

Bugagia Bidibo Kolesagade Po Aseai Buku

Hasia nedebo tau sabo po

Te Israel dabe augwaligo homude wei ebo kolesaga tama telaluali. Te po pewardage toga selama pusubo pogo te wiegi yai pusu yai po mu da homu elama, tama te pogo te we bidi dabe augwali bidabo ula dodolama, tama te kolesagago bugagia bidabo page ola mabo dao. Te Inglis pode te tobage pogo pewardage nogi e tama telalubao, te proverb wabo. Te e bukude da te Wiegila Bugagia Bidibo Kolesaga da, waibao. Augwaligo te tobage po hauwa deliba sisinani, te po dabe da te Israel dabe augwa po ola mabo bidi dabego te gesi ogwa bidi dabe po mobo mayu ola mani dao.

Te podolama elalubo se te bugagia bidabo pagede te tama seade augwa nogi poali, te wiegi yai homu kolesaga, me koneani kolesaga ebo dao. Te e tama tiaibao te bugagia gedu dagalama, tonono bilama, te nai dabe dobawaibao. Te e bukude dabolo te tama tiwai se ola mayu, te wiegi yai homu kolesaga page te koneani kolesaga me ebaso, te konealubo homu dau olama, tama Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibaso, te usu dao.

Te e bukude dabolo te wiegila bugagia bidabo te tobage haniani po hauwa dabolo ola mani elalubao. Agai te tama pogo da te dena we wai dali bugagia bidabo sunumi dodolama ola

mawai. Te agai dabolo te wiegi yai bisnis yabo sunumi me ola mayu, tama gasa bage dali me bugagia bidimainu yali. Te gesi ogwa bidi dabe bugagia bidimainu mobo mabo po hauwa me elalubao. Augwa te po bugagia odama, tama te dwai hagoma elama po sela s̄abo bidi hani dali deliba kisasa bilamu wali. Me badu wali pode e tama po weyu, te dago dena digi dena nogi ugaba selamu wai. Te dena digi dena aiyaba elaluama, tama te magi nai doado bage meni yai bidi dabe tau sabo homu yao.

Te e bukude elalubo po me badugo te Godigo bomai po daꝝ walobo po elalu, te me badu e tama telalu te wiegi yai homu kolesaga elalu, te kolesaga koneai bidi dabego digi sulama konea peyu, tama augwaligo te dago bidabo ulade tau sabo po pusali. Augwaligo te po tigidali e bukude deliba sisinama aseani, tama da t̄ode we bidi te bugagia dolasa bidabo po page dabolo ola mabo dao.

Te dago koneani, Jisasgo te buku godolo homu yali, magi baso meni, te hauwa sogo Jisasgo po te bukude selama, tama agai po pusuyu yai dao.

Te bugagia bidibo kolesaga ola mabo po dabe

(Daj 1-9)

¹ E po da, te Solomongo wiegi yai po dabe dao, te Devitgo ogwa, tama te Israel king bidi dao. * ² Te wiegi yai pogo agai dabolo te wiegi yai homu kolesaga mayu, te dabolo te

* 1:1: 1 Kin 4:32

tigidali se bugagia dolo mu naga ebo kolesaga ola mawaibao. Tama dago te nai dabede po page odobaso da, teda dago te tobage po page elalubo te koneaibao. ³ Te bukugo wiegi yai pogo da ola mayu, te wiegi yai kolesaga koneai bidi tiwai, me te wiegi yai doloba pai kolesaga wali peyu, te tobage deli tigi poai kolesaga te tigidali bidi dali ebo te kolesagade bilao po elalubao. ⁴ Tama te bidi mebago te koneai kolesaga dwasianu naga elalubaso da, teda te e pogo te augwali tau selama, te gasagi yai bidi me pedalu, tama agai te koneani wiegi yai kolesaga te gesi bidi dabeba mayu, tama augwaliba te bilibo wiegi yai kolesaga ola mawaibao. ⁵ Tama te bukugo te kolesaga koneai bidi dabe tau selama, tama augwaligo kolesaga geninama mu selama, tama agai te gasagi yai bidi dabe te wiegi yai sunumi ola mayu, te augwa wali pomainu ebo dao. ⁶ E bukude elalubo pogo te da tau sobaso, te po digi po begelama wali po, me te po piksa ola mabo po, me te wiegi yai po me te kolesaga koneai bidi dabego geme dualama wabo po page te dago koneaibao.

⁷ Te God Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo bidi, agai te dwagi yai homu kolesaga page konebo gagalai dao. Me ma, te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidi dabe augwaligo te kolesaga konebo skul olama, te wiegi yai kolesaga sabo te hagela homu mu ebo dao. *

Te gesi ogwa bidi dabe mobo mayu ola mabo po

* 1:7: Jop 28:28; Tib 111:10; Pro 9:10

⁸ Ogwa o, nago te naga ayago mobo mabo po odolama, tama nago idago po me sela saḡio. ⁹ Te augwaligo pogo nage te wiegi yai bidi pedalumainu ilaibao, te nago tobolude te wiegi yai sawi yai au tiwai elama, tama nago magede te sawi yai beli elalubo tiwai yaibao.

¹⁰ Ogwa o, te dwai bidi dabe, ma te nai wi sabo bidigo te nagebolo te homu bega sabo po weyu, te dwai kolesaga meba inao po obaso da, teda nago te augwaligo po wali me pigio. ¹¹ Te tobage bidigo te tama po waibao, “Ae, tega, nage da dali aselama, tama da pelama, te bidi meba ela mugi pinao. Da pelama, te sunumi sesegeba geme duala sigi pelama, tama niwai bidi me asobaso, tama dago augwali ela muaibao. Te augwaligo magi dwai se me isiabadi digi, te dago homu weigo te naga wali pelama, tama te augwali ela muaibao. ¹² Te dago te polo tama mu pedalu, te augwali ela muaibao, te isibo te bidi dabeba polo tama pedelama, tama augwali te isali bidi dabego pesageba pabo tiwai ebo dao. ¹³ Tama dago te bidi dabego doado bage hauwa selama, tama da deli deligo te dena be paḡanaibao. ¹⁴ Nage daba kisasa sagaselama, tama nago me te doado bage hauwa sagameo,” augwaligo te po wabo dao.

¹⁵ Ogwa, te dwai bidi dabego te tobage po nageba obaso da, teda nago te augwaligo me odolama, te augwali wali me pelamuo. ¹⁶ Te tobage bidi dabego te dwai se ebo wei mu elama, tama te bidi ela mubao. Augwa te tiwai se sesemane polo idu, tama augwa toma me nogobeo. ¹⁷⁻¹⁸ Te tobage dwai kolesaga ebo bidi

dabe augwa te dwai dene mu saibao. Te augwa digi augwa ma tola somainu yabo wa mubo tiwai gilama ebao. Te ba dabe augwa te wiegi yai homu kolesaga elalubao. Te ba me deligo te bidigo wa muani suali da, teda aga tede me habela sogobeo. Tiali goli, te dwai bidi dabe te tiwai egobeo. Augwaligo te dwai kolesaga ebo bomo mu yaibao, tama tiyu, te augwa digi augwa dolobo dao. ¹⁹ Te hwıbo bidi dabego, ma te nai wi sabo bidi dabego te kolesaga wali pabo dao, tama tiyu, augwa digi dolaibao. Te augwa wi sali nai dabego te augwali dolobo aq ebo dao.

Te wiegi yai homu kolesaga wali pisabo we bidi dabe te genuai segego gegaibao

²⁰ Te wiegi yai doloba pai homu kolesaga te tiwai, te we me deli te sunumi tunu mage dabeba doligi pelama, me te maketba pelama, tama te we bidi dabeba po olama, i wabo tiwai ebo dao.

²¹ Tama me aga te bidi sisinibo pesage te taunba pabo genuai obo bagulali sunumi pade doligi pelama me, tama te tigidali pesage te we bidi hauwa bidalubo madi doligi pelama, tama agai te tiwai i wabo, * ²² "Dage te homu kolesaga meni yani hani, dage te tiwai sesemane bidabo homu eba, agawe? Dage te wabo pabo bidi dabe tiwai ebao. Dagego te wiegi yai kolesaga sabo homu wei me isiama, tama dagego tede posobo po wabo dao. Mena sogo dagego te kolesaga ebo tagalaibawe? ²³ Eno dagebolo po bomonama weyu, dagego te dwai kolesaga ebo tagalao po obao. Dagego eno po wali pigi sogo da, teda

* 1:21: Pro 8:1-3

eno dage ola mayu, tama dageba wiegi yai homu ebo kolesaga magi dao. ²⁴ Eno dage i wali, te enaba asomainu yali, tiali goli dagego hagela yai. ²⁵ Dagego eno wiegi yai po tudiba munama, tama eno dage dodolainu ebo sogo te dagego hagoma ebo dao. ²⁶ Dagego tama tialigo da, teda te eno me eno te dagego ebo kolesaga tobage tiwai yaibao. Tama te genuai segego dage gegebo sogo, tama dage dolobaso, teda ena gisugu genuai gilama mu weyu, tama dageba dwai posobo po waibao. ²⁷ Te dwai sogo te dageba te bomai wali aselama, te pedalubo tiwai eyu, tama te sege me dene tego dage doliyu, te wegegi page pobegebo tiwai bomai waligo ebo tiwai gilama yaibao.”

²⁸ “Te tama tebo sogo te eno dage tau somainu te dagego ena i waibao, tiali goli eno po wei me ponegobeo. Tama dagego ena gegebo se ebadi, tiali goli te dagego ena me susiawai. ²⁹ Dagego te wiegi yai homu kolesaga sabo homu te wei me isiama, tama dagego te Genuai Bidi dologode bidabo homu me ebeo. ³⁰ Dagego te eno wiegi yai po sela sanama, tama te eno dage dodolainu ebaso, te dagego ena tudiba muai dao. ³¹ Tama tialigo da, megi da, te dagego duga yali dwai kolesagago walali du dabe tuao. Awe, dagego haniani dwai se yabo homu kolesaga yai dao. Megi da, dagego te kolesagago du dabe tulama, tabi pagawaibao. ³² Magi baso meni. Te wiegi yai homu kolesaga meni yani we bidi dabe augwaligo te ena tudiba munama, tama augwa te kolesagago digi te augwa ela munama, augwa isaibao. Te bidi dabego homugo augwaligo te

tigidali nai koneani homu yali, augwali te wabo pabo bidi dabe tiwai ebao. Augwa te homu kolesagade te augwa digi augwa dolobo dao. ³³ Tiali goli, te eno poba olo bugagia mubo we bidi da, te augwali bugagia bidaibao. Tama augwa te seḡe me wi me isaḡaibao, magi baso meni, augwa koneani, te dwai nai augwaliba me pedalugobe da homu ebo dao,” te wiegi yai homu kolesaga da, te tobage po wabo we me deli tiwai dao.

2

Te wiegi yai homu kolesaga wali pabo bidi dabe te bugagia bidaibao

¹ Wai, nago eno po odama, tama naga homuba bugagia muao. ² Nago te nageba wiegi yai homu kolesaga mabo poba te nago olo bugagia muao. Tama nago te wiegi yai kolesaga sabo seḡe bomo yao. ³ Tama nago te wiegi yai homu kolesaga konebo te nageba asomainu te hanalu wao, te bidi me deligo nage tau sagasomainu i wabo tiwai yao. ⁴ Tama nago te wiegi yai homu kolesaga gegebo seḡe eyu, te bidigo te silva mone te tḡ tomode gegebo tiwai eyu, me te augwaligo mone geme dualai te bidigo gege seḡe ebo tiwai gilama yaibao. ⁵ Nago te seḡe dabe ebaso da, teda nago te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo kolesaga page te mu koneama, tama nago te God bugagia koneaibao. ⁶ Magi baso meni, Genuai Bidide digi agade te wiegi yai homu kolesaga page elalubao. Tama agai te wiegi yai homu konebo kolesaga te dabolo

mabo dao. ⁷ Agai te doloba pai bidi dabego homu kolesaga dodoliyu, tama augwaligo te augwa wali pabo kolesaga te bugagia dagalaibao. Tama agai augwali bugagia seselalubaso, te augwali me dologobeo. ⁸ Godigo te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe bobegela selama, tama te agade homugo keꝓ pali bagego wali pabo sunumi agai te tonalubo dao.

⁹ Waio, te nago wiegi yai homu kolesaga bomonama gegegi peyu da, teda nago te bilibo wiegi yai sunumi tigidali koneaibao. Te nago te wiegi yai doloba pai kolesaga wali peyu, tama te tigidali bidibolo te tobage deli tigi poai kolesaga naga yaibao. ¹⁰ Te nago wiegi yai homu hauwa selama, tama naga te koneani kolesagade te wiegi yai homu bugagia yaibao. ¹¹ Te bugagia homu kone palubo kolesaga tego nage bobogela selama, tama wiegi yai kolesaga koneanigo te nage tonaluaibao. ¹² Tama nago te dwai kolesaga ebo bidi dabe, me te po dolo wasiꝓo bidi dabego kolesaga wali me pogobeo. ¹³ Te bidi dabe augwaligo te dolasa pabo sunumi tagalu, tama te huliasai sunumidu bilibo dao. ¹⁴ Augwaligo te haniani dwai kolesaga ebode te wiegi yai homu pemene yaibao. ¹⁵ Te bidi dabego ebo kolesaga te dolo mu me ebeo.

¹⁶ Tama gasa bidigo we me deligo te nago aga dali penani ebo kolesaga yainu nage muma sabo po obaso da, teda te wiegi yai homu ilibo pogo nage bobogela selama, tama nago te wego po wali me pogobeo. ¹⁷ Te tobage wego te aga gesi wegi ogwa we bidibo sogo sali bidi tagalaibao. Tama agai te God gedude daꝓ wali

po te wali munu ma pogobeo. ¹⁸ Te nage te we dali agai beba pali da, te nage te isai bidi dabego buluba pabo sunumidu wali pabo tiwai gilama ebao. ¹⁹ Te aga sugi pabo bidi dabe, te augwali ma geasa asogobeo. Tama augwali te bidibo ula elalubo bidi dabe bidibo sunumidu wali me pogobeo. ²⁰ Te nago homu kolesaga wiegi yai elaluyu da, teda nage te wiegi yai bidi dabe bilibo sunumidu peyu, tama te doloba pai kolesaga ebo bidi dabego ebo kolesaga wali paibao. ²¹ Te wiegi yai doloba pai bidi dabe da, te dago tɔde bugagia sesemane bidaibao. ²² Tiali goli, Godigo da te aga wali pisiama te dwai kolesaga ebo bidi dabe sela sawaibao. Te agai augwali magadu digayu, te bidigo aga gide te nai digabo tiwai gilama yaibao.

3

Te wiegi yai homu ebogo te nage bugagia dualalu bidibo kolesaga mawaibao

¹ Waio, eno nage ola mawainu ebao, tama nago homude te po munu me tagaligio. Menio. Te sesemane sogo nago bugagia homu kone palao. ² Nago te po wali peyu da, te nage bobobage sogo sesabi elama tɔde bididu, tama nage bugagia mu dualalu bidaibao. ³ Nago te gasa bidi godolo ebo kolesaga, me te gasa bidi dali te mu kisa sabo kolesaga ebo me te munu me tagaligio. Nago te kolesaga si wali pelama, tama te nago dogonide au ilibo nai tiwai pedelaibao. Tama nago naga homuba bugagia daɣ olama muao. ⁴ Te nago tama tibaso da, te Godigo nage godolo ebadi, te

bidi dabego me nage godolo homu yaibao, tama nago se te wiegi yai pedelaibao. *

⁵ Nago konealubo po Genuai Bidiba bomonama daꝋ wao. Nago te homu eyu, te naga digi koneani kolesagago te naga tau sabo usu yaibao homu munu me elamu dao. ⁶ Te tigidali se nago ebo, nago bomai homu Genuai Bidiba elama, tama nago te se yao, tama agai nagebolo te wali pabo doloba pai sunumi ola mawaibao. ⁷ Te nago homugo tiyu, te nago koneani kolesaga te mu nai da homu elamuo. Menio. Nage te Genuai Bidi wi eyu, aga dologoba pelama, tama dwai kolesagaba tudi ola mao. * ⁸ Nago tama tiyu da, teda nage tego mu tau siyu, te marasingo nage tigi tau sabo tiwai yaibao, tama nage bugagia bidimainu ilaibao, te dili doꝋgai hauwa elalubo hasa tiwai bidaibao. ⁹ Nago te naga gide te polasa ina yani nai te selama, tama te ofa tiwai ilama, te Genuai Bidiba mao, te tama tebogo te agaba genuai nogi mawaibao. ¹⁰ Te nago tama tiyu da, te Genuai Bidigo nago gide te nai hauwa umabo walama elalumainu ilaibao. Tama naga nai mubo be te naigo mu paꝋanama, tama nago te wain aꝋ tabiali te moni tank paꝋayu, tama te wain aꝋ meba te olo buluba gelaibao.

¹¹ Waio, te Genuai Bidigo nage dodolainu ebo sogo, nago wado po olama, te haliga dwai me igio. Agai nagede po elaluyu da, nago aga dali seꝋe igio. * ¹² Magi baso meni, Genuai Bidigo te agai godolo homu ebo bidi dabe dodolaibao,

* 3:4: Luk 2:52 * 3:7: Rom 12:16 * 3:11: Jop 5:17

te aya dabego te aga godolo homu ebo wai dabe dodolobo tiwai gilama ebo dao. *

¹³ Te wiegi yai homu kolesaga koneama sabo bidi, aga te wiegi yai homu pemene mu yaibao.

¹⁴ Magi baso meni, te wiegi yai doloba pai homu kolesaga ebogo te silva, me gol, ¹⁵ me te wiegi yai masigi dabe te aiyaba mu elaluaibao. Tama nago te godolo homu ebo tigidali nai me te aiyaba elalubo dao. ¹⁶ Te wiegi yai homu ebo kolesagago te nage tau selama, tama nage te tɔde bobobage sogo sesabi elama bidaibao. Tama agai nageba genuai nogi mayu, tama nageba doado bage hauwa mawaibao. ¹⁷ Te wiegi yai homu kolesagago te nage sesemane sogo te nage bugagia wiegi yai haliga ilama, tama homu tegaluama, nage bidibo te wiegi yai mu pedelaibao. ¹⁸ Wiegi yai homu ebo kolesaga te bidibo ula mabo ni tiwai yaibao. Tama te wiegi yai homu ebo kolesaga te dali keꝓ pabo bidi dabe, augwa te bidabo ula wiegi yai mu elalubaso, tama augwa wiegi yai homu pemene yaibao.

¹⁹ Te Genuai Bidigo digi te wiegi yai homu kolesaga elama koneyu, tama agai te tɔ de dagalu si nigilama, ²⁰ tama agai te tɔba wɛ pedalumainu iliyu, te agai te dagalude elalubo pɔ dabe sisinimainu ilama, tama te tulubage tulubo dao.

²¹ Wai, nago te bugagia tonalu, te nago naga wiegi yai homu kolesaga, me koneani kolesaga te bugagia daꝓ olama, tolalua. Tiyu, nago tagalabuo. ²² Te wiegi yai homu ebogo, me te

* 3:12: Hib 12:5-6; Ped 3:19

koneani homu kolesaga dali, tego nage ula mayu, tama nago wiegi yai au elalubo tiwai gilama yaibao. ²³ Tama nage te sunumidu bugagia biliyu, tama te magi nai me deligo te nago sağade me selegobeo. ²⁴ Tama te pibo sogo te nage wi me isiama, tama nage bugagia mu piaibao. Awe, nage pila muyu, tama bugagia bidaibao. ²⁵⁻²⁶ Nago konealubo po te Genuai Bidiba bomonama dağ wali da, tama te agai nage bobogela selama, te nago tonalu, tama te boi bidi dabego augwa wade te nage me keğ sogobeo. Tama te dwai se ebo sogo te dwai bidi dabeba pedelama, te augwali dolobaso da, nage wi me elamuo. Te tobage dwai se pedalubo sogo te augwaliba polo tama pedalu, te genuai wali me tulubage asobo tiwai ebo dao.

²⁷ Te bidi me deli aga te doado bage sağ pobaso, tama agai nagebolo mao olama, hanalu obaso da, nago te po me sela sağio, nago agabolo te po "Menio," wagio. Te nage usu elalubaso da, nago aga mao. ²⁸ Te abagi agai nageba hanalubo sogo, te nago aga tau sabo homu usu ebaso da, teda nago agabolo te tiwai po weyu, "Tonalu bolo yao. Te do nage ma aselama, te nage eno mawaiba," te po wagio. ²⁹ Te naga abagi dabe te nage pađe bidalu, tama augwaligo homugo te nage augwa abagi da homu yaibao. Tama tibaso, nago augwali dwai me ilamuo. ³⁰ Te nage dali dwai se me isiabo bidi dali te nago odolali po konila me wagio. ³¹ Te hwıbo bidi dabego kolesaga wali painu te nago haliga me hodalugio, tama nage te augwaligo sunumidu me

bilamu dao. ³² Magi baso meni, Genuai Bidigo digi te tobage bidi wei me isawai. Te doloba pai kolesaga ebo bidi dali agai abagi homu ebo dao. ³³ Genuai Bidigo te po wali, te dwai se ebo bidi dabe te augwa we wai puluba dabe dali dolaibao, wai. Tiali goli, Genuai Bidigo te doloba pai bidi te aga we wai hani dabe dali te bugagia bidimainu elama, tama agai augwali tonalubo dao. ³⁴ Te bidi dabego te posobo po gasa bidiba obaso da, teda Godigo te tobage tiwai kolesaga te augwaliba wei ponaibao. Tiali goli, agai te augwa digi augwa aiyaba elalubo bidi dabeba te wiegi yai se bugagia ebo dao. ³⁵ Te we bidi dabego te wiegi yai homu elalubo bidi dabeba te genuai nogi mawaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga meni yai bidi dabego te augwa digi augwa nogi doloyu, moni hale yaibao. *

4

Dagego wiegi yai homu kolesaga koneama sao

¹ Te wai dabe o, dagego te duga aya eno po bugagia odao. Olo bugagia mubaso da, te dagego wiegi yai homu kolesaga saibao. ² Te eno nagebolo mabo po, te wiegi yai mu, tama tibaso, dagego munu me sanamu dao. ³ Te idago gasa wai me ame nabe, te ena deli naga, tama agai homugo ena godolo mu yali. ⁴ Tama ena dwasianu ogwa bidibadi, te eno ayago ena ola mani. Agai enabolo te tiwai po wali, "Te nago homuba eno po bugagia munama, tama dolo wali pao, tama nage bugagia mu bidaibao," po

* 3:35: Jer 4:6; 1 Pi 5:5

wali. ⁵ “Nago homu wiegi yai elama, te nago wiegi yai kolesaga koneama sao. Nago eno po te munu me sela sayu, ma homugo gegeda pelama, tagalu me elamuo. ⁶ Nago wiegi yai homu kolesaga ebo me tagaligio. Menio. Nago aga godolo mu ebaso da, te agai nage tonaluaibao. ⁷ Te polasa nago sabo nai, te wiegi yai homu ebo kolesaga. Mu tama, te nago gasa nai hauwa sainu ebadi, tiali goli wiegi yai homu kolesaga da, te polalubo hasia nai mu dao. ⁸ Nago te wiegi yai homu ebo kolesaga godolo homu elama, tama bomonama daŋ ola weyu, tola selama, te agai nageba te genuai nogi mawaibao. ⁹ Te wiegi yai homu kolesaga nago tobolude sawi yai au tiwai pedelama elalu, tama te kingo mubo wiegi yai madi tiwai elaluaibao,” ayago te po ola mani.

Te tobage sunumi si elalubao

¹⁰ Ogwao, nago eno po bugagia odoyu, wali pao, tama tiyu da, nage te tɔde sesabi elama bidaibao. ¹¹ Eno nage te wiegi yai homu kolesaga wali pomainu ola mayu, tama eno nage bilibo dodoliyu, tama nage te doloba pai sunumidu pomainu ebo dao. ¹² Nage te sunumidu pali da, te magi nai me deligo te sunumi me pania sisama, tama nage me tulalugobeo. ¹³ Sesemane sogo nago eno te wiegi yai po daŋ ola sao. Te naga bidibo ulago page tiwai da, tama tiyu nago bugagia tonaluaao. ¹⁴ Nage te dwai bidi dabego sunumide me biligio, tama nago augwaligo kolesaga wali me pigio. ¹⁵ Nago te sunumi mu ela solama, tama te digibulu mu bidigi pao ¹⁶ Magi baso meni. Te dwai se ebo bidi dabego te dwai

se me isabadi da, teda augwali me pigobeo. Te augwali gasa bidiba te dwai se bolo elama da, teda augwali te bugagia pibaso usu ebo dao. ¹⁷ Te dwai kolesaga ebo, me te gasa bidi dolobo kolesaga, te augwa tubo nai me we tubo tiwai gilama ebo dao.

¹⁸⁻¹⁹ Te dwai se ebo bidi dabego wali pabo sunumi te be huliasiyu, mu huliasai da mu wabo tiwai ebao. Augwali te tula muyu, tama te magi naigo te augwali sagade dolali te augwa me konegobeo. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego sunumi da, te giliga kigamu nanobo tiwai elama, tama te giliga nanobo se bomonama pedelama, te giliga tomo yagasoboba usu nubo dao.

²⁰ Ogwa, te eno poba olo bugagia muao. Mu tama, olo sugunama, odao. ²¹ Nago eno te po bugagia homude ke se selama, tama nago homuba bugagia muao. Tiyu, nago tagalabuo. ²² Magi baso meni. Te nago eno te po sali da, teda te pogo nageba te bidabo ula mawaibao. Te pogo te nage bugagia mu bidimainu yaibao. ²³ Te nage bidabo wiegi yai ula dodolabo wiegi yai homu kolesaga, te naga homude pedelaibao, te we te idu we gomo pedalubo tiwai ebo dao. Tama tiyu, tigidali sogo nago te naga homude ebo te bugagia mu tonalua. ²⁴ Nago te tibo po me weyu, me te tobage po dwai dabe me wagio. ²⁵ Nago te naga painu ebo sunumiba dolo si tonalua pao. Nago gasa tedaliba me tonono pigio. ²⁶ Te nage pabo madiba homu kone bugagia palao, tama tiyu te nago kolesaga tigidali te wiegi yai yaibao.

* 27 Nago te naga bugagia bilali te wiegi yai sunumi te me tagaligio. Nage te dolo nogoba, me te pobase nogoba me pelamuo. Menio. Nago te tobage dwai kolesaga dabe ebo te edelama pao.

5

Nago gasa bidigo we dali penani sę me egio

¹ Ogwa, te eno mobo mabo poba olo bugagia muao. Eno te wiegi yai homu me kolesaga nageba mawainu ebao. ² Tama tibaso da, teda nage te doloba pai kolesagade bilaibao, tama te nago po tigidali te wiegi yai kolesaga koneai bidigo po tiwai yaibao. ³ Nago tama tiao, magi baso meni, te we me deligo aga bidi tagalama, tama nage dali te gedu ebaso da, teda agai te nage homu bega sabo pusu yai po hauwa nage dali waibao. Awe, agai po wabo dwagi yai dao, te wel bugagia bilibo tiwai dao. ⁴ Tama nago agai po wali pali da, teda nosali nago aga te dwai nai tiwai ą eyu, te ha ebo nai gagawai eyu, tama te dene ebo te hwa baintago nage enebo tiwai dene tilama yaibao. ⁵ Te tobage wego nage te isali bidi dabego pesageba dolo mu odasa paibao. Nago aga wali pobaso da, nage te gu pageba mu paibao. ⁶ Agai te bidibo ula elaluabo doloba pai sunumidu wali me pogobeo. Menio. Te dwai sunumi dabedu wali pobao weyu, te agai me konegobeo, tama tiyu, te aga subigila naga pabo dao.

⁷ Tialima, ogwa, eno poba bugagia olo muao. Nago te po me sela sęgio. ⁸ Nage te tobage

* 4:26: Hib 12:13

wede te digibulu mu bidibo tiwai yao. Nage te agai be sunumi paba me pigio. ⁹ Tiyu, te nago wiegi yai nogi elaluali te tagalabuo. Te agai bidigo te nageba wiegi yai homu eyu, nago te se yali te wiegi yai yali da homu elama, nage tau sabo homu me egobeo. Menio. Te nage te gesi ogwa bidi elalubadi, te agai nage ela muaibao. ¹⁰ Tama nago te sainogo se dene yali wiegi yai nai dabe te gasa bidi dabego nogoba pelama saibao. ¹¹ Te gasigo nage selama, tama nage te nomona saibao. Tama te nage isainu ebo sogo, te nage betde pila mudu te dwai gela mu udaibao. ¹² Tama nago te tama po waibao, “Eno te augwaligo enabolo mobo mabo po wabode hagela homu yali. Magi baso eno te hagoma eyu, tama ena te bidi dabego dodolomainu ebedawe? ¹³ Eno te ena tisa dabego po wali me pabeo. Te mobo mani bagego po te eno odobeo. ¹⁴ Megi da, ena te mu tama dolama, tama ena te tigidali we bidigo gedude dwai mu yalio.” Nago te po waibao.

¹⁵ Nage te gasa bidigo ulu weba tugi pigio. Nage te naga we dali bugagia bidao, tama aga deli dali naga piao, te bidigo we te aga ulu we de digi naga te we tubo tiwai gilama yao. ¹⁶ Te nago subigila we dabede penani se elama wai ame nobaso da, teda te wai dabego nage te nosali badu me tau sogobeo. Tama tiyu, te naga wego naga te naga wai dabe naga mu ame nomainao. ¹⁷ Te naga wai dabe te we dabego hani dali bididali weyu da, te nago gasa subigila we dabe dali penani ebo se te igio. ¹⁸ Godigo te nago webolo te wiegi yai se bugagia emainao. Te nage

gesi bidi bidiyu dali we te nago ulu wẹ tiwai da, tama nago agade wiegi yai pemene yao. ¹⁹ Te gasa sawi yai mu ebao, tama agai kolesaga te wiegi yai mu da. Agai te nage wei mu ebao, tama sesemane sogo nago agaba homu kone palama, tama aga wei mu yao. Tama nago sesemane sogo te agai ame side wiegi yai pemene yao.

²⁰ Ogwao, nago te gasa bidigo weba homu kone eyu, tama nago te agai amede homu palamuo. ²¹ Magi baso meni. Genuai Bidigo te dago ebo sẹ tigidali te sulama, tama agai te dago ebo kolesaga tigidali te bugagia osola subo dao. ²² Te dwai bidi aga sẹgẹgo digi te aga te wago kalabus elama, te bonogo kẹlubo tiwai ebao. ²³ Te tobage tiwai bidigo te aga homugo digi ebo kolesaga te aiyaba me elalugobeo. Menio. Agai te wabo pabo bidigo ebo kolesaga tiwai eyu, tama te kolesagago aga ela mubo dao.

6

Te nago wali pisamainu ebo kolesaga meba

¹ Ogwao, te gasa bidigo me negeli sai madi, tama nago te negeli elalubo te wei ponaiba po daḡ walama, te aga digi te wei ponabo usu isabaso teyu da, teda nago te kolesaga te wiegi yai me ebeo. ² Nago te daḡ walali pogo te naga digi kalabus ilibao, te naga digi kekelama, te muani wago te naga ma tola sabo tiwai gilama ebao. ³ Ogwao, nage te kalabus elalubo polo tama tagalao. Tiyu, nage te bidi dologode bidabuo. Nago te daḡ walali po sela sawainu te agaba hanalugi pao. Te kolesagago nage nogi

elaluama, te nage hale elalubo te tagalao, nage peyu naga yao. ⁴ Nage me pila mudigio, nage asesa elama pao. ⁵ Nage te kalabus elalubo tagalao, te uni hasago ma te bago te wa tagalama, wi pabo tiwai yao.

⁶ Dage hagela bidi dabe, eno te tama po dagede elalubao. Dage pelama, te sagado dabego kolesaga bugagia sugi pobaso da, tama teda dage te kolesaga konea pai bidi pedelaibao. ⁷ Te sagado dabe da, te augwa tonalubo polalubo tobolu bidi, ma genuai bidi, ma te ofisa, te me elalubeo. ⁸ Te nai hauwa elalubo sogo, te sagado dabego te nai soꝓ pabo sogo tuabo nai sisinama, te sabobo dao. ⁹ Tiali goli, dage hagela bidi dabe, te dage sesabi gana elama, pila mudabo homu eba, agawe? Mena sogo te dage duga betde pila muani te hogodaluaibawe? ¹⁰ Dagego te tama po wai, "Tagalao, da dwasianu gana godege manu piaibao," wai. "Da te dwasianu sogo naga tama te toma tulama, tama te da hogodaluaibao," wali. ¹¹ Dagego te tiwai ebaso da, teda polo tama te dagego doado bage tigidali silama, tama dage te magi nai doado bage meni yai bidi tiwai pedelaibao, te nai wi sabo bidigo te dagego doado bage tigidali wi sela pabo tiwai yaibao. *

¹² Te dwai bidi mu dabego te tibo po wabo dao. ¹³ Augwaligo te tama po geme dualama wali. Augwaligo te gedu aluama, tama te nogogo po miyu, tama saꝓaꝓo te usu sabo se ebo dao. ¹⁴ Sesemane sogo augwaligo te dwai se yabo homu kolesaga kone paludu, tama augwaligo te

* 6:11: Pro 24:33-34

bidi dabego te gasa bidi dabeba dwai haliga yabo sę eyu ebo dao. ¹⁵ Tiali digi, polo mu tama te dolobo genuai sęęęo te augwaliba pedalubaso da, teda augwali te usu ma ilabo sunumi me elalugobeo.

¹⁶ Genuai Bidigo te bidi dabego te e 7 kolesaga dabe ebo da te godolo homu mu meni isawanio, agai tede sębę ebo dao. Augwali e dao. ¹⁷ Te hagoma ebo kolesagago te gasa bidi dabe tonobo te olo bage tiwai ebo kolesaga. Me te tibo po wabo kolesaga. Me te gasa bidi dabe olo dali ela mubo kolesaga ebo. ¹⁸ Te dwai sę yabo homu ebo kolesaga. Tama me te dwai sę asesa polo ebo kolesaga. ¹⁹ Te tibo po tų yainu ebo kolesaga. Me, te bidi dabego te augwa ama hasi te dwai haliga ilibo kolesaga ebo dao.

Nago gasa bidigo we dali penani igio

²⁰ Ogwao, nago te naga ayago po wali pao, tama nago idago po me sela sęgio. ²¹ Nago te augwaligo po te naga homude munama, tama sesemane bugagia wali pobaso da, tama teda te nago tobolude me magede te wiegi yai au tiwai te pedelabo dao. ²² Te nage bilibo sogo, te pogo te nageba sunumi ola mawaibao. Tama nage te pibo sogo, teda te pogo te nage tonaluaibao. Tama nage hodalubo sogo da, teda te pogo te nageba wiegi yai homu kolesaga mawaibao.

²³ Magi baso meni. Te aya idago po te lam ula me deli te wiegi yai eyu, te nageba sunumi ola mabo tiwai ebao. Tama augwaligo te nage dodolobo sogo, te nage bidibo ula elalubo tau sabo wiegi yai kolesaga wali pomainu yaibao.

²⁴ Te augwaligo te pogo nage tau siyu, tama te dwai se ebo we dabego te nage tibo po me ola masiabo po me wasiayu, tama nago te gasa bidigo wego pusai po wabo me odogobeo.

²⁵ Nago te wego te sawi yai tigi subaso, te nago pesa ebo homu me igio. Tama agai te nage kekainu te nageba tonono ebaso da, teda nage te agaba me pigio. ²⁶ Te bidi te penani we dali bidibaso da, te dwasianu monego naga abelebo dao. Tiali goli, bidigo te gasa bidigo we dali pagela pibaso da, te genuai sege mu ebao. Te aga bidabo ula tede tagalainu te ebao.

²⁷ Te nago te sia dage te hobolu badu pade tolalubaso da, teda te naga holobo ugwa te siago dogobe da, agawe? ²⁸ Ma, nage te sia dobadi te daidu bilali da, te siago nago saga dogobe da, agawe? ²⁹ Te tama tiwai gilama naga, te nage gasa bidigo we dali pigi pali da, te augwaligo nageba te genuai dene me sege mabo te nago me geda mugobeo.

³⁰ Te bidi me deli aga nasi ebaso, te nai meba wi sali da, teda te bidi dabego te agaba dwai po me wagobeo. ³¹ Tiali digi, augwaligo agai te yali se augwaligo te pepeli deliba hanilani da, teda augwaligo aga te po tu ilama, tama agai te nai hauwa mu wei ponomainu yaibao, te aga bede elaluali doado bage te tigidali te mu siliboba usu naibao. ³² Tiali goli, te bidigo gasa bidigo we dali pibaso da, te mu geda munama, tama te esela peyu, te mu umuna pabo bidi tiwai ebao. Te kolesaga ebo bidi aga digi aga dolobo dao.

³³ Te bidi dabego aga eliyu, te agaba po dwai

weyu ebaso, te aga sesemane sogo hale dwai mu yaibao. ³⁴ Te haliga sẹbẹ dwai mu ebo bidi dabe, te augwaligo we dali te gasa bidigo me pagela piali. Te tama tiwai naga te wego bidigo haliga te dwai sẹbẹ mu elama, tama te bidigo yali te dwai sẹ wei ponoyu, tama agaba te dwai dene mu mawaibao. Te wego bidigo sẹbẹ te deą sogobeo. Agai te agaba wiegi yai homu eyu, te sabo homu ebo kolesaga yabo homu me egobeo. Mu menio. ³⁵ Tama agai te haliga sẹbẹ ebo sia somainu te genuai mone menama, te sia somainu ebaso, te usu me egobeo. Te sẹbẹ me elalubo dao.

7

¹ Ogwao, nago eno po daų olama, tola selama, tama nago homude munaluao. ² Te nago eno po bugagia wali pobaso da, teda nage bugagia bidaibao. Te eno po bugagia tonaluao, te nago naga digi te naga gedu tonalubo tiwai gilama yao. ³ Bidigo po pepade aseųu elalubo tiwai eyu, nago te eno po te naga homuba munama, tama te sesemane nage dali elalua pomainao, te nago nogode te ring sesemane elalubo tiwai gilama emainao. ⁴ Te wiegi yai koneani homu kolesaga te nage dali sesemane bidimainao, te nago abe mu tiwai, ma abagi mu tiwai elalumainu yao. ⁵ Tama te gasa bidigo wego nage homu bega somainu eyu, te nage aga dali pagela pimainu ebaso, teda te wiegi yai homu kolesagago nage bagua selama, tama nago te wego po wali painu ebaso, usu me egobeo.

Te bidigo sai wego dwai kolesaga meba ebo po wali

⁶ Me sogode ena te ena be windo tede dolalu, tama eno te sunumiba tonaluali. ⁷ Tama eno suali, te gesi bidi dabe te sunumidu iba soyu, oba soyu ebo suali. Augwaligo te wiegi yai koneani homu kolesaga me elalusiawai. Tiali goli, me deli te agai mu geda muanio. ⁸ Te gesi bidi te dwai penani se ebo we me deligo be paba pelama, bilali. ⁹ Te giliga dega sigulama, tama pade be hulua sainu ebadi dao. ¹⁰ Te we te sunumide bilibo wego au tiwai elama, tama aga homugo te bidi homu begelabo homu yai. Tama tiyu, te we pelama, te bidi dali deliba gesabidi ununama, po miani. ¹¹ Te we te hagoma ebo we mu da, tama te bede bugagia me dugulalugobeo. Agai po wabo si, po bomonama wabo dao. ¹² Sesemane sogo aga te sunumide, me maketde bilidu geyu, te bidi gegebo se ebo dao. ¹³ Eno suali, te wego te gesi bidi tola selama, tama agaba te gesabidi nono nabo suali. Tama wego te aga geduba dolo mu tonalu, te tama po wai, ¹⁴ “Te megie eno te God dali deli homu ebo ofa me deli yali, te eno polobadu wali po tiwai gilama, tama te ofa yali nai me dage te eno bede munalubao,” wali. ¹⁵ “Tama eno te ena be tagalama, tama eno te nage gege asali. Megie da, te eno nage sualio. ¹⁶ Tama me eno bede te piabo wiegi yai bet dodolai elalubo. Eno te sawi wiegi yai sitbet te au yai te betde muani. Te sitbet dabe te Isipdu digibulu asai dao. ¹⁷ Tama eno te haniani wiegi yai denami ebo pauda te betde gelali. ¹⁸ Nage ena dali aselama, tama da si te

gagali, me wiegi yai pemene se ebo homu me idubadi, te be posolaibao,” wali. ¹⁹ “Nage te eno bidide wi me igio. Aga te digibulu mu pelama, bidigi palio, ²⁰ tama aga te polo tama me ma asogobeo. Magi baso meni, agai te mone hauwa aga dali sela peyu pai. Te Sande si pelama, tama te polua tomode, te aga ma asabo homu ebao.” Te wego te po wali.

²¹ Te wego te aga homu bega sabo pusu yai po hauwa agabolo olama, tama aga haliga polo hodolali. ²² Te bidigo te wego po odolama, tama polo tama agai te we wali peyu, te beba pali, te augwaligo te bulmakau te elabo pesageba odasa pabo tiwai yali. Ma, te esela pabo kolesaga meni yai bidi te kalabus beba odasa pabo tiwai ebo dao. ²³ Te bidigo te ene me deligo te aga dini homu enabo te agai me konebeo. Aga te ba me deli te wa elalubo pesageba bola pabo tiwai yali. Tama te bago me konesiayu, te wago aga tola selama, tama aga te isabo te me konebeo.

²⁴ Tialima, te ogomani dabe, dagego eno poba olo bugagia muião. ²⁵ Dagego te duga haliga hogodama, te tobage we wali pomainu me igio. Augwali dali subigila pigio. ²⁶ Magi baso meni, te bidi hauwa mu te tobage wego nogode isama, dolobo dao. Awe, augwali da, te genuai hani mu dao. ²⁷ Te agai beba pabo sunumi te gu pageba pabo sunumi tiwai elalubao. Tama dagego te sunumi wali pobaso da, teda dage te isali bidi dabego pesageba paibao.

Wiegi yai homu kolesagago agai ebo sę po wali

¹ Wiegi yai doloba pai homu kolesaga te we me deli dolugulama, te da i wabo tiwai ebao. ² Aga te bulu du elalubo pesage te sunumi dabe pąde, me te sunumi tulu mage si dabede dolalubo dao. ³ Tama aga te genuai taun hanu bagulali obo te sunumi dabe pąde dolalu, tama te tiwai i wabo sę iduaibao, * ⁴ “Eno dage tigidali we bidi bomonama i obao. ⁵ Dage kolesaga koneşıawani bidi, te kolesaga koneıąo. Dage te homu kolesaga sıąo. ⁶ Te eno dagebolo mawainu ebo te wiegi yai doloba pai poba olo bugagia muiąo. ⁷ Te sesemane sogo eno te mu po naga weyu, tama eno te tobage dwai po dabe wabo te hagela homu ebo dao. ⁸ Eno po tigidali te doloba pai naga dao. Eno te gagea pai tibo po deli me wagobeo. ⁹ Te pogo page te homu kolesaga koneani bidigo te mu konea pelama, tama augwa koneyu, te po te dolo po mu wali homu ebo dao. ¹⁰ Te eno dagebolo te dage wiegi yai koneabo kolesaga ola momainu eyu, dagego te usu da po wao, magi baso meni, te eno mobo mabo pogo te wiegi yai silva me gol aiyaba elalubo dao.”

¹¹ “Ena digi ena te wiegi yai me doloba pai homu elama, tama eno te gasagi yai sawi yai tobage masigi dabe, me te dagego wei mu ebo nai tigidali me te aiyaba elaluai dao. ¹² Tama eno te bugagia bilibo kolesaga koneani. Eno te koneani kolesaga elalu, tama eno te haniani nai dagalabo te usu yaibao. ¹³ Te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo bidi da, agai te dwai kolesaga

* 8:3: Pro 1:20-21

dabe te wei mu me egobeo. Eno te hagoma ebo kolesaga me, te bidi aga digi aga nogi ugwaba sabo kolesaga me, tama te tobage dwai se ebo kolesaga me, te tibo po wabo kolesaga me, te eno wei mu me ebeo. Menio. Eno te tobage kolesaga ebo hagela mu ebo dao. ¹⁴ Eno te wiegi yai homu kolesaga te we bidi dabeba mayu, tama eno augwali te tau siyu, te wiegi yai se ebaso, usu igi dao. Ena digi eno te wiegi yai homu elalu, tama eno genuai bomo elalubo dao. ¹⁵⁻¹⁶ Eno te king dabe me, te tobolu bidigo me te bulu to pedai kantri bugagia tonalumainu tau siyu, tama te wiegi yai bomai po me munama, te bulu to pedai kantrigo te doloba pai kolesaga wali pomainu tau sabo dao. ¹⁷ Tama mena we bidi dabego ena gegebo se bomu eyu da, teda augwaligo ena sueibao. Mena we bidigo ena wei yali da, eno me te eno augwali wei mu yaibao. ¹⁸ Eno te genuai nogi, me mone, me doado bage hauwa te we bidi dabeba mabo usu igi da. Tama augwaligo te doloba pai kolesaga wali peyu, te wiegi wiegi yai nai dabe somainu tau sobaso, te usu yaibao. ¹⁹ Eno te augwalibolo mabo nai dabego te wiegi yai gol, me wiegi yai silva dabe te aiyaba mu elalubo dao. ²⁰ Sesemane sogo eno te doloba pai kolesaga naga wali peyu, te po tu dolo odobo kolesaga naga wali pabo dao. ²¹ Eno te wiegi yai nai hauwa mu te ena wei mu ebo bidi dabego sabobo madiba te pesage mu holaibao. Tama augwaligo te madi mu pagana saibao.”

²² “Poloba polobadu mu, te Genuai Bidigo te nai dabe nigainu yali sogo, agai te ena bolo nigali. Tama nosali agai te gasa nai tigidali

nigai dao. * ²³ Polobadu mu, te Genuai Bidigo t̄o nigisiḗbadi, agai ena nigilama, tama ena bididuali. ²⁴ Ena pedelali sogo, te Genuai Bidigo te tamu ḗi me te ulu ḗi dabe nigisiḗbadi, ²⁵ tama agai te genuai bulu du dabe me, te dwasianu bulu du dabe me nigilama augwa pesageba musiḗbadi, te sogo ena pedelai dao. ²⁶ Te ena pedelali sogo, Genuai Bidigo te tigidali t̄o pedai nigisiḗwai, tama tiyu, te gi dabede te nai meni yai dao. Te sogo te t̄o hogomu me elalubeo. ²⁷ Te ena Genuai Bidi dali bidibadi, te sogo agai te dagalu nigilama, te tamu ḗi te d̄aḗgo bagulali, ²⁸ tama agai te dagalude te p̄o dabe muyu, te ḗi dabe te genuai tamu ḗi dologodu pedalumainu iliyu, te tamu ḗi paḡanumainu yali sogo, te ena me bidai dao. ²⁹ Tama ena aga dali bidibo sogo agai te tamu ḗi sesegedu d̄aḗ iliyu, tama tamu ḗi dali po bomonama weyu, te tamu ḗigo te d̄aḗ ilali boligio po olama, tama agai te t̄o muabo pesage d̄aḗ mubo sogo, te ena aga dali bidai dao. ³⁰⁻³¹ Te Genuai Bidigo te s̄e dabe yali sogo, ena aga dali bidali, tama agai ena te kolesaga konea pai bidigo te s̄e tonalubo bidi tiwai nigilali. Tigidali side eno aga wiegi yai homu pemene ilali, magi baso meni, eno te agai nigai nai dabe suyu, te wiegi yai homu pemene yali. Eno te t̄o sulama, te we bidi dabe bidalubode te wiegi yai homu pemene yali, tama ena te Genuai Bidigo gedude sesemane sogo wiegi yai homu pemene elama bidibao,”
³² Tama wiegi yai doloba pai homu kolesagago po wadolama weyu, te tama po wali, “Te wai

* 8:22: Ped 3:14

dabeo, dagego eno po bugagia odama, tama eno kolesaga dabe wali pao. Te tiwai dagego ebaso da, te dage wiegi yai homu pemene yaibao. ³³ Te dage eno ola momainu elama, tama dagego wiegi yai homu ebo me kolesaga saibao. Dagego te seba tudi me ola magio. ³⁴ Te eno po bugagia odobo bidi dabe te augwa wiegi yai homu pemene ebo dao. Tigidali side augwali te eno be sunumi paba dolagaselama, tama ena tonaluali, tama eno po augwaliba mabo dao. ³⁵ Te ena sabo bidi dabe, te augwa bidibo ula sali, tama Genuai Bidigo augwaliba wiegi yai haliga ebo dao. ³⁶ Tiali goli, te ena sisabo bidi dabe, augwa digi augwa dolaibao. Awe, te ena hagela homu mu ebo bidi dabe augwa isibo sogo godolo ebo dao," wali.

9

Te wiegi yai homu kolesagago te we bidi i wali

¹ Wiegi yai doloba pai homu kolesagago aga be se yani. Agai te pos nogo a naga olama, me badu nogo si te dodolama, te daꝝ walama, te be au ilali. ² Agai te kibu hasa dabe elama, tama ulama, tama te pusai wain we pedalumainu ilali. Tama agai te nai tuabo tebol sisi ilama, dodolai. ³ Agai te aga se ebo we dabe tagala palama, te taun pesage tomoba doligi pelama, tama augwaligo te tiwai i wali, ⁴ "Dage wiegi yai homu kolesaga meni yai bidi, me dage kolesaga umuna sai bidi dabe, dage te wiegi yai doloba pai homu kolesaga yai bidigo beba asiꝝo. ⁵ Dage aselama, aga dali te nai, me te pusu yai wain aꝝ agai sisi yali, te

tuagasião. ⁶ Te duga umuna sai kolesaga ebo tagalama, tama aselama, te bidabo ula sagasião. Dagego te wiegi yai homu kolesagago sunumi wali pião,” augwaligo te po wabo dao.

Te tobage kolesaga si ebo bidi

⁷ Nago te posobo po wabo bidi dodolobo si da, teda agai te dwai po nageba wei ponaibao. Tama nago te dwai sę ebo bidi dodolainu ebaso da, teda agai nage elama, tama nago tigi dolaibao.

⁸ Tama tiyu, te dwai posobo po wabo bidi me dodoligio, tagalao. Agai te nage dali boi bidi naga yaibao. Tiali goli, nago te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi dodolobaso da, te agai nage wei homu yaibao. ⁹ Nago te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidiba po mani da, teda agai homu kolesaga te wiegi yai mu pedelaibao. Tama nago te doloba pai bidi ola mobaso da, teda nago agai kolesaga te kuna mu ma konemainu tebao.

¹⁰ Te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo bidi, agai te dwagi yai homu kolesaga page konebo gagalai dao. God te Tedali Gasagi Yai mu dao. Tama nago te wiegi yai kolesaga sainogo da, teda hasia bolo nago aga bugagia konea sao. *

¹¹ Te wiegi yai homu kolesagago da, te da nage te tõe sesabi elama bidimainu yaibao, tama nago kibu be te hauwa mu bidaibao. ¹² Te nago wiegi yai homu kolesaga sobaso da, teda naga digi te naga wiegi yai bugagia ilibao. Tiali goli, nage te hagoma ebo bidi da, teda naga digi naga ma te dolobo dao.

* **9:10:** Jop 28:28; Tib 111:10; Pro 1:7

Umuna sai kolesagago te we bidi dabe i wali

¹³ Te umuna sai kolesaga te we me deligo po daḡa subigila ola bilibo tiwai ebao. Agai homu kolesaga te wiegi yai me elalusiayu, tama te wiegi yai kolesaga me konebeo. ¹⁴ Agai be te taun pesage tomode ugwadu elaluali, tama aga te sunumi paḡe elalubo sia saide dugulalubao. ¹⁵ Agai te we bidi dabe augwa seba soabo sulama, tama agai augwali asela yao olama, i wabo dao. Agai te tama po obao, ¹⁶ “Dage te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidi, me te dage umuna sai bidi me, dage te eno be tomoba asiḡo,” wali. ¹⁷ “Te nago we wi saibaso, te we te tuabo wiegi yai we mu dao. Tama nage te geme wi duala selama, te nai wi saibaso da, te nai da, te pusu umabo mu ebo dao,” te po obao. ¹⁸ Te agai po odobo bidi dabe da, te agai be te gu page tiwai elalubo te augwaligo me konebeo. Te bidi dabe agaba pelabo, te augwaligo me konesiawai, augwali te isali bidi dabego pesagede megi bidalubo dao.

Solomongo wiegi yai page elalubo po

10

(Daḡi 10:1-22:16)

¹ Te e da te Solomongo pewadage te wiegilama bidibo kolesagade po wali. Agai tama tiwai po wai. Te ogwago wiegi yai homu ebo kolesaga koneai elalubaso da, teda aga aya de ida si wiegi yai homu pemene ilaibao. Tiali goli, te ogwago

te esela pabo kolesaga wali pobaso da, teda aya de ida si haliga seḡe mu ilaibao.

² Te nago kolesaga dwai wali pidu, tama te mone hauwa elalubo bidi pedalubaso da, teda naga te monego te nage wiegi yai ilama bidi-mainu ebaso, usu egobeo. Tiali goli, nago te doloba pai kolesaga wali pali da, te nage dolabo seḡo gegelama, me dologobeo.

³ Genuai Bidigo te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe te nai sqa pomainu ilama gogologobeo. Tiali goli, agai te dwai kolesaga ebo bidi dabego te nai dabe somainu me iligobe, te augwaligo sainu te seḡ dene gesoai mu ebo dao.

⁴ Te nago seḡ ebo hagela eyu da, te nage magi nai meni yai bidi pedelaibao. Tiali goli, nago seḡ bomo yali da, teda nago doado bage hauwa elaluaibao.

⁵ Te bomai bidigo da, te nai inilama tau ebo sogo te sisinaibao. Tiali goli, te bidi pila muyu, tama te sogo seḡ me isiḡwani da, teda aga hani sibi we wai bidi te genuai hale saibao.

⁶ Godigo te doloba pai bidi dabeba te wiegi yai seḡ bugagia yaibao. Tiali goli, te dwai bidigo pogo te gasa bidi dolabo homu eyu, te aga dwai kolesaga te geme dualalubo dao.

⁷ Te wiegi yai bidi me deli isibo sogo da, te we bidi dabego aga homu kone palama, tama pemene umabo mu yaibao. Tiali goli, te dwai seḡ ebo bidi dabe isibo sogo, te we bidi dabego aga polo homu kone ebo gegeda paibao. Te ni mobia pabo tiwai eyu, te bagego nogi silaibao.

⁸ Te wiegi yai homu elalubo bidigo te gasa bidi dabego po odaibao. Tiali goli, te pedauwalidu ai

bole tulalubo bidigo te odolali tama wabo pogo te dolaibao.

⁹ Te doloba pai bidi dabe te bugagia bidaibao. Tiali goli, te dwai sę ebo bidi dabe te geme me duala sobaso, te usu me egobeo.

¹⁰ Te poli po niga selama wabo bidi dabego te dwai sę hauwa yaibao. Tama te po pedauwalide dogia pabo bidi dabe te dolaibao.

¹¹ Te wiegi yai bidi dabego po te bidibo ula mabo wę tiwai ebao. Tiali goli, te dwai bidi dabego pogo te augwa dwai homu ebo kolesaga te geme dualama, te gasa bidi dolainu tebo dao.

¹² Te haliga dugulubo po wabo kolesagago te we bidi hani augwa hasi peda sabo tiwai ebo dao. Tiali goli, te homu dene ebo kolesagago te dwai sęde sali sęę hauwa sela sębo dao. *

¹³ Te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidigo agai te wiegi yai homu kolesaga po pusaibao. Tiali goli, augwaligo te wiegi yai homu elalusiębo bidi dabe tudide te keloago elibo dao.

¹⁴ Te wiegi yai homu elalubo bidigo te gasa tobage kolesaga sabo sę eyu, te polo tama te koneani kolesaga me hanilama me pusugobeo. Tiali goli, te kolesaga meni yai bidigo pedauwalide odolali po wabo sogo, te sęę tama polo pedalubo dao.

¹⁵ Te mone bidigo hauwa doado bagego augwali bagua selama, tama augwali bugagia bidibao, te taunde bomai dili yai obogo bagulai elalubo tiwai elalubao. Tiali goli, te magi nai

* **10:12:** Jer 5:20; 1 Pi 4:8

meni yai bidi dabe augwa te doado bage sqa pelama, tama augwali te dolaibao.

¹⁶ Te doloba pai bidigo te aga bidibo ula te aga mone sabo tiwai yaibao. Tiali goli, te dwai se ebo bidi dabego da, te dwai se hauwa pedalumainu ebo dao.

¹⁷ Te bidi mego te gasa bidi dabego aga dodolomainu ebaso da, teda aga te bidibo ula sabo sunumide bidibao. Tiali goli, te bidi dabego aga dodolainu ebadi, te hagoma ebo bidi yai baso da, teda agai te sunumi geda muyu ela pobao.

¹⁸ Te bidigo dwai haliga te gasa bidiba elama, tama te haliga dwai te geme dualainu ebaso da, teda agai te tibo po sesemane obao. Me ma, te bidigo te gasa bidiba geme posobo po obaso da, teda aga te kolesaga umuna sai bidi mu tiwai ebao.

¹⁹ Te po hauwa wabo bidigo, agai te aga pode te sege sabo po weyu tebao. Tiali digi, te po hauwa me wasiabo bidi da, agai homu kolesaga te wiegi yai elalubao.

²⁰ Te doloba pai bidigo po te wiegi yai nai silva tiwai mu dao. Tiali digi, te dwai bidigo homu kolesaga te olo bage tiwai eyu, tama te dwai mu dao.

²¹ Te doloba pai bidigo pogo te bidi hauwa tau saibao. Tiali digi, te wiegi yai homu isaواني bidi dabe da, teda augwali te isaibao, magi baso meni, te augwaligo augwa bidibo kolesagade homu kone paliyu, dolo dagalobo menio.

²² Te Genuai Bidigo digi dabolo te wiegi yai doado bage hauwa mayu, agai te doado bagego dabolo te sege momainu me ebo menio.

23 Te wiegi yai homu elalusiabo bidi dabe, augwaligo te tobage dwai kolesaga yabo pemene ebo dao. Tiali digi, te wiegi yai homu elalubo bidi dabego da, augwa te wiegi yai doloba pai kolesaga yabo pemene ebo dao.

24 Te dwai se ebo bidi dabe te nai hauwade wi yaibao, tama te nai dabe te augwaliba pedelaibao. Tiali digi, te doloba pai bidi dabego wei homu ebo nai dabe Godigo mabo dao.

25 Te dwai se ebo sogo te dwai se ebo bidi dabeba pedaliyu da, te tebogo te augwali mu silaibao, te genuai sigi ai asiyu, tama te pobele bage doado bage te tolasa pabo tiwai ebo dao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabe te augwa bomo mu eyu, tama augwa sesemane sogo bugagia bidibo dao.

26 Nago te hagela bidi nago se emainu me sigio. Tiyu, nage agade hagela mu yabuo, te nago te pedauwalide te ha ebo nai tiwai eyu, tama te sia hanogo te gedu ai mu pela silibo tiwai ebo dao.

27 Te nage Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidiyu, tama nago aga sesemane sogo wali pidu da, teda nage te tode sesabi elama bidaibao. Tiali digi, te dwai se ebo bidi dabe te pewadage sogo bidama, tama te augwali isaibao.

28 Te doloba pai bidi dabe te Genuai Bidigo augwaliba te wiegi yai sogo menama, tama te augwa sulama, te augwa wiegi yai pemene yaibao. Tiali goli, te dwai se ebo bidi dabe da, te odolali tonaluaeibao. Augwaligo te wiegi yai sogo me sugobeo.

29 Te doloba pai bidi dabego Genuai Bidigo po wali pobaso, agai augwali bugagia tonaluaibao.

Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidi dabego agai po wali pisabaso, augwali dolaibao.

³⁰ Te doloba pai bidi dabe te augwa bulu to pedaide bugagia bidaibao. Tiali digi, te dwai se ebo bidi dabe augwali te tiwai gilama me bidigobeo. Menio.

³¹ Te doloba pai bidi dabego te wiegi yai homu hauwa elalubao, tama augwaligo te we bidi dabeba pusaibao. Tiali goli, te po dwai wabo bidi te dolaibao.

³² Te doloba pai bidigo po da, te dolo usu dao, tama te we bidigo olode pusu yaibao. Tiali goli, te dwai bidi dabego pogo da, te we bidi dabego haliga dolobo dao.

11

¹ Genuai Bidigo homugo te bidi dabego te skel daji hasegelibo homu te agai hagela mu ebo dao, te we bidi tibo po ola menama, tama augwaligo mone anoma elama sobao. Tiali goli, te bidi dabego te doado bage te daji ilalidu dolo dobabo bidi dabede te agai wiegi yai homu pemene ebo dao.

² Te augwa digi augwa nogi ugwaba sabo bidi dabe te hale genuai saibao. Te augwa digi augwa aiyaba elalubo we bidi augwaligo te wiegi yai homu kolesaga tama sabo dao.

³ Te doloba pai we bidi dabego doloba pai kolesaga ebogo te dwagi yai sunumi augwalibolo ola mabo dao. Tiali goli, te tibo po wabo bidi dabe da, te augwa tibo po wabo kolesagade digi te augwa dolaibao.

4 Te nago masigi hauwa elalubadi digi te tagalao, tego te Genuai Bidigo nageba te dwai se yali wei ponainu ebo sogo te nage tau me sogobeo. Tiali goli, nago te doloba pai kolesaga wali pali da, tego te nage tau selama, tama nage polo me isigobeo.

5 Te doloba pai kolesagago te doloba pai bidi dabe augwa tau siyu, tama te doloba pai sunumi wali pabo usu yaibao. Tiali goli, te dwai kolesagago te dwai bidi dabe augwa digi tula mumainu ilibo dao.

6 Te doloba pai kolesagago te doloba pai bidi dabe augwa tau siyu, tama augwa bugagia bidaibao. Tiali goli, te Godiba homu kea pisawai bidi dabe augwa te dwai kolesagade dolaibao.

7 Te dwai se ebo bidi dabego te tama homu yai, te augwa doado bage hauwa te augwa bomogo digi sabo da homu yali. Tiali digi, nosali augwali isibo si da, tama augwa te nai dabe me sogobeo.

8 Te dwai se ebo me te sege meba te doloba pai bidi dabeba pedalubaso da, teda te Genuai Bidigo augwali ma siyu, tama te dwai se yali se me te sege te dwai se ebo bidi dabeba muaibao.

9 Te dwai kolesaga ebo bidi dabego po obaso da, te pogo te gasa we bidi dabe dolaibao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego te wiegi yai homu kolesaga ebogo te augwa digi tau siyu, tama augwa bugagia bidaibao.

10 Te doloba pai bidi dabego bidibo kolesaga te wiegi yai pedalubo sogo, te hanude bidibo we bidi dabego wiegi yai pemene ebo dao. Tiali goli, te bidi me deligo dwai kolesaga sesemane sogo

ebaso da, teda te aga isibo sogo, te we bidi dabe augwa wiegi yai pemene mu eyu, hae wabo dao.

¹¹ Te doloba pai bidi dabego te augwa taun tomode wiegi yai kolesaga ebaso, te tebogo te taun wiegi yai pedelaibao. Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwaligo te dwai po haniani weyu, tama tego te taun dolobo dao.

¹² Te bidigo gasa bidi dolama, te po dwai wabo bidi, aga te kolesaga umuna sai bidi tiwai ebao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo pedauwali te pania selama, tama te tobage po me wagobeo.

¹³ Te subigila po hauwa wabo bidigo te aga abagigo geme dualubo po pusaibao. Tiali digi, te mu po wabo bidigo te aga abagigo geme dualalubo po me hanilama pusugobeo.

¹⁴ Te gavman sē tobolu bidi dabego te we bidi dabeba wiegi yai sunumi dodolobo sē usu isiayū da, teda te bulu t̄ kantri dolaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu mabo bidi hauwa elalubaso da, teda te kantri bugagia dolalu bidaibao.

¹⁵ Te bidi me deligo negeli sai madi, te aga digi te negeli wei begelabo usu isābaso, tama nago te nai negeli sali wei ponabo po dā walaibaso da, teda nosali te nage genuai sēgē elaluaibao. Tiali goli, te nage bugagia bidabo homu eyu da, nago te kolesaga tudiba muyu, gasa bidigo negeli wei ponabo po dā wagio.

¹⁶ Te gasa we bidi tau sabo kolesaga ebo we dabe, augwali te we bidi dabego gedude genuai nogi elalubo dao. Tiali goli, te gasa we bidi dali homu dene isiabo bidi dabego te mone hauwa siyu te doado bage naga sabo homu ebo dao.

¹⁷ Te nago gasa bidi homu dene elama, tama nago aga wiegi yai ilibaso da, teda te kolesagade te naga digi naga wiegi yai ilibao. Tiali goli, nago gasa bidiba dwai dene mabo sẹ eyu da, te nagaba digi naga te dwai sẹ ma ilibo tiwai dao.

¹⁸ Te doado bage te dwai bidi dabego sali, te augwali tau sabo mu usu me egobeo. Te olo bage nai naga tiwai yaibao. Tiali goli, te doloba pai kolesaga ebo bidi dabego te wiegi yai nai mu saibao.

¹⁹ Te doloba pai kolesaga sainu bomu ebo bidi dabe te augwa bidibo ula saibao. Tiali goli, te dwai kolesaga yainu bomu ebo bidi dabe te augwali isaibao.

²⁰ Te sesemane sogo dwai homu ebo bidi dabede te Genuai Bidigo tede homu mu godolo isiḡwai. Agai te bagede sẹbẹ mu ebo dao. Tiali goli, agai te dolo bilibo bidi dabe te wiegi yai homu pemene ebo dao.

²¹ Mu tamao, Genuai Bidigo te dwai kolesaga ebo bidi dabeba po tų ilama, tama agai augwal-iba dene gesoai mu ilaibao. Tiali goli, te wiegi yai kolesaga ebo bidi dabego hanigo te po tų ebo ugwaba igulaibao. ²² Te we deli te gasa sawi yai mu bidali, tiali goli agai te bilibo wiegi yai kolesaga te konesiḡwai baso da, teda aga te kibu gunide te wiegi yai gol ring elalubo tiwai ebao.

²³ Te doloba pai we bidi dabego homu wei ebo homu kolesagago te dwagi yai sẹ pedalumainu ebo dao. Tiali digi, te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwaligo te dwai homu elalubao, tama tibaso Genuai Bidigo augwali dali sẹbẹ genuai mu ebo dao.

24 Te bidi mebago te augwa mone me doado bage te gasa bidi dabe tau siyu mabode te wiegi yai homu pemene yalio, tiali goli, augwa digi te umabo mone te augwa sɛde sali. Tama bidi mebago te gasa bidi dabe tau saibao homu yali, tiali goli augwaligo hagela homu yali. Augwa mone me doado bage gea sali, tiali goli nosali augwa digi augwa te mone te mu sɔq̄ pali.

25 Te gasa bidi tau siyu, te doado bage nai mabo bidi da, aga digi da te doado bage hauwa saibao. Te nago gasa bidi dabe tau sali da, te augwaligo nage me tau saibao.

26 Te bidigo aga nai te we bidi dabego abelainu ebadi te gea sobaso da, teda augwaligo te po dwai agaba waibao. Tiali digi, te bidigo te we bidigo agai nai abelimainu ebaso da, teda augwaligo agaba te wiegi yai pemene ebo dao.

27 Te bidigo wiegi yai kolesaga wali pabo sɛ bomo ebaso da, teda te we bidigo agaba bugai haliga yaibao. Tiali goli, te bidigo dwai sɛ ebo kolesaga idubaso da, teda te dwai sɛgo aga gegaibao.

28 Te bidigo homugo te aga monego naga aga tau siyu bugagia bidibao homu ebaso da, teda aga te mu tuloluaibao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabe da, te bugagia mu bidiyu, te gesi ni yabe elalubo tiwai yaibao.

29 Te bidigo aga we wai te bugagia tonalu-siɔwani da, teda aga doado bage te tigidali hagawaibao. Tama tiwai naga te wiegi yai homu kolesaga meni yai bidi dabego, te augwa doado bage tigidali tagalama, tama augwali te wiegi yai

homu kolesaga ebo bidi dabego olo sę ebo bidi pedelaibao.

³⁰ Te doloba pai bidigo kolesaga te bidibo ula mabo ni tiwai ebao. Tama te wiegi yai homu kolesaga ebo koneani elalubo bidigo, agai te gasa bidi dabe aga dali aselama, bidagasamainu ebo dao.

³¹ Dago koneai, te doloba pai bidi dabego wiegi yai kolesaga te augwa tǝde bidibo sogo yali kolesagade te augwa wiegi yai nai saibao. Tama dago te homu me igio, te dwai kolesaga ebo bidi dabe te augwa yali dwai kolesagade dwai dene sabo te ela soabo homu me egobeo. Menio. Genuai Bidigo te augwaliba dolo wei ponaibao.

*

12

¹ Te wiegi yai homu kolesaga godolo homu ebo bidi dabe, augwaligo dwai sę yali te gasa bidigo augwali dodolobo sogo te augwali wiegi yai homu pemene yaibao. Tiali goli, te gasa bidigo agai dwai sę dodoligi homu ebo bidigo da, aga te esela pabo bidi mu tiwai dao.

² Te bidigo wiegi yai kolesaga wali pobaso da, teda Genuai Bidigo aga dali pemene homu eyu, bugai haliga eyu dwagi yai sę yaibao. Tiali goli, bidi mego te gasa bidi dali muma sabo kolesaga ebaso da, teda Genuai Bidigo po agaba wabo si, teda aga dolaibao.

³ Te dwai kolesaga ebo bidi da, tego aga bomo elama, bugagia bidimainu tau sabo usu me egobeo. Tiali goli, te doloba pai kolesaga

* 11:31: 1 Pi 4:18

ebo bidi da, aga te ni sele aiyanu mu dulama elalubo tiwai, tama bidi dabego gudainu ebo usu me egobeo.

⁴ Te bidi me deligo wego te wiegi yai kolesaga ebaso da, teda te tebogo te aga bidiba te genuai nogi mobao. Tiali goli, wego te dwai kolesaga haniani eyu, tama aga bidi hale ilibo we yai baso da, teda te wego te dwai gasigo te aga bidigo dili te dolobo se tiwai ebao.

⁵ Te doloba pai bidi dabego se yabo homu kolesaga te dolo naga dao. Tiali digi, te dwai se ebo bidi dabego da, te sesemane sogo te we bidi tibo po ola maiabo haniani kolesaga yabo homu ebo dao.

⁶ Te dwai se ebo bidi dabego po te bidi geme dualuagaselama, tama te bidi ela muainu sisi elalubo tiwai gilama ebao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego pogo te we bidi dabe te sege elalubo sogo tau siyu, tama te we bidi dabe augwa bugagia bidimainu ebo dao. ⁷ Te dwai kolesaga ebo bidi da, te aga dolama tama silaibao. Tiali goli, te doloba pai bidigo hani da, te bugagia ma dolalubao.

⁸ Te wiegi yai homu elalubo bidi yai baso da, teda te we bidi dabego aga nogi ugwaba saibao. Tiali goli, te homu kolesaga gagea pai bidi da, augwaligo te aga nogi aiyaba elalubo dao.

⁹ Tama te olo bidi me deligo te aga se bidi me deli te aga bede bidibaso da, te wiegi yai da, tama te bidigo aga genuai bidi da homu ebo bidi te aiyaba elaluali, tiali goli te aga nai saq pali.

¹⁰ Te doloba pai bidi dabego te augwa kibu hani sibide te augwalide olo tau sabo kolesaga eyu,

tama augwali bugagia tonalu negebo dao. Tiali goli, te dwai bidi dabego da, te augwa kibu dabe dali dene mabo se eyu, mu dolobo dao.

11 Bidigo te aga gi bugagia tonalubaso da, teda agai nai hauwa saibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidi da, aga te se dene odolali eyu, te haniani sego aga me tau sainu ebaso, usu me egobeo.

12 Te dwai se ebo bidi dabego te bidi mebago te dwai se elama, tama te nai hauwa sabo sulama, tama augwali te nai dabede te pesa mu ebo dao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego te nai hauwa te augwa wiegi yai kolesaga ebode sabo dao.

13 Te dwai bidi dabego te dwai pogo te augwa digi te kalabus ebo dao. Tiali goli, te dwai sego te doloba pai bidi dabe gegebaso da, augwaligo te ela soaibao.

14 Te nago po wabo me, nago se ebo me, te wiegi yai eyu da, teda tego nage nai sobaso, te nage bugagia bidaibao.

15 Te wiegi yai homu meni yai bidi dabego, te augwa koneani te augwa kolesaga naga te wiegi yai naga da homu ebo dao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi dabego da, te gasa bidi dabego augwaliba te wiegi yai homu kolesaga momainu ebo dao.

16 Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidi dabego te bidi mego magi se me deli augwaliba ebo si, te augwali haliga sebe polo eyu yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidiba te dwai po obaso da, teda agai te pode homu elama, sula tagalobo dao.

¹⁷ Te se ebo suali bidi, te witnes bidi, te mu po wabo bidi yai baso da, teda agai doloba pai po naga te po tu ebode pusaibao. Tiali goli, aga te tibo po wabo bidi tiwai eyu da, agai te po tu ebo te tibo dali waibao.

¹⁸ Te bidi mego aga po homu kone palama, bugagia me wasiqbaso da, teda agai te subigila wabo pogo te gasa bidigo haligade te bainat hwago enebo tiwai ebao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo pogo te bidi tau sabo, te wiegi yai marasingo tau sabo tiwai gilama ebo dao.

¹⁹ Te ili po wabo po te pewadage sogo mu elaluama, tama bidi dabego te po homugo gegeda palaibao. Tiali goli, te mu po da, te sesemane sogo mu elaluaibao.

²⁰ Te dwai kolesaga yabo homu ebo bidi dabego, augwa digi augwa tibo po ola mabo dao. Tiali goli, te we bidi dabe tau siyu bugagia bidimainu homu ebo bidigo da, teda aga digi te pemene ebo dao. ²¹ Te doloba pai bidi dabe augwaliba te dobo se pedalugobeo. Tiali goli, te dwai se ebo kolesaga ebo bidi dabe da, augwaligo te dwai sege hauwa elalubo dao.

²² Genuai Bidi te haliga sebe mu eyu, tama te tibo po wabo bidi tigidali dali te boi bidi homu ebo dao. Tiali goli, agai te mu po naga wabo bidi dabe dali te agai pemene ebo dao.

²³ Te wiegi yai se yabo kolesaga koneai bidigo, agai te aga wiegi yai homu elalubo te polo tama me pusugobeo. Tiali goli, te wiegi yai homu meni yai bidigo da, agai po te ai bole tulalubo tiwai umabo yaibao. Tiali goli, te agai po odo

we bidi dabe da, te augwaligo koneama, te aga kolesaga umuna sai bidi tiwai da wabo dao.

²⁴ Te sę dene ebo bidi da, te tonalubo bidi pedelaibao. Tiali goli, te hagela bidi dabe te olo sę naga ebo bidi pedelaibao.

²⁵ Te bidigo homu gone te sesemane kone tua pabo bidi da, teda aga te haliga sęęę mu elama, tama aga homu dolaibao. Tiali goli, aga abagigo te bidi dali te wiegi yai po obaso da, teda aga te bugai haliga ma ebo dao.

²⁶ Te doloba pai bidi dabego te wiegi yai sunumi te augwa abagi dabeba ola mawaibao. Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidi dabego te wiegi yai sunumidu pabo tagalu, tama gegeda pabo dao.

²⁷ Te hagela bidigo te hasa enegi peyu da, te augwaligo gegebo me sugobeo. Tiali goli, te sę dene ebo bidi da, augwali te dwagi yai bidi dabe mu dao.

²⁸ Te doloba pai kolesaga wali pabo bidi te aga bidabo ula selama, bugagia bidaibao. Te tobage kolesaga da, te gamonabo kolesaga mu dao.

13

¹ Te wiegi yai homu kolesaga elalubo waigo da, agai te aga ayago po odaibao. Tiali goli, hagoma homu ebo bidigo da, te gasa bidigo aga dodolobo kolesaga ebo te aga homude hagela homu ebo dao.

² Te we bidi dabeba te po dolo yai po wabo bidi agai te wiegi yai nai saibao. Tiali goli, te tibo po weyu, te daų walali po bolobo bidi dabe,

augwaligo te gasa bidi dolabo homu wei mu ebo dao.

³ Te bidigo aga po te sali selasa wabo bidi yai baso da, teda aga bugagia bidiyu, tama aga me dologobeo. Tiali goli, te po hauwa dogia pabo bidi dabe da, te dolaibao.

⁴ Te hagela bidigo te doado bage hauwa sabo homu wei yali, tiali goli agai me sogobeo. Tiali digi, te se dene ebo bidi dabego da, te augwa homugo te doado bage hauwa sabo homu yaibao.

⁵ Te doloba pai bidi dabego te tobage tibo po wabo te hagela homu mu ebo dao. Tiali digi, te dwai se ebo bidi dabego da, te tobage dwai hale ebo kolesaga dabe ebo dao.

⁶ Te bidigo doloba pai kolesaga ebaso da, teda aga te kolesagago aga bobogela selama, tama aga bugagia bidibo dao. Tiali goli, te dwai se ebo bidi dabego kolesagago te augwa digi dolobo dao.

⁷ Te dwai se ebo bidi mebago te tibo po weyu, tama augwa te mone hauwa elalubo tiwai yaibao. Tama te mone bidi mebago te tibo po weyu, tama augwali te mone meni yai bidi te tiwai gagawaibao.

⁸ Te boi bidi dabego te mone bidi dolainu ebaso da, teda aga monego digi te augwali abelibaso, usu yaibao. Tiali goli, te boi bidi dabego te magi mone me doado bage meni yai bidi dolainu ebaso da, teda te magi walu doado bage meni yai bidigo augwaligo te po homu si me egobeo.

⁹ Doloba pai bidi te lam sole ula wiegi yai ebo tiwai ebao. Tiali goli, te dwai se ebo bidi dabe te lam sole sula sainu ebo tiwai ebo dao.

10 Te hagoma kolesagago te wado po me hwiḅo po pedalubo sę ebo dao. Tiali goli, te bidi aga te gasa bidigo agaba te wiegi yai homu momainu ebo bidi da, teda te bidigo homugo koneani kolesaga te wiegi yai elalubao.

11 Tama te bidigo sę me isiama, tama te odolali te mone hauwa sobaso da, teda agai te mone polo tama sia saibao. Tiali goli, te sę ebo bidigo tama te dwasianu dwasianu mone sisini peyu da, teda agai mone te hauwa pedalubo sę eduaibao.

12 Te bidigo te nai me deli sabo homu elama, tama te odolali tonalubadi te sesabi mu ebaso da, teda aga homu sęęę eyu, bidaibao. Tiali digi, agai te nai sobaso da, teda aga te tiwai homu eyu, te aga bidibo ula te wiegi yai mu da homu elama, tama aga pemene umabo mu yaibao.

13 Te bidi dabego agabolo te wiegi yai homu kolesaga mawainu ebadi, te aga hagoma ebo bidi yai baso da, teda aga te aga digi dolobao. Tiali digi, te bidigo te agabolo te wiegi yai homu ebo kolesaga mawainu ebaso, te po agai wali pobaso da, teda aga bugagia bidaibao.

14 Te wiegi yai homu koneani kolesaga elalubo bidigo po te bidibo ula mabo wę tiwai yai. Te pogo te bidi tau siyu, te aga dolainu yali nai te ela paibao.

15 Te bidigo homu wiegi yai elalubaso da, teda te bidi dabe aga wei homu yaibao. Tiali goli, te tibo po wabo bidigo te daḅ walali po bolama, aga te dwai sunumidu bilibo dao.

16 Te wiegi yai homu elalubo bidi tigidali, augwaligo homu kone bolo palama, tama te sę yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu meni yai bidi

dabe, augwaligo te augwa umuna sai kolesaga te pepeli diliba hania hanilibo dao.

¹⁷ Te tibo po sela asiyu, te po hasegelebo bidi yai baso da, teda te segego agaba gegaibao. Tiali goli, te po sela asiyu, te po dolo mu pusubo bidi da, teda agai te we bidi tau siyu, te augwali bugagia bidimainu ebao.

¹⁸ Te gasa bidi dabego te bidi aga dodolomainu isiabo bidi da, aga te dwai mu bidiyu, te aga dwai hale mu yaibao. Tiali goli, te gasa bidi dabego aga dodolomainu ebo bidi yai baso da, teda te we bidigo agaba te genuai nogi momainu ebo dao.

¹⁹ Te bidigo agai magi nai me deli sabo homu elama, tama nosali agai te nai sobaso da, teda aga bugai haliga elama, tama pemene mu yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu meni yani bidi dabego da, augwaligo te dwai kolesaga ebo se te tudiba me mugobeo.

²⁰ Te bidi te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi dali bilali da, teda agai me te wiegi yai homu kolesaga saibao. Tiali goli, te bidi te wiegi yai homu meni ebo bidi dabe dali kisasa bilibas da, teda te segego aga gegaibao. ²¹ Te dwai segego te dwai se ebo bidi dabe deliba gesabidi ununaibao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego augwa te wiegi yai nai te augwa mone sabo tiwai ebo dao.

²² Te wiegi yai bidi isibo sogo, te aga hani ogwa dabego te agai doado bage hauwa saibao. Tiali goli, te dwai bidigo sisinibo se yali mone yai baso da, teda nosali te doloba pai bidi dabego te agai sisinani nai dabe sabo dao.

²³ Te doado bage saq pai bidi dabego gide te nai hauwa holali, tiali goli te genuai bidi dabego

anoma eyu, augwali aiyaba elaluama, tama te nai sabo dao.

²⁴ Te ayago aga wai te keloago eliyu dodolisiayu da, teda agai te wai godolo homu meni isiabo tiwai ebao. Tiali goli, te ayago te wai homugo godolo homu ebaso da, teda agai bomo elama, aga bugagia dodolao.

²⁵ Te doloba pai kolesaga elalubo bidi dabego te nai hauwa elalueibao, tiali goli te dwai kolesaga ebo bidi dabe te sesemane nasi elaludaibao.

14

¹ Te wiegi yai homu kolesaga elalubo wego da, teda agai te aga bede te wiegi yai se eyu, tama aga wai puluba sibi te boma pai pedalubo se yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga meni yani wego da, teda aga digi te aga be doliyu, te aga wai puluba sibi dali dolobo dao.

² Te doloba pai kolesaga wali pabo bidi, aga te Genuai Bidi wi eyu, aga dologode bidibao. Tiali goli, te tibo po wabo kolesaga wali pabo bidi dabego homugo te Genuai Bidi te olo nai me tiwai da, te homu ebo dao.

³ Te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidigo po, te we bidi dabeba te tiwai ola mawaibao, aga digi te aga nogi ugwaba sabo homu elama, te po wali. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo pogo, te aga digi aga seselaluama, tama te bugagia bidibo dao.

⁴ Te gi to pepedebo kibu bulmakau omai te meni yani da, teda te nai mubo be te odolali elalueibao. Tiali goli, te se yabo bulmakau elalu baso da, teda te gide nai hauwa elalueibao.

⁵ Te suali po pusubo bidigo te po mu po da weyu da, teda agai te po tude doloba pai po naga pusaibao. Tiali goli, aga te tibo po wabo bidi yai baso da, teda agai po tigidali te dolo me egobeo.

⁶ Te hagoma bidi dabego te wiegi yai homu kolesaga sabo homu eyu da, teda augwaligo usu me egobeo. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo da, te agai da te se dene isiayu, te gasa wiegi yai kolesaga sabo dao.

⁷ Te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidi dabede digibulu bidao. Te augwaligo nageba te wiegi yai homu kolesaga me magobeo.

⁸ Te wiegi yai homu elalubo bidigo te aga bilibo homu kolesaga te bugagia homu kone palaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu meni yani bidi dabe te augwa digi tibo po ola mawaibao, magi baso meni, te augwaligo homu kolesaga te gedamubo dao.

⁹ Te wiegi yai homu meni yani bidi dabego, augwa te deli haliga elalubao, te dwai sege sabo kolesaga dao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabego augwade digi te wiegi yai kolesaga eyu, tama augwa deli haliga naga elama bidibo dao.

¹⁰ Te bidigo agade digi haliga sege ebo koneama, tama aga digi te pemene yabo koneani, tama agai te gasa bidiba me hanilibaso, usu egobeo.

¹¹ Te bidi dwaigo we wai hani sibi te mu dolama, tama sia saibao. Tiali goli, te doloba pai bidigo hani da, te bomai hani mu pedelaibao.

¹² Bidi mebago te homu eyu, te augwa kolesaga te wiegi yai da homu elama, tama augwa te wiegi yai sunumi wali poba homu yai. Tiali goli,

menio. Augwa te sę elala pidubadi genama, tama nosali augwa isaibao. *

¹³ Te dago gisugu obadi goli tagala, te haliga sęęę elalubogo te da me tagalogobeo. Tama te wiegi yai pemene ebo homu silai madi, te haliga sęęę ebo te me elaludaibao.

¹⁴ Te dwai sę ebo bidi dabego te augwa ebo dwai kolesagade augwa dene dolo saibao. Tiali digi, te wiegi yai bidi dabego da, te augwa digi ebo wiegi yai kolesagade pemene ebo dao.

¹⁵ Te kolesaga dwasianu koneai elalubo bidi dabe augwaligo te haniani po tigidali homuba daų ola saibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidigo, te aga ebo kolesaga dabe bugagia osola suyu ebo dao.

¹⁶ Te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidigo da, te Genuai Bidide wi eyu, te bugagia tonalu, tama te sęęę sabo sę dabe te agade ela soaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiąbo bidi, agai te homu eyu, te tobage tigidali sę yabo homu elama, tama agai te ebo kolesagade te homu bugagia me egobeo.

¹⁷ Te haliga sębę polo ebo bidi dabego te esela pabo bidigo kolesaga ebo tiwai yaibao. Te bidigo aga homugo ebo kolesaga digi te usu nabo homu ebo bidi te we bidi dabego homude godolo mu me egobeo.

¹⁸ Te dwasianu kolesaga koneai elalubo bidi dabego kolesaga, te kolesaga umawai bidigo kolesaga ebo tiwai yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga koneani elalubo bidigo kolesaga

* **14:12:** Pro 16:25

te augwa tobolude te wiegi yai au tiwai elalubo dao.

¹⁹ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe da, te doloba pai bidi dabego dologode bidiyu, tama augwaliba te olo tau sabo kolesaga eyu, te augwali tau sao po hanalu waibao.

²⁰ Te bidi dabego te doado bage sọą pabo bidi dabe tau sabo homu wei me isiąyu, te augwa abagi hasi goli te wei isiąyu te tagalaibao. Tiali goli, te mone bidi dabego da, te augwa abagi hauwa elalubo dao.

²¹ Te bidigo gasa bidiba dwai po weyu dolobo bidi da, teda aga te dwai sę dolo ebo bidi mu yali. Tiali goli, te doado bage meni yai bidi dabe te bidigo wiegi yai homu elama, te olo mu tau sabo kolesaga ebo bidi da, te aga wiegi yai homu pemene yao.

²² Te dwai kolesaga yabo homu ebo bidi dabe da, teda augwa homu da te mu geda mubao. Tiali goli, te bidi dabego wiegi yai kolesaga emainu homu wei ebo bidi da, te augwaligo agaba te bugai haliga mu ebo dao. Tama augwaligo agaba homugo kęą pabo kolesaga ebo dao.

²³ Te nago sę dene ebo sę eyu da, teda nago wiegi yai mone saibao. Tiali goli, te nage olo bididu, tama nago po naga udali da, te nage magi nai meni yai mu bidaibao.

²⁴ Te wiegi yai homu elalubo bidigo sali mone me doado bage, tego da ola mobao, augwali dwagi yai homu kolesaga elalubao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga elalusiąbo bidi dabe, augwaligo te umuna sai homu kolesaga naga elalubo dao.

²⁵ Te suali sę po dolasa te po tų ebode wabo bidi yai baso da, teda te po tųgo te magi sę isąwani bidi me ela po me wagobeo. Tiali goli, te sę suali bidi te witesgo po te dolasa wasiawani da, teda aga te tibo po wabo bidi dao.

²⁶ Te Genuai Bidide wi eyu, aga dologoba pelama bidibo bidi da, aga da te boma pai madide bidibao, tama te magi nai me delide wi me isawaibao, tama aga wai puluba dabe me te bugagia bidaibao. ²⁷ Te Genuai Bidide wi elama, aga dologoba pelama bidibo kolesaga te bidibo ula mabo ulu wę tiwai ebao. Te kolesagago te bidi tau siyu, te aga dolainu ebo naigo te aga ela soaibao.

²⁸ Te kingo te bulu bidi hani hauwa tonalubaso da, teda te bidi dabego te agaba genuai nogi mawaibao. Tiali goli, te kingo dwasianu hani mu tonalubaso da, teda aga te olo bidi tiwai pedelaibao.

²⁹ Te haliga polo sębę isiabo bidi, agai wiegi yai homu elalubao. Tiali goli, te haliga sębę polo ebo bidi aga homugo te punasi kolesaga te polalubo kolesaga da homu ebo dao.

³⁰ Te nagame yai homu elalubo bidigo da, teda te bidi aga tigi te bugagia elaluaibao. Tiali goli, te mena nai sabo homu eyu, tama te gasa bidiba te dwai haliga te sesemane ebo bidi da, te kolesaga ebo bidi te dwai gasigo te aga dili dągai dabe dolobo tiwai ebao.

³¹ Godigo tigidali bidi nigali, tama tiyu, te bidi me deligo te magi doado bage meni yai bidi dabe aiyaba elalubaso da, agai te God aiyaba elalu dolobao. Tiali goli, te magi doado bage meni yai

bidi dabe bugagia wiegi yai ilibo kolesaga ebo bidi da, agai te Godiba genuai nogi mabo dao.

³² Te dwai sę ebo bidi dabe te augwa dwai kolesagago digi te dolobao. Tiali goli, te doloba pai bidi dabe te magi nai me delide homu si me egobeo. Te augwa isibo sogo pedalubo si da, te augwa konealubo po te me daų elalueibao.

³³ Te wiegi yai homu elalusiabo bidi dabego, augwa koneani, te wiegi yai homu koneabo kolesaga te elaluba homu ebo koneai. Tiali goli, aga te wiegi yai homu elalubo bidi dabe dali sesemane bidibo dao.

³⁴ Te we bidigo doloba pai kolesaga wali pobaso da, teda te tų bulu kantri bidi hani nogi te genuai elaluaibao. Tiali goli, te augwaligo dwai sę eyu da, te augwali hale genuai yaibao.

³⁵ Kingo te sę bidi dabego wiegi yai sę ebaso, te wiegi yai pemene yaibao. Tiali goli, te sę bidi dabego te dwai sę eyu, tama te king hale yabo sę eyu da, teda te king haliga sębę umabo mu ebo dao.

15

¹ Te bidigo nage dali haliga sębę ebaso da, teda agaba po wei dua digi ponao, tama aga haliga sębę yali isigulaibao. Tiali goli, nago pogo te gasa bidi doliyu, dwai po wabo sę eyu da, te agai nageba te dwai haliga sębę mu ebo sę ilibao.

² Te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi agai po pusainu yali, agai te bidi dabego te wiegi yai homu wei ebo kolesaga konemainu homu ebo dao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiabo

bidigo po pusubo sogo, agai pedauwalide te odolali po naga te ąi bole tulalubo tiwai ebo dao.

³ Genuai Bidigo te tigidali we bidigo ebo sę te tigidali habu badu pedalubo te subo dao. Agai te wiegi yai bidi me, ąwai bidi me, subo dao.

⁴ Te bidigo te wiegi yai po te we bidiba pusubaso da, te po te bidibo ula mabo ni tiwai elama, tama te we bidi bugagia bidimainu te tau sabo tiwai ebao. Tiali goli, te bidigo te we bidiba te po ąwai wabo bidigo, agai te augwaligo homu ogwa wai agabo tiwai eyu ebo dao.

⁵ Te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidigo te aga ayago po sela sęwaibao. Tiali goli, te bidigo te aga gasa bidigo dodolomainu ebo bidi da, teda agai homu wiegi yai elalubao.

⁶ Te doloba pai bidi dabego augwa bede te doado bage hauwa elalueibao. Tiali goli, te ąwai sę ebo bidi dabego monede te augwaba sęęę pedelaibao.

⁷ Te wiegi yai homu elalubo bidi dabego te wiegi yai homu te we bidi dabeba mabo dao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiąbo bidi dabego te tiwai me egobeo.

⁸ Genuai Bidigo te ąwai kolesaga ebo bidigo ofa ebo te wei mu me egobeo. Menio. Agai tede ąwai homu mu ebo dao. Tiali goli, agai te doloba pai bidigo gedu haluasa po wabo te wei mu eyu, wiegi yai pemene mu ebo dao.

⁹ Genuai Bidigo te ąwai kolesaga ebo bidigo ebo kolesaga te wei mu me isiąyu, tede ąwai homu mu ebo dao. Tiali goli, agai te doloba pai kolesaga wali mu pabo sę ebo bidi dabe wei mu ebo dao.

10 Te doloba pai sunumi tagalobo bidi da, teda dwai dene mu saibao. Tama te gasa bidi dabego aga dodolomainu isiabo bidi da, teda aga isaibao.

11 Genuai Bidigo te isali bidi dabe te augwali bidibo pesage me subo dao. Te tiwai usu yaligo da, teda agai te da tode we bidigo homu kone palobo kolesaga te tigidali me konea silibo dao.

12 Te hagoma ebo bidigo te gasa bidigo aga dodolainu ebo hagela homu yaibao, tama agai te wiegi yai homu elalubo bidiba hanalu, te agabolo te wiegi yai homu kolesaga momainu me egotheo.

13 Te bidigo haliga te wiegi yai pemene ebaso da, teda agai gesabidi me te wiegi yai eyu, pisigina paibao. Tiali goli, te bidigo haliga te sege elalu da, teda aga dwai bidibao.

14 Te wiegi yai homu elalubo bidigo te tobage wiegi yai kolesaga koneabo se bomo idu gebo dao. Tiali goli, te wiegi yai homu meni yai bidi, agai te geda mubo po sesemane bomo elama, udaibao.

15 Te doado bage soa pabo bidi da, aga te dwai bididu, tama te genuai sege sesemane elaluaibao. Tiali goli, aga te bugai haliga eyu, pemene ebo bidigo da, teda te tigidali side te genuai nai da tubo side tiwai elalueibao.

16 Te nago doado bage dwasianu naga elalu, tama nage te Genuai Bidide wi eyu, aga dologoba pelama bidibaso da, teda nago bidibo ulago te genuai mone pesage holai elalubo, me te dwai se ebo doado bage hauwa elalubo bidigo bidibo ula te aiyaba elaluaibao.

17 Te bidi godolo homu ebo kolesaga, te polalubo homu kolesaga dao. Tama tiyu, nage te

naga abagi dabe dali bidiyu, tama dagego te donai naga tubaso da, te dwagi yai dao. Ma, nage te godolo homu isiabo bidi dabe dali bidiyu, tama dagego te bulmakau kibu mi tubao, te dwagi yai menio.

¹⁸ Te haliga sebe polo ebo bidigo te gasa bidi dabego wado po omainu ilaibao. Tiali goli, haliga nagame ebo bidigo da, te bidi dabego wado po wabo te homu aiyaba elaluama, tama augwa deli homu ma elama bidibo dao.

¹⁹ Te hagela bidigo te aga bidibo ula te dwai mu da, te homu yaibao, te aga busi sunumidu pabo tiwai yali. Tiali goli, te doloba pai bidigo koneai, te aga bidibo ula te wiegi yai mu da wali, te aga genuai sunumidu pabo tiwai ebo dao.

²⁰ Te ogwago wiegi yai homu me kolesaga elalubaso da, teda aga aya ida wiegi yai homu pemene yao. Tiali goli, ogwago te esela pabo bidigo kolesaga tiwai ebaso da, teda agai te aga aya ida godolo homu menisiayu tebao.

²¹ Te wiegi yai homu elalusiabo bidigo te tobage dobo homu ebo kolesagade pemene yaibao. Tiali goli, te doloba pai homu kolesaga elalubo bidigo te doloba pai kolesaga sesemane sogo wali pabo dao.

²² Te nago se meba yainogo da, teda hasia bolo nago te homu kolesaga te gasa bidi hauwade sao, tama nago se te wiegi yai pedalumainao. Nago te tiwai se isiawani da, teda nage odolali se dene yaibao.

²³ Te bidi dabe po mibadi, tama nago te wiegi yai sogo ebo te tonaluama, tama nago te wiegi yai po me deli weyu da, teda nage pemene yaibao.

Awe, nago pode te gasa bidi dabe me dwagi yai homu yaibao.

²⁴ Te wiegi yai homu elalubo bidigo da, te sunumidu ugwaba holama, te aga bidabo ula saibao. Tama tialima, aga te isali bidi dabego pesageba me dulugobeo.

²⁵ God Genuai Bidigo te bidi aga digi aga nogi ugwaba sabo bidigo be dolaibao. Tiali goli, agai te wilawe we agai tau siyu, tama te gasa bidigo te wego t̄o sidali weyu te tama tiaibao.

²⁶ Te tobage dwai homu kolesaga ebo dabe te Genuai Bidigo gedude te dwai kugumini nai tiwai ebao. Tiali goli, te wiegi yai meda menis̄awai we bidigo homu kolesaga te aga gedude te dwagi yai dao.

²⁷ Te monede pes̄a eyu ebo bidigo tama te mone sainu te tobage haniani dwai kolesaga ebaso da, teda agai te dwai sēge te aga we wai dabede te pedalubao. Tiali goli, te gasa bidi dabego te haniani dwai sēde te mone mabo sis̄abo bidi da, teda aga te bugagia bidaibao.

²⁸ Te doloba pai bidigo te homu kone bolo palaibao, tama nosali agai te gasa bidiba po wei ponaibao. Tiali goli, te dwai sē ebo bidigo po wabo sogo, agai te dwai po naga polo subigila wabo dao.

²⁹ Genuai Bidi te dwai kolesaga ebo bidi dabede te digibulu bidibao. Tiali goli, agai te doloba pai bidi dabego gedu haluasa po waboba olo mubo dao.

³⁰ Te nago bidigo gesabidi te wiegi yai elalu, tama aga te gisugu udubo subaso da, teda nage bugai haliga yaibao. Tama nago te dwagi yai

gesi po odobaso da, teda tego te nago tigi daꝝ walubao.

³¹ Bidigo te bidi dabego aga dodolainu ebaso, te bugagia olo munama, tama aga bugagia bidabo tau somainu ebo bidi da, agai te wiegi yai homu kolesaga elalubao, tama aga te gasa wiegi yai homu kolesaga elalubo bage dali kisasa bilibo usu yaibao.

³² Te bidi te bidi dabego aga dodolainu ebadi, te po sela saꝝo bidi da, teda te aga digi aga dolobao. Tiali goli, te bidi dabego te aga dodolainu ebaso, te po odobo bidi da, teda aga homu me konebo kolesaga te wiegi yai pedelaibao.

³³ Te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo kolesagade, te tebogo te wiegi yai homu me kolesaga sabo sunumi elalubao. Te nago naga digi naga aiyaba elalubo kolesaga bolo elama, tama nosali nago genuai nogi saibao.

16

¹ Dago te tama seꝝ dabe yabo homu ebo dao. Tiali goli, Genuai Bidigo te po hasia bolo usu da olama da, tama dago te seꝝ dabe ebaso, usu yaibao.

² Dago te homu eyu, te dago tigidali kolesaga te God gedude magi meda isiꝝwai wiegi yai mu da homu yaibao. Tiali goli, Genuai Bidigo te dago homude ebo kolesaga tigidali dagala sulama, tama agai te dago ebo kolesaga page tigidali te bugagia konebo dao.

³ Te tigidali seꝝ nago yainu homu eyu da, te nago Genuai Bidi nogoba te seꝝ muao. Tama agai te seꝝ dabe wiegi yai pedalumainu ilaibao.

⁴ Genuai Bidigo te tigidali nai nigilama, tama augwalide te sę dabe elalubao. Tama tiwai naga, Genuai Bidigo te dwai kolesaga yabo bidi dabe nigilali, tama agai augwali nigali te po tųde hagamainu nigalio.

⁵ Genuai Bidigo te hagoma ebo bidi dabe, me te augwa digi augwa nogi ugwaba sabo bidi dabe, te agai wei mu me isiųyu, augwali dali dwai homu ebo dao. Dago e tama koneao, Genuai Bidigo augwali te odolali me tagala palogobeo. Menio. Te agai augwaliba te tigi dene mawaibao.

⁶ Te bidigo Genuai Bidi godolo homu mu elama, tama aga dali mu kęą pobaso da, teda Genuai Bidigo te agai sęęę sela sęwaibao. Tama te bidi Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibaso da, teda te bidigo te dwai sę ebo kolesaga te ela sobaso, usu yaibao.

⁷ Te bidigo te Genuai Bidigo wei homu yabo tobage kolesaga dabe ebaso da, teda te Genuai Bidigo aga tau siyu, te tigidali bidi, me te aga boi bidi dabe dali, te augwali aga dali bugagia bidimainu tau saibao.

⁸ Te nago dwasianu nai naga elalu, tama nago doloba pai kolesaga wali pobaso da, teda nago te tebo ulago te moni mone pesage hauwa umabo elalubo bidigo te dwai sę ebo kolesaga ebo bidi te aiyaba elalueibao.

⁹ Dago te dago yainogo homu ebo sęde homu kone palobo dao. Tiali goli, Genuai Bidigo te da bilibo dolasa bilimainu ebo dao.

¹⁰ Te kingo po te bulude bidibo bidi dabebolo wabo sogo, te agai te Genuai Bidigo agabolo mani po pusubo tiwai ebao. Tama tibaso, te bidi te po

tū ebode dagalubo sogo, agai te doloba pai po tū naga yao.

¹¹ Genuai Bidigo homugo te tigidali skel me usu sabo nai meta te dāi wali dolo pomainu homu eyu, tama te we bidi ili po ola momainu igio.

¹² Te king dabego te dwai kolesaga ebo te hagela homu mu ebao, magi baso meni, te gavmanigo doloba pai kolesaga eyu da, teda te bomo elalueibao.

¹³ Kingo te mu po naga wabo bidi wei mu ebo dao. Awe, te tobage bidi te kingo gedude te dwagi yai bidi mu dao. ¹⁴ Te kingo bidi me delide haliga sēbē eyu da, teda te kingo aga ela muaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo da, agai te king dua digi te haliga nagame ma ilaibao.

¹⁵ Te kingo bugai haliga pemene te bidi me deli dali ebaso da, teda agai te bidiba wiegi yai sē eyu, tama aga te bugagia bidaibao. Kingo te tebo kolesagago te pōgo tulubage selasa aselama, tama te nai tau emainu ebo tiwai ebo dao.

¹⁶ Te nago wiegi yai homu kolesaga te koneama sobaso da, teda tego te gol hauwa me silva te aiyaba mu elalubo dao.

¹⁷ Te doloba pai hani bidigo te dwai kolesaga ela soabo sunumi wali paibao. Te bidigo aga bilibo te bugagia tonalu bilibaso da, te aga bugagia bidaibao.

¹⁸ Te hagoma ebo kolesaga eyu, tama naga digi naga nogi ugaba siyu da, te nage tulaluama tama dolabo sē ilaibao.

¹⁹ Te bidi te magi nai meni yai bidi mu elama, tama aga digi aiyaba elalubaso da, te kolesagago te hagoma bidi dabego te gasa bidi dabego

doado bage hauwa wi selama, te augwade digi te dobola sabo kolesaga ebo bidi dabe te aiyaba mu elalubao.

²⁰ Te bidi dabego aga ola mabo poba olo bugagia munama te po odobaso da, teda aga bugagia bidibo kolesaga elaluaibao. Tama bidigo konealubo po Genuai Bidiba daɗ obaso da, te aga wiegi yai homu pemene yaibao.

²¹ Te bidi dabego koneani, te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi yai baso da, teda agai te tobage homu kolesaga dabe dagalobaso, te usu yaibao. Tama aga te wiegi yai po wabo bidi yai baso da, teda te bidi dabego agai po odobo wei mu yaibao.

²² Te dwagi yai homu kolesaga bidi elalu da, teda te agaba te bidibo ula mabo aɗ tiwai ebao. Tiali goli, te dwagi yai homu elalusiabo bidi dabe, augwaligo te dobo kolesaga eyu, tama tego augwa digi dolobo dao.

²³ Te wiegi yai homu elalubo bidigo, agai te hasia bolo bugagia homu kone palama, tama nosali agai wiegi yai po waibao. Tama tebogo te bidi dabego agai po odabo godolo homu yaibao.

²⁴ Te wiegi yai po te tubo nai hani tiwai yaibao, te pusu mu elama, tama te we bidigo tigi bomo ilibo dao.

²⁵ Te bidi mebago te homu yai, te augwa kolesaga te wiegi yai da olama, tama augwaligo te wiegi yai sunumi wali poba homu yai. Tiali goli, menio. Augwaligo te elala pidu genama, tama nosali te augwali isaibao. *

* 16:25: Pro 14:12

²⁶ Te se ebo bidi dabego koneani, te augwaligo se bomo isiayu da, teda augwali tubo nai meni yaibao, tama tego augwali te se dene mu yaibao.

²⁷ Bidi dwai mugo te haniani sunumi gegelama, te dwai se te gasa we bidi dabeba yainu tiaibao. Agai po da, te genuai sia bogoli tiwai eyu, tama te augwali dolobo dao.

²⁸ Te dwai kolesaga ebo bidigo te augwa hasi digi tomode te po konila ebo kolesaga ilaibao. Tama te posobo po wabo bidigo te bidi aga abagi dali te wado po wabo se ilaibao. ²⁹ Te hwibo bidigo te aga abagi haliga hodolobo se eyu, tama aga te dwai sunumiba odasa pabo se ebo dao.

³⁰ Te nago suali, te bidigo te gasa bidiba te gedu gagamu ebo subaso da, teda nago koneao, te bidigo te dwai kolesaga yabo homu eyu te ebao. Tama nago suali, te bidigo aga pedauwali gagamunu baso da, teda nago koneao, agai te dwai kolesaga ebao.

³¹ Te bidi dabego te monu dabego ayadeba tobolu nisi sulama, tama augwa koneaibao, te monu dabe augwa te doloba pai kolesaga wali paligo tama augwa te tode sesabi elama bidibao. Tama tiyu, te augwaligo te genuai nogi augwaliba mabo dao.

³² Te haliga sebe polo isiabo bidi, te agai kolesaga wiegi yai ebao. Te kolesagago te ami bidi tiwai elama, te bomonama hwibo kolesaga te aiyaba elalubao. Tama te bidi aga digi aga bugagia tonalubo bidi, agai te boi bomonama hwinama, te hanu me deli sabo bidi te aiyaba elaluaibao.

³³ Te bidi dabego te satu gagali eyu, te augwaligo mena sę yabo te hanilibo sę ebao. Tiali goli, Genuai Bidi deligo da, te satugo augwaligo te hanalubo po wei ponobo dao.

17

¹ Te bidigo aga we wai dali haliga nagame elama bidiyu, tama augwa dwasianu te dwai tubo nai delage dabe elalubaso da, teda tego te genuai nai da te we bidi dabe dali tuyu, te wado eyu, hwiyu ebo kolesaga te aiyaba mu elalubo dao.

² Te sę bidi me deligo homu te wiegi yai elalu, tama agai sę bugagia yai baso da, teda aga te aga tonalubo bidigo wai tiwai pedelaibao. Tama te tonalubo bidigo dwai wai te sę bidigo dologode bidaibao. Tama te tonaluali bidi isibo si da, teda augwaligo te mone me doado bage dabe te aga wai dabeba dobayu, tama te sę bidiba me mawaibao. Magi baso meni, aga te wai dabego ama me deli tiwai dao.

³ Genuai Bidigo te tiwai sulama koneainu yai, da te wiegi yai bidi ma dwai bidi, tama agai te dago haliga usu sula soyu, te gol me silva te siade usu sela subo tiwai ebo dao.

⁴ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, me te po nigasa pusubo bidi dabego te tobage po dwai waboba te olo mubo dao.

⁵ Godigo tigidali bidi nigali. Tama tiyu, te bidi me deligo te magi doado bage meni yai bidi dabeba te dwai posobo po obaso da, te agai Godiba te dwai posobo po obao. Te bidigo suali, te gasa bidi dolai baso, te aga homu wiegi yai pemene ebaso da, te aga digi dwai dene saibao.

⁶ Te bidi monu dabe pedelama, tama te aga ogwago wai te waji elalubaso da, teda aga pemene yaibao, magi baso meni, te tebogo te we bidigo agaba te genuai nogi momainu ebao. Tama te wai dabego te augwa aya idade wiegi yai pemene eyu, gawebo dao.

⁷ Te wiegi yai po wabo kolesaga te wiegi yai homu elalusiabo bidigo homu kolesaga tiwai me elalugobeo. Tama mu tama, te tibo po wabo kolesaga te genuai bidigo kolesaga te tama me telalubeo.

⁸ Te homu bega sabo mone mabo bidi, agai te homu yai, te homu bega siyu mabo mone te aga tau sabo mone tiwai da weyu, te tobage magi se dabe aga digi homugo yainogo tebo dao.

⁹ Te bidi aga abagi dabe dali bugagia bidimainu homu ebaso da, teda agai te augwaligo yali dwai se haniligobeo. Tiali goli, te bidi me deligo te dwai se yai po me deli po ola bilibaso da, teda agai te bidigo aga abagi dali wado po omainu ebao.

¹⁰ Te nago te wiegi yai homu elalubo bidi dodolabo homu ebaso da, teda nago te deli sogo naga agaba obaso, tama teda agai te genuai kolesaga mu saibao. Tiali goli, nago te wiegi yai homu elalusiabo bidi dodolabo homu eyu da, teda nago aga te bidi sese a naga te 100 sogo te aga elibo se eyu dodolaibao, tiali goli te agai kolesaga me hasegeligobeo.

¹¹ Te dwai kolesaga ebo bidigo, agai te hagoma eyu, tama te waji hwibo se hodolaibao. Tiali goli, te augwaligo te homu dene isabo bidi me

deli tagala palama, tama agaba te dene mabo sę umabo mu yaibao.

¹² Te augwaligo te bea hasa kimigo wai dabe wi selasa sobadi, te bea kimi te sunumide gesabidi pogolu da, teda te nai te dwai dao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiabo bidigo te dobo kolesaga gedda mubo sę eyu, tama nago aga te gesabidi pogolu da, teda te nai te dwai mu dao.

¹³ Tama augwaligo te bidi me deli dali wiegi yai kolesaga ebadi, tama te bidigo dwai kolesaga augwaliba wei ponobaso da, teda sesemane sogo te aga we wai bidalubo kolesaga te dwai elaluaibao.

¹⁴ Bidigo te wado po me deli wali, te tobage te bidigo te obo agebelidu te dwasianu dedage nigilama, te genuai wę gebo domainu palibo tiwai ebao. Te tama tebo kolesaga agai tagalu da, tama te genuai wado me pedalugobeo.

¹⁵ Genuai Bidigo te kolesaga si te hagela homu mu ebo dao. Te dwai kolesaga ebo bidi dabe olo tagalubo kolesaga, me te dwai kolesaga isiawai bidi dabeba dene mabo sę, te kolesaga si agai gedude dwai mu dao.

¹⁶ Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidi, te agai tobolu te daw ola sigi pelama, tama agai te kolesaga me konegobeo. Tama tialima, magi baso agai te skul fi mone sela asaliwe?

¹⁷ Te wiegi yai abagi dabego te da sesemane sogo wei homu yaibao. Mu tama, te ama dabego te da ama dabego te da sęę ebo sogo tau sainu tonalubo dao.

¹⁸ Te homu kolesaga meni yai bidi dabe, augwaligo naga te gasa bidigo nai wei ponabo bidi

usu meni ebaso, te gasa bidigo nai wei ponabo po daꝝ wabo dao.

¹⁹ Te dwai kolesaga yabo wei homu ebo bidigo, agai te konila po wabo hodolobo sę me wei yaibao. Tama te bidi aga digi aga nogi ugwaba sabo bidi, aga te dolobo sę iduaibao.

²⁰ Te dwai homu idu, te dwai tibo po sesemane odubo bidi da, aga te bugagia me bidigobeo. Menio. Agai te dwai sę naga iduaibao.

²¹ Te ogwago homu wiegi yai me elalusiabaso da, teda aga aya te haliga sęęę mu yaibao. Awe, te bidi aga ogwade dwagi yai homu egobeo.

²² Te bugai haliga ebo kolesaga te bidi bugagia bidimainu mabo marasin tiwai ebao. Tiali goli, te bidigo homu dolobaso da, te dwai gasigo te bidigo tigi dili dabe tomode te dolobo sę ebo tiwai ebao.

²³ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwaligo te po tꝝ yabo sę elalubaso da, teda augwaligo te po tꝝ dolabo homu ebo dao. Tama tiyu, augwaligo te homu bega sabo mone mabo te bidi dabego susiabadi te sogo geme saibao.

²⁴ Te kolesaga koneai bidi, agai te wiegi yai doloba pai kolesaga sabo sę bomo yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidigo, agai te haniani nai dabe sesa bilabo sę bomo ebo dao.

²⁵ Te bidigo te esela pabo bidigo kolesaga tiwai wali pobaso da, te aga aya ida te dwai haliga elama, tama haliga sęęę mu ebo dao.

²⁶ Te po tꝝde te po weyu, te dwai sę isiꝝwai bidigo te po tꝝ ebo abelao po wabo te po dolo wabeo. Tama te genuai bidi dabego te doloba

pai kolesaga yai digi da, te augwali keloago elibo sę, te dolo meni.

²⁷ Te genuai kolesaga koneai elalubo bidi, te agai po hauwa me midugobeo. Tama te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi, te aga iminasa bidibo dao.

²⁸ Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidigo, agai pedauwali pania sobaso da, teda te bidi dabego homugo agai te wiegi yai homu kolesaga koneai elalubo homu yaibao.

18

¹ Te abagi homu isiabo bidigo, agai homu te agade digi naga elaluaibao. Te gasa bidi dabego te wiegi yai homu elalubo te tagalu, te bidigo te augwaligo ebo homuba wei eyu godolo me egobeo.

² Te wiegi yai homu elalusiabo bidigo te wiegi yai homu kolesaga koneainu wei me egobeo. Menio. Agai te hagoma yabo homu naga eyu, tama aga homugo digi ebo kolesaga pusubo dao.

³ Te dwai kolesaga ebo bidigo, agai homugo te olo bidi dabe te olo bage tiwai homu yaibao. Tama agai augwali nogi dolama, tama augwali hale ebo sę ilibo dao.

⁴ Te wiegi yai homu elalubo bidigo po weyu da, teda agai po te nai mu elama, tama te wiegi yai homu kolesaga hauwa te pode paęanalı, te wę te ulu węde pedalubo tiwai elama, te wę geliyu soyu, te pabo tiwai ebo dao.

⁵ Te bidigo dwai sę elama, te po tıba doligi pobaso da, teda nago aga tau me sigio. Tiyu, nago te dwai sę isiawani bidigo sunumi te palibaso,

tama agai te po tude ugwaba ela holobo yabo usu isayabuo.

⁶ Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidigo te gasa bidi dabe dali te konila po waibao. Tama augwaligo agai po odainu ebo sogo, augwaligo te aga keloago elabo homu ebo dao.

⁷ Te wiegi yai homu kolesaga me elalusiabo bidigo, agai te po obaso da, teda aga pogo digi aga dolaibao. Awe, te aga digi te wa kekelama, tama te wago aga tola siyu, tama aga dolaibao.

⁸ Dago te bidigo gasa bidiba te posobo po wabo odo te wei mu ebo da. Te tobage po te pusai nai tiwai eyu, tama polo tama dago tubo dao.

⁹ Hagela bidi da, te doado bage dabe dolobo bidi tiwai tobage bidi dao.

¹⁰ Genuai Bidi te bomai be me deli elalubo tiwai ebao. Te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe augwa te beba udula sobaso, tama bugagia bidaibao.

¹¹ Tiali goli, te mone hauwa elalubo bidi dabego te homu eyu, te augwa mone dabego te augwali bagulalu, tama augwali bugagia bidiyu, te bomai obo elalubo taun tiwai da homu ebo dao.

¹² Te bidigo hagoma eyu, te aga digi aga nogi ugwaba sobaso da, teda te nosali aga dolaibao. Te hasia bolo naga digi naga aiyaba elalusiabaso da, teda nago te genuai nogi me sogobeo.

¹³ Te hasia bolo bugagia olo munama, tama nosali nago te po wei ponao. Nago tiwai isiayu da, teda nago te dobo kolesaga eyu, tama nage hale saibao.

14 Te bidi gasi elalu, tama aga homu kolesaga te bomu elalubaso da, teda agai te gasi aiyaba elalueibao. Tiali goli, te bidigo homu kolesaga dolali da, teda magi elama te wiegi yai ma pedelaibawe?

15 Te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidigo, agai te haniani nai dabede homu konea sabo se bomu ebo dao. Agai olo te aga ola mawainu ebo bidiba bugagia mubo dao.

16 Te nago te genuai bidi me deli dali po miainogo da, teda nago te agaba te wiegi yai homu ilabo nai me deli selasa pobaso, tama te agai te nage agaba asomainu yaibao.

17 Te bidi me deli te po tũba doligi pelama, te po mibo sogo, te agai po te ugwaba ela holobo aq yai. Tiali goli, te gasa bidigo agaba hanalu, te po page hanilama wao po wabo sogo, te bidi dabego te dego mu ela hologowe, te me konebeo.

18 Te po tũde te genuai bidi si te tomode dodolabo te usu isařbaso da, teda te po tũgo e satu gagali elama, tama te po tũ ugwaba ela holabo bidi dolo ponaibao.

19 Nago te naga amago dwai haliga nage dali emainu ilai baso da, teda agai te aga homu bea selama, tama nage wei homu isiřyu, te bulu bagego te taun obo tomoba pabo obo sunumi te palia selama, tama te gasa bidi dabe te tomoba pabo usu isařbo tiwai yaibao. Te bidi si te konila po wado olama, tama te nogo masiřwani da, teda tego te augwa si sunumi palialubo tiwai eyu, tama augwa si te deli haliga pedalisiřma, te bomai sunumigo te bidi soabo sunumi panialubo

tiwai ebao, tama aga te be tomoba pabo usu me egobeo.

²⁰ Te nago po wiegi yai obaso da, te nago haliga wiegi yai pemene yaibao. ²¹ Te nago pogo bidi bugagia bidabo bomo elalubao. Me ma, nago pogo te bidi dolabo bomo me elalubao. Tama tiyu, nago wiegi yai po wabo kolesaga wei eyu da, te nage bugagia bidaibao.

²² Te nago we deli siyu da, te wiegi yai mu da. Te tama tiwai ola mani, Godigo te wiegi yai pemene elama, tama nageba te bugai haliga emainu tebao.

²³ Te magi nai doado bage meni yai bidigo te nagame yai po dua digi te mone hauwa elalubo bidi dali weyu, tama agaba hanalu te aga tau somainu yali. Tiali goli, te mone hauwa elalubo bidigo te sesanobo po bomonama agaba wei ponobo dao.

²⁴ Te abagi hauwa elalubo bidi da, te aga dolaibao. Tiali goli, te bidi mebago te gasagi yai abagi mu elalu, tama te abagigo augwali dali te bugagia mu keꝓ pelama, te deli haliga mu yaibao. Te abagigo ebo kolesagago te ama nami augwa si tomode ebo kolesaga te aiyaba elalubo dao.

19

¹ Te bidi te doado bage sꝓ pobaso, tiali digi aga te doloba pai bidi, agai te wiegi yai homu elalusiꝓo bidi me, te tibo po ola bilibo bidi me, te aiyaba mu elalubo dao. ² Tama te bidi me deli agai te se me deli yabo bomo eyu, tama agai te yabo se te bugagia konesiꝓbadi tiyu da, te wiegi yai me egobeo. Tama te bidi mego te se me deli

asesa ebaso da, teda agai te se te wiegi yai me pedalugobeo.

³ Te meba hani bagego te esela pabo bidigo kolesaga eyu, tama augwa digi dolama, tama nosali te sege Genuai Bidiba munama, tama agaba wado ilibo dao.

⁴ Te mone hauwa elalubo bidigo da, te agai abagi hauwa elaluaibao. Tiali digi, te mone hauwa elalusiabo bidi da, teda aga abagigo aga tagalu, tama aga abagi ma elalugobeo.

⁵ Te bidigo po tude te tibo po weyu da, teda aga dene dwai saibao. Augwaligo aga me gogologobeo.

⁶ Bidi hauwago te nogi elalubo bidibolo homu bega sabo po weyu, ta agai augwali wei emainu tibao. Te bidi me deligo te wiegi yai homu ebo nai mabo bidi yai baso da, teda te bidi dabego te aga dali abagi wabo bidi pedelabo homu ebo dao.

⁷ Te bidi te doado bage sa pa baso da, teda te aga ama dedego te wei homu me egobeo. Te tiwai eyu da, te aga abagi dabego me te aga tudiba muaibao. Te agai augwali homu bega sabo po obadi digi tagalao, te aga po odolali waibao.

⁸ Te bidi agai digi tau sabo homu ebo bidi, aga te wiegi yai homu kolesaga koneabo se bomo yaibao. Tama bidigo te koneani kolesaga te aga homude dau weyu tolaluyu da, teda te aga bugagia bidabo bomu te elalubo dao.

⁹ Te bidigo po tude tibo po obaso da, teda aga dwai dene saibao. Augwaligo te tobage tibo po wabo bidi ela muaibao.

¹⁰ Te wiegi yai homu elalusiabo bidi bidibo, te tiali goli agai te mone hauwa elalubaso da, teda te dolo ebeo. Tiali goli, te olo se ebo bidi te tobolu bidi pedelama, tama te genuai nogi elalubo bidi dabe tonalubaso da, teda te dwai mu ebao.

¹¹ Te wiegi yai homu elalubo bidi, te agai wado po polo me wagobeo. Te agai polasa ebo kolesaga te tama tiwai. Te gasa bidigo agabolo dwai se ebo te agai homu kone me palogobeo.

¹² Te kingo wado weyu, te haliga sebe eyu ebo, aga te laiongo bomonama te gaa wabo tiwai ebao. Tiali goli, agai te bugai haliga elama, tama te we bidi dabe tau sabo homu eyu da, te segeni tulubage tuluyu, te nai bugagia holomainu ebo tiwai te ebao.

¹³ Te ogwago wiegi yai homu elalusiayu da, teda agai te genuai sege mu te aga ayabolo mobao. Te bidi me deligo wego, te wego te wado po me te po hauwa wedu gebo we yai baso da, teda te be pedudu te be tomoba tulubage tuluyu, tama sesemane sogo te dwasianu dwasianu tetebo tulubo tiwai ebao.

¹⁴ Te aya idago te be, me mone, te doado bage dabolo mawaibao. Tiali goli, God deligo agai te dabolo wiegi yai homu kolesaga elalubo we da mawaibao.

¹⁵ Te hagela bidi dabe te sesemane godege pila mudaibao. Te olo naga bidibo bidi da, teda te nai menياما, te nai sili bidaibao.

¹⁶ Te bidi te Godigo bomai po wali pabo bidi da, teda aga bugagia bidiyu, te me dologobeo. Me ma, te Godigo kolesaga dabe te tudiba mubo bidi da, te aga isaibao.

¹⁷ Te magi nai doado bage meni yai bidiba nago te olo tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, tama te doado bage mobaso da, te Genuai Bidigo negeli nageba ilibo tiwai ebao, tama nosali Genuai Bidigo nageba wei ponaibao.

¹⁸ Te naga ogwago hagoma ebaso da, nago aga dodolao, tama agai wiegi yai kolesaga wali paibao. Tiali goli, te nago agai te dwai kolesaga wali pomainu sula tagalu gogolobaso da, te nago aga isimainu usu da wabo tiwai ebao.

¹⁹ Te wado po polo weyu ebo bidi da, teda aga dwai se yali sege te aga tolomainao. Te nago aga tau selama, tama te sege silibo si da, teda nosali te nago aga ma tau somainu homu yaibao.

²⁰ Te bidigo nage ola momainu eyu, tama nago te wiegi yai homu kolesaga momainogo eyu da, teda nosali nago te wiegi yai homu koneani kolesaga me elaluaibao.

²¹ Da we bidi dabe dago te se hauwa yabo homu ebo dao. Tiali digi, te Genuai Bidigo yabo homu yali se te naga te pedelaibao.

²² Te bidi dabego te homugo mu kea pai bidi te wei mu ebo dao. Awe, te bidi doado bage meni yai bidibaso, te wiegi yai me egobeo. Tiali goli, te magi nai doado bage meni yai bidi da, agai te tibo po wabo bidi aiyaba mu elalualio.

²³ Te nage Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibaso da, te kolesagago te nage bidibo ula mobao. Tama nage sesemane bugagia bidiyu, tama dwai nai nageba me pedalugobeo.

²⁴ Te hagela bidigo te pou pletba nogo muyu, te nai sainogo yaibao. Tiali goli, agai nogo te

ugwaba sagulama, tama te nai pedauwaliba me mugobeo.

²⁵ Nago te hagoma bidi te keloago mobo po weyu te elibaso da, teda te homu kolesaga elalusiabo bidigo sulama, tama koneaibao, aga digi te wiegi yai kolesaga wali pabo homu yaibao. Tiali goli, nago te wiegi yai homu elalubo bidi dodolobaso da, teda te augwaligo homu kolesaga te wiegi yai mu pedalubo dao.

²⁶ Te ogwago aga ayago nai wi sabo se ilama, tama aga ida te bede bidibo ela gudulubaso da, teda agai aga te we wai sibi te dwai hale ilibo se mu ebo dao.

²⁷ Ogwao, te nago wiegi yai homu kolesaga te skul weyu sabo homu ma isiayu da, teda nago te sunumide geda muyu, te homu kolesaga elalusiabo bidigo homu tiwai te wali paibao.

²⁸ Te dwai kolesaga ebo bidi te po tu ebo witnes bidi pedalubaso da, teda agai te po tu tibo eyu, te dolabo homu pemene ebo dao. Te dwai kolesaga ebo te tobage bidigo te tubo nai tiwai ebo dao.

²⁹ Te po dwai weyu, posobo po wabo bidi dabe te dwai dene mu saibao. Tama te bidi dabego te dobo kolesaga wali pabo se ebo bidi dabe te keloago elaibao.

20

¹ Te bomai we hauwa tubo bidigo te posobo po weyu, te dwai po me weyu, te hwiyu yaibao. Te bomai wego aga tonalumainu ebo bidi da, teda aga wiegi yai homu me elalubeo.

² Te kingo wado eyu, te haliga sebe ebogo te bidi wi ilaibao, te laiongo genuai gaa wabo tiwai

yaibao. Nago te king haliga sębę yabo sę ebaso da, teda nago bidibo ula te hagawaibao.

³ Bidigo te hwıbo kolesaga tudiba mubaso da, teda agai genuai nogi elalueibao. Tiali goli, te wiegi yai homu me elalusiabo bidi da, agai te konila po sesemane sogo polo subigila wabo dao.

⁴ Te hagela bidigo te aga giba te nai wai bulainu te tų eligi pabo sę me egi pogobeo. Tama tialima, te nai inilama, te tau yai sabo sogo, teda aga te giba odolali mu pelama gegegi paibao.

⁵ Te bidigo homu kolesaga te wę ulu aiyaba mu odoga sigulai tiwai ebo dao. Tiali goli, te wiegi yai kolesaga koneani bidigo, agai te homu kolesaga ugwaba ma kekasa holobaso usu yaibao.

⁶ Te bidi hauwago te po weyu, te augwa abagi dabe wei mu ebo wabo dao. Tiali goli, te bidi deli deligo naga te aga abagiba te homu mu mubo haliga ebo dao.

⁷ Te doloba pai bidigo te dwai sę me deli isiayı, bididu dao. Tama tibaso, aga wai dabe nosali bugagia bidaibao.

⁸ Te king po tų odainu dugulalubo sogo, agai te po tųba asobo bidi dabego kolesaga te bugagia dagala subo dao.

⁹ Deگو te tama po weyu, “Eno te ena digi te magi dwai sę me isiawai mu, te ena wiegi yai mu te God geduba pedalu, tama megi eno te dwai sę me deli ebo,” po obaso, te usu egowe? Bidi meni.

¹⁰ Te augwaligo abelainu ebo doado bage dagalobo sogo te bidigo te we bidi dabe tibo po

ola maiabo homu ebaso da, teda Genuai Bidigo te kolesaga hagela homu eyu, seḅe mu ebo dao.

¹¹ Dago te bidigo kolesaga sulama konebo dao, aga te wiegi yai doloba pai bidi, ma aga te dwai bidi, te kolesagade konebo dao. Tama te tobage kolesaga delide naga, dago me te wai dabego kolesaga me sulama konebo dao.

¹² Genuai Bidigo dago te tonabo gedu dabolo mawai, tama dago ologo te po dabe odomainu yai.

¹³ Te nage sesemane sogo godege pibo gedu magane idubaso da, te nage mone menia selama, tama nage magi doado bage meni yai bidi pedelaibao. Tiali goli, nage hogodama, seḅ ebaso da, te nago nai hauwa elaluaibao.

¹⁴ Te bidigo nai me deli abelainu ebo sogo, agai te abelainu ebo naigo mone ugwadu elalubaso, te nai page bidi dali homu bega sabo po hauwa waibao. Tiali goli, agai te nai abela selama da, agai te aga abagi dabeba wagi peyu, te mone aiyaba mu dulali po wagi paibao.

¹⁵ Te bidigo pogo te wiegi yai homu kolesaga te we bidi dabeba mobaso da, te nai mu da, tama te gol aiyaba elaluama, tama te gasagi yai tedali sawi yai masigi dabe te aiyaba mu elaluaibao.

¹⁶ Te bidi me deligo te gasa bidigo negeli sali te wei ponaiba po daḅ wai, te gasa bidi me aga usu isaḅaso da, teda agai te wiegi yai kolesaga me ebeo. Tama tiyu, te bidi me deligo nage dali negeli sabo homu elama, tama nago koneani, agai te tobage po daḅ obaso da, teda nago te agai nai me deli sabo po bomu eyu, te agai negeli sabo te wei ponabo daḅ ilibo tiwai te sao.

17 Te nago tibo se ebo kolesagade sabo nai, te nago homugo te wiegi yai pusai nai tiwai mu yaibao. Tiali goli, nosali te dwai mu pedelaibao, te masigi kemi nago pedauwalide paḡanalubo tiwai yaibao.

18 Te wiegi yai homu kolesaga bolo selama, te nago se te bugagia dolasa paibao. Tama nago te boi bidi dabe dali hwɨainu da, nago te homu kone bugagia paliyu bolo yao, te nago mena tama hwɨabo te kone palao.

19 Nage te po subigila ola bilibo bidi dali kisasa me bilamuo. Te tobage bidi te posobo po wabo bidi da, tama nago po geme dualama agaba obaso da, agai te po te gasa bidiba pusaibao.

20 Te bidigo i ola mabo po te aga aya idabolo wali da, teda aga isaibao, te lam sole isiyu, te be hulua sabo tiwai gilama yaibao.

21 Te bidigo te aga aya de ida si bidibadi digi te augwaligo doado bage asesa sainu ebaso da, teda te doado bage bugagia me elalugobeo.

22 Nago homugo te gasa bidigo nageba ebo dwai se wei ponabo homu me igio. Menio. Nago te Genuai Bidi tonaluyu da, te agai nage tau saibao, tama agai nago te seḡe silaibao.

23 Te bidigo te we bidi dabego te doado bage abelainu ebaso, te agai dagalubo sogo te we bidi tibo po ola mayu, te nai te dwai skelgo usu sobaso da, teda Genuai Bidigo te kolesaga wei mu me isaɣu, seḡe me yaibao.

24 Genuai Bidigo te da tɔde bidibo sogo te dago sunumi tigidali te dɔi ilali. Magi elama tama dago te sunumi dabe te menaba pabo sunumi elaluba wagowe?

²⁵ Nago bugagia homu kone bolo palama, tama nago te Genuai Bidiba ofa maiabo po daꝝ walao. Tiyu, nago asesa subigila po daꝝ walai madi tama nosali nago te daꝝ walali pode homu hauwa dogia pabuo. Te nago te tiwai ebaso da, teda naga digi naga dolaibao.

²⁶ Te wiegi yai homu elalubo kingo, agai po tu ebo side tama te dwai kolesaga ebo bidi dabego ebo kolesaga te bugagia dagalaibao. Tama tilama, te agai augwaliba te dwai dene dolo mabo dao.

²⁷ Te da deli delide elalubo mobo bidi te lam sole tiwai te Genuai Bidigo dabolo menama, te dago homude ebo kolesaga tigidali te sumainu elama, tama dena te bugagia dagala sumainu tebo dao.

²⁸ Te kingo aga we bidiba te homu mu mu-nama, tama augwaliba te olo tau sabo kolesaga eyu, te augwali tau sobaso da, teda aga te bugagia bidiyu, tama te king sesabi elama bidaibao.

²⁹ Te gesi bidi dabego te bomo elalubaso, tama tego te we bidigo augwaliba pemene emainu ebao. Tiali goli, te monu dabe te ayadeba nisi yai elalubaso, tama te we bidigo tede te homu koneama, tama augwaliba te genuai nogi mabo dao.

³⁰ Te nago te dwai se ebo bidi aga te homu begelmainu te keloago aga elibaso da, teda te tebogo agai te dwai kolesaga ebo tudiba munama, tama aga wiegi yai bidi pedelaibao.

21

¹ Genuai Bidigo te kingo homu kolesaga

dodolobaso, tama kingo te Genuai Bidigo homu wali peyu, te ą̄ te ą̄ gamiadu wali pabo tiwai ebo dao.

² Dago tigidali kolesaga te wiegi yai da, te homu dago ebo dao. Tiali goli, Genuai Bidigo te dago homu kolesaga dagala sulama, tama agai te kolesaga page dabe bugagia konebo dao.

³ Dago te wiegi yai doloba pai kolesaga wali pao. Te Godigo gedude te tobage kolesagago te dago agaba ofa mabo te aiyaba mu elalubo dao.

⁴ Te dwai kolesaga ebo bidi dabego te s̄ me edu, tama sesemane hagoma yaibao. Tama tiyu, te augwa bidibo ula doliyu, te dwai s̄go p̄ą̄analubo dao.

⁵ Te s̄ ebo bidi dabego te bugagia homu kone palama, te s̄ yaibao, tama peyu, te augwa s̄ wiegi yai pedelama, tama augwa doado bage hauwa elaluaibao. Tiali goli, te bidi dabego s̄ subigila asesa yainogo eyu da, teda augwa te s̄ wiegi yai me pedalisiāma, tama augwali te doado bage s̄ą̄ paibao.

⁶ Tama te bidigo tibo kolesaga wali peyu, te doado bage hauwa sobaso da, teda aga te isabo sunumide bidibao. Tama te bidigo mone me doado bage te dagalude p̄q̄ te p̄wadage sogo naga elalubo tiwai elama, tama te mu tigidali sia sabo dao.

⁷ Te dwai kolesaga ebo bidi dabego te wiegi yai kolesaga ebo hagela homu ebo dao. Augwaligo te gasa bidi dabe dolobo s̄ idu gebo dao. Tama tialima, augwa te kolesagago digi te augwa silabo s̄ ebo dao.

8 Te dwai sę ebo bidigo te tibo kolesaga yali. Tiali goli, te magi dwai sę me isawani bidi dabe, augwaligo te doloba pai kolesaga yaibao.

9 Te bidi agaduba deli te be pedude dulaluali bidi da, te kolesagago te be tomode te wado po wabo me te po hauwa wabo we dali bidibo kolesaga te aiyaba elalubao.

10 Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwali te dwai sę hauwa yabo te nasi tiwai ebao. Augwaligo te bidi me deliba te homu dene eyu tau mabo kolesaga me egobeo.

11 Te augwaligo te hagoma ebo bidiba te dwai dene mobaso da, teda te homu kolesaga elalu-siabo bidigo sulama, tama agai te wiegi yai homu me kolesaga saibao. Tiali goli, augwaligo te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi ola mobaso da, teda agai konebo kolesaga te wiegi yai mu pedelaibao.

12 Te Genuai Bidigo kolesaga te dolo mu ebao, tama agai te dwai kolesaga ebo bidi dabego te augwa be tomode te tigidali sę ebo te agai koneanio. Tama Genuai Bidigo te bidi dabe dolaibao.

13 Te nago olo pania selama, tama te doado bage meni yai bidi dabego augwali tau somainu nageba i wabo nago odisabaso da, teda nosali me te bidi dabe augwaligo te nago i wabo me odogobeo.

14 Te bidi me deligo gasa bidiba wado po obaso da, teda te we bidi dabego aga susiabadi te sogo agai agabolo te wiegi yai homu pemene ebo nai mobaso, tama te agai wado po wali te silaibao.

15 Te we bidi dabego te po tu ebode wiegi yai doloba pai kolesaga wali pabo sogo, te wiegi yai we bidi dabego sulama, tama pemene yaibao. Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidi dabego sulama, te augwali wi mu ebo dao.

16 Bidigo te wiegi yai homu kolesaga ebo sunumi te tagalubo bidi da, te isilama, tama te isali bidi dabe dali bidigi paibao.

17 Te bidigo te wiegi yai nai me we tuabo homu wei ebo kolesagade pemene homu ebaso da, teda te aga mone silama, tama aga te doado bage sa paibao.

18 Te sege te doloba pai bidiba pedelainu ebaso da, teda te dwai kolesaga ebo bidi dabego augwali hasegelama, tama te sege augwaligo sabo dao.

19 Te bidi te olo masigi kemi pesagede bidibaso, te kolesagago te wado po wabo me te po hauwa wabo we dali bidibo kolesaga te aiyaba elalubao.

20 Te wiegi yai homu elalubo bidigo, agai te aga beba te tobage wiegi yai nai dabe saboyu, sisinaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusabo bidigo, augwaligo te augwa doado bage dabe silibo dao.

21 Te bidigo doloba pai kolesaga wali peyu, tama te bidi dabe godolo homu mu ebaso da, teda aga bugagia bidiyu, tama augwaligo doloba pai kolesaga agaba eyu, tama genuai nogi aga mawaibao.

22 Te wiegi yai homu elalubo bidigo te ami bidi dabeba te taun sabo wiegi yai sunumi te ola mobaso, usu yaibao. Te taun tomode bidibo bidi dabego te homu eyu, te taun bagulali obo te

bomai obo elalubo homu eyu, tama te boi bidi dabego aluagasu, te dolobo usu me egobe da, te homu yali. Tiali goli, te ami bidi dabego hwigi pelama, te taunde bidali bomai ami dabe aiyaba elaluama, tama te taun selama, te taun bagulali obo dolobadi yaibao.

²³ Te bidigo aga wabo po bugagia tonalubaso da, teda te segego aga me gegogobeo.

²⁴ Te gana pabo bidigo te hagoma eyu, tama te posobo po gasa bidiba waibao. Sesemane sogo te aga digi aga nogi ugwaba sabo bomu ebo dao.

²⁵ Te hagela bidigo te doado bage sabo homu wei sabo dao, tiali digi aga te se isiabo bidi dao. Tama tialima, aga te wei ebo homugo te aga ela muaibao. ²⁶ Agai te tobage nai dabe te sesemane aga sabo homu eyu, bidibao. Tiali digi, te se bomonama yali doloba pai bidi agai te doado bage hauwa te nai meni yai bidi dabeba mobaso, te usu dao.

²⁷ Genuai Bidigo te dwai kolesaga ebo bidigo ofa te wei mu me egobeo, aga tede sebe ebo dao. Tama te bidigo te tibo kolesaga wali peyu, te ofa ebaso da, teda Genuai Bidigo te dwai kugumini yai kolesaga mu da homu ebo dao.

²⁸ Te se ebo suali bidi te witnes bidigo te po tude tibo po weyu da, teda te se ebo suali te witnes bidi te isimainu yaibao. Tiali digi, te po bugagia odobo bidi, agai te po wainu ebaso da, teda te bidi dabego agai poba te bugagia olo munama, te po odobo dao.

²⁹ Te dwai kolesaga ebo bidigo tibo po weyu, tama aga te wiegi yai bidi tiwai gagawaibao. Tiali digi, te doloba pai bidigo homugo te aga bilibo

kolesaga te sesemane bugagia pedalumainu ebo dao.

³⁰ Te nago wiegi yai homu elalubo, me te wiegi yai kolesaga koneani me, te nago mena se ebo kolesaga wiegi yai koneani elalubo, te tagalao, tego nage dwasianu tau sainu ebo usu me egobeo, te nago Genuai Bidiba boi bidi ebaso da, te tama tiaibao.

³¹ Te ami bidi dabego te hwıbo sogo te hwıabo hos dabe dodolaibao. Tiali goli, te Genuai Bidigo naga te augwaligo te hwıbode ugwaba ela holomainu ebo dao.

22

¹ Te bidi dabego nage te wiegi yai bidi da homu elama, tama augwaligo genuai nogi nageba mobaso da, teda tego te tigidali mone me, te silva dali gol dali si te aiyaba mu elaluaibao.

² Genuai Bidigo tigidali bidi nigali, te mone hauwa elalubo bidi dabe, me te magi nai meni yai te olo bidi dabe me nigali. Tama tibaso, te hani si te tiwai si dao.

³ Te wiegi yai homu elalubo bidi, agai te tiwai koneyu, te sege agaba pedalubo si, te agai ela soaibao homu yai. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiabo bidigo, agai suali, te dwai sege te agai sunumide elalubaso, tama aga peyu, tama gesabidi deliba unulama, tama te sege tolobo dao.

⁴ Te nago naga digi naga aiyaba elaluama, te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibaso da, teda nago mone hauwa, me doado bage, me genuai nogi elalu, tama nage te bugagia bidaibao.

⁵ Te bidi tulalu, tama te dolobo tobage nai dabe, te dwai kolesaga ebo bidi dabego sunumide elalubao. Te bidi bugagia bidabo homu ebaso da, aga bilibo te bugagia tonalu, tama te tobage dwai nai dabe ela somainu yao.

⁶ Te naga waigo te wiegi yai kolesaga wali pomainu ola mao, tama aga te sunumidu bilidubadi, te aga monu dabe mu ebo sogoba usu naibao.

⁷ Te mone hauwa elalubo bidi dabego te doado bage sqa pabo bidi dabe tonaluaibao. Tama te negeli elalubo bidi dabe augwali te negeli mani bidi dabego olo se ebo bidi tiwai bidaibao.

⁸ Te bidigo dwai kolesaga ebaso da, teda te dwai sogo ebogo te aga gegebaso, tama agai te dwai se te gasa bidi dabeba munu ma me egoceo.

⁹ Genuai Bidigo te bidigo gasa bidiba te tubo nai mabo bidiba te wiegi yai se eyu, tama aga pemene yaibao. Magi baso meni, te tobage bidigo te magi wali doado bage meni yai bidi te nai mabo dao.

¹⁰ Te hagoma ebo bidi dabe sela sabaso da, tama te tobage konila po wabo, me te dwai po wabo te sia saibao.

¹¹ Te bidi God gedude te magi se me isawai te wiegi yai bidabo homu eyu, tama agai po wiegi yai obaso da, teda te king aga abagi pedelaibao.

¹² Genuai Bidigo te tobage wiegi yai koneani kolesaga elalubo we bidi te bugagia tonalu, tama agai te tibo kolesaga ebo bidi dabego po te aiyaba elalubo dao.

¹³ Te se igi pabode hagela homu ebo bidi te be tomode olo dali bidai. Agai te tiwai po waibao,

“Te laion hasa me deli te sunumide bidibao,” wai. “Tiyu, ena buluba soade tama te laiongo ena elidalio,” waibao.

¹⁴ Te penani se ebo wego te bidi homu bega sabo po weyu, tama te to dedage aiyanu mu igulai tiwai me deli ebao. Te Genuai Bidigo te bidi me deligo dwai kolesaga wei ponabo homu ebaso da, teda te bidi te to dedageba tulaluaibao.

¹⁵ Te wai dabego te homu kolesaga meni yai kolesaga dabe ebo dao. Tiali digi, nago te augwali keloago elibaso da, teda augwaligo te kolesaga tagalaibao.

¹⁶ Te bidigo te magi nai doado bage meni yai bidi dabego nai dabe sainogo te augwaliba dwai se ebaso da, ma te bidigo te mone hauwa elalubo bidiba te wiegi yai homu ilibo nai mobaso da, teda te aga digi te magi nai doado bage meni yai bidi tiwai pedelaibao.

Te wiegi yai homu elalubo bidigo te wiegi yai po te 30 po wali

(Daḡ 22:17-24:34)

¹⁷ Megi eno nagebolo te wiegi yai homu kolesaga koneai bidi dabe dalubo po nageba ola mawainu ebao. Nago homu te poba bugagia munama, tama tede bugagia homu kone palao.

¹⁸ Te po nago homude elaluyu, tama nago gasa bidiba pusubaso usu yabo aq ebaso da, teda nago haliga te bugagia tegalua.

¹⁹ Megi naga eno te po pusainu ebao, te naga digi odolama, tama nago konealubo homu te Genuai Bidiba daḡ mu omainu yaibao. ²⁰ Eno te 30 wiegi yai po aseḡu, te nage bugagia ola

mayu, tama te wiegi yai homu konebo kolesaga te nageba mobao. ²¹ Tama tialima, nago te po page mu konemainu ebao. Tama te bidi dabego nage tagala palu, te mena po te mu po yaliwe naga konea pomainu ebo sogo da, teda nago te mu koneama, tama te po dolo augwaliba ponaibao.

(1) ²² Nago homugo te magi nai doado bage meni yai bidi dabe, augwali te olo bidi naga da homu elama, tama nago augwaligo doado bage odolali me kekelama sigio. Tama augwali te po tũba sabalubo sogo da, teda nago te augwali aiyaba elaluabo po tũ me igio, ²³ magi baso meni, Genuai Bidigo augwali tonaluyu, tama augwali tau saibao. Tama te bidigo te magi nai doado bage meni yai bidi dabeba te dwai sę ebaso da, teda Genuai Bidigo te bidi agaba te dwai sę wei ponobo dao.

(2) ²⁴ Nago te wado po polo wabo bidi dabe dali, me te sębę polo ebo bidi dabe dali abagi me wagio. ²⁵ Tiyu, nago augwaligo ebo kolesaga selama, tama nosali te dwai nai dabego nage dolabuo.

(3) ²⁶ Te bidi me deligo negeli sabo sogo, te negeli sali bidi aga digi ponabo te usu isąbaso, te nago te negeli sali wei ponabo po daų waligio. ²⁷ Tiyu, nago begelabo usu isąbaso, tama augwali aselama, te nago doado bage sigidali, me te nago bet me sagasabuo.

(4) ²⁸ Nago te naga wai nõų dabego te nago tọ polobadu dai ilali te ma kidiligio.

(5) ²⁹ Te bidigo wiegi yai se ebaso da, teda aga te kingo se bidi pedelaibao. Te tobage bidi te nogi meni yai bidigo se bidi me pedalugobeo.

23

(6) ¹ Te nage genuai bidi me deli dali dugulama nai tubo sogo, nago te nai augwaligo nage mabo naiba homu kone kone yao. ² Tama nage te nai hauwa tubo bidi yai baso da, teda naga homude ebo kolesaga te aiyaba elalua. ³ Nago te genuai bidigo wiegi yai naide te nago homu pesa igio. Tiyu, agai naigo nage homu puna palama, tama nago te agai wei isiabo kolesaga yabuo.

(7) ⁴ Nage te mone hauwa elalubo bidi pedelabo se dene mu igio. Te nage wiegi yai homu elalubaso da, teda nago te tiwai me igio. ⁵ Te nago mone hauwa sobadi goli, te tagala, te polo tama sia saibao. Te mone te ba bogo tiwai elama, tama te ba kemodage tiwai ugwaba bola holobo dao.

(8) ⁶ Nago te aga doado bage dabe daŋ ola sabo nai yogo bidi dali nai me tugio. Nago agai te wiegi yai naide pesa me igio. ⁷ Magi baso meni. Te nage aga dali nai tubaso da, teda agai te tiwai po nagebolo waibao, "Ae, nago nai me we tubo te naga homugo tuao," waibao. Tiali digi, agai po te mu po menio. Te aga homude, agai te nisu naga nai nage maiabo te aga konea palio. ⁸ Te nago te bidigo ebo kolesaga te nago mu konea pabo sogo da, teda nago te tuali nai dabe te bugulabo homu yaibao. Tama nago agaba te homu bega sabo wali po tigidali, te odolali hagala saibao.

(9) ⁹ Nago te wiegi yai homu elalusiabo bidi dali po me migio. Te nago wiegi yai homude elaluali po agaba pusu baso da, teda agai dwai mu naga ilaibao.

(10) ¹⁰ Polobadu mu augwaligo te tɔ ɗaj muani, tama nago te ɗaj ilali ma kidiligio. Tama nago te tiana wai dabego tɔ me sigio. ¹¹ Genuai Bidigo digi te wai puluba tau sabo se te deli kaneme tiwai elalubao. Te bomo mu elaluyu, tama agai augwali tonaluyu, tama augwali te po tude tau sabo dao.

(11) ¹² Te augwaligo nage ola mobaso, nago te nai dabe bugagia kone sao. Tama nago olo te tigidali poba munama, te wiegi yai koneai kolesaga elalubo sao.

(12) ¹³ Nago te wai elibo wi homu me igio. Te nago keloago aga mobo mayu elibaso da, teda aga me isigobeo. Menio. ¹⁴ Te kolesagago aga tau selama, tama aga te isali bidi dabego pesageba painu ebaso, te usu egobeo.

(13) ¹⁵ Ogwa, te nago wiegi yai homu kolesaga konebaso da, teda eno haliga te wiegi yai mu yaibao. ¹⁶ Tama eno da, te nago doloba pai se ebo po odobaso, te ena moni pemene ugwadu mu yaibao.

(14) ¹⁷ Nago te dwai se ebo bidi dabego ebo kolesaga wei me igio. Menio. Sesemane sogo nage te Genuai Bidigo dologode bidabo bomu mu yao. ¹⁸ Te nago tama tiyu da, teda nage te nosali bidabo wiegi yai sogo elaluaibao, tama nage polo tama me isigobeo.

(15) ¹⁹ Eno ogwao, eno po odolama, tama wiegi yai homu kolesaga sao. Nago te naga biliboba

bugagia homu kone palao. ²⁰ Nage te wẹ hauwa me nai hauwa tubo bidi dabe dali hai namu olama, me kisasa biligio. ²¹ Te bomai wẹ tulama, te gẹq page ebo bidi te wabo pabo dabe, me te nai hauwa tubo bidi dabe da, te magi doado bage meni yai bidi mu pedelaibao. Te bidigo te nai tulama, te godege piyu naga eyu da, te pade sogo tama digi te aga tigi mesegelibo te dwai ugwa badi naga elaluaibao.

(16) ²² Naga ayago nage pedalumainu ilali, tama nago agai po odao. Tama naga ida mosi dabe yai madi, nago agade dwai homu igio. ²³ Nago te mu kolesaga sainu bomu eyu, tama te wiegi yai homu, me te tobage wiegi yai kolesaga dabe sabo bomu yao. Nago te wiegi yai kolesaga tagalabo homu me igio. ²⁴ Te wiegi yai homu elalubo bidigo te doloba pai kolesaga wali pobaso da, teda aga aya te wiegi yai homu pemene ebo dao. ²⁵ Nago te wiegi yai kolesaga wali pali da, teda naga aya ida dede te wiegi yai haliga mu yaibao. Awe, te nage ame nani idago wiegi yai homu pemene yaibao.

(17) ²⁶ Ogwao, nago eno po bugagia odolama, tama eno kolesaga suyu, wiegi yai pemene yao. ²⁷ Te penani se ebo we te aiyanu mu igulai to dedage me deli tiwai ebao, tama te bidi dabe teba tulalubaso da, te dolaibao.

²⁸ Te tobage wego te nai wi sabo bidigo tonalubo tiwai eyu, tama te bidi dabe asobo tonaluaibao. Tama agai te bidi hauwa kekelama, tama augwa te we sabo kolesaga te boliyu togobo dao.

(18) ²⁹ Te genuai seḡe elaluyu, tama augwade digi homu dene ebo bidi dabede te nago magi homu ebawe? Tama te mena bidi dabego te hauwa umabo po weyu, te wabi hwibo dawe? Tama mena bidi dabe augwali tigide te keni keni sai elalubawe? Tama mena tobage bidi dabe gedude te sesemane sogo te gedu kaneme yaibawe? ³⁰ Te wain me bia wẹ te hauwa tubo te bidi dabe, te bidi dabe augwali naga tama dao. ³¹ Tiyu, nage te wain wẹgo kekemainu elamuo, te aga au te sawi yai elama, tama aga te mubo glas tomode te ula bugagia elalubo, tama nago tubaso da, te nago dogonide wiegi yai mu ebo dao. ³² Nosali nago te dwai nabi elalubo hasamanigo nage gaḡ kelibo tiwai te nago te dene ebo odaibao. ³³ Te nago homu dolobaso, tama nago homugo te nago haniani nai dabe suali homu nago yaibao. Tama nago te tobage nai dabede te nago pedauwalide po hauwa dogia paibao. ³⁴ Te nage pila mubo sogo, te nago te tiwai te sip genuai sigo sabilibo te nage ugadu te sipgo genuai name ugwa walobo ni te daide bilibo tiwai ebo te nago odaibao. ³⁵ Tama nago te tiwai po waibao, “Te augwaligo ena elali goli, te dene ebo eno odobeo,” po waibao. “Magi baso te ena hodaluabo usu ebewe? Ena hodaluama te wẹ me ma deli tuabo homu yai,” nago te tobage po waibao.

24

(19) ¹ Nago te dwai kolesaga ebo bidi dabego ebo dwai kolesaga wei homu me elamuo. Tama nago augwali dali kisa sabo homu me elamu dao.

² Augwaligo te bidi dolabo homu naga elama, tama augwaligo te sesemane sogo po miyu, te dwai sę pedalubo kolesaga ebo dao.

(20) ³ Te wiegi yai kolesaga koneani homu elalubo bidigo aga be te wiegi yai elaluyu, tama aga we wai te boma pai pedelaibao. ⁴ Te tobage bidigo te wiegi yai gasa bomai nai dabe te abelama, tama aga beba muaibao.

(21) ⁵ Te wiegi yai kolesaga koneani homu elalubo bidigo, tama agai te aga bulu tų pedai me te bomo yai pedalumainu ebo dao. ⁶ Te kingo gasa bulu tų pedai bage dali hwıainogo eyu da, teda hasia bolo te hwıbo kolesaga koneani bidi dabede te homu kolesaga konea saibao. Te king agabolo homu kolesaga mabo bidi hauwa elaluyu da, teda agai te hwıbode ugwaba ela holaibao.

(22) ⁷ Te wiegi yai homu kolesaga koneani te ugwanu mu elaluyu, tama te wiegi yai homu kolesaga konesiąwani bidigo kolesaga te aiyaba elaluaibao. Tama te bidi dabe dugulama, te genuai naide po mibo konila obaso da, teda te wiegi yai homu kolesaga konesiąwani bidi da, te olo dugulalu, tama pedauwali panialubo dao.

(23) ⁸ Te bidigo te sesemane sogo dwai kolesaga yabo homu ebo bidi yai baso da, teda augwaligo aga te tibo kolesaga ebo bidi nogi poaibao. ⁹ Te wiegi yai homu kolesaga meni yani bidi dabe, augwaligo te dolo isiąbo tobage kolesaga dabe yabo homu elama, tama te kolesaga tigidali te dwai sę ebo kolesaga ebao. Te bidi dabego te hagoma ebo bidi dabe subo, te dwai bidi mu subo tiwai ebo dao.

(24) ¹⁰ Te dwai sogogo nage gegelama, tama nago tigi dili te kimi isilibaso da, teda nago bomo te mu meni ebao.

(25) ¹¹ Te po tude te po olama, tama augwaligo te bidi ela muainu ebaso da, teda nage pelama, te bidi ma sigi pao. ¹² Tiyu, nago te po weyu, "Dago se menio," po wabuo. Genuai Bidigo te nage bugagia tonaluyu, tama nago ebo homu kolesaga tigidali te dagalubao. Tama agai nago te po page koneai. Tama agai te tigidali bidi deli deligo ebo kolesaga te augwa yali se de wei usu nama ponobo dao.

(26) ¹³ Eno waio, nago te bunu ge hani tuao, te wiegi yai nai tama te nago pedauwalide pusu mu yaibao. ¹⁴ Tama eno homugo nago te konemainu yai, te wiegi yai homu konebo kolesaga me te wiegi yai eyu, tama pusu mu yaibao. Te nago sobaso da, teda nago wiegi yai sogo nosali gegaibao, tama nage polo tama me isigobeo.

(27) ¹⁵ Nage dwai bidi, nage geme duala selama, tama te doloba pai bidigo bedede tonalugio, te agai be aluama, tama agai doado bage dabe sainogo te tiwai me elamu dao. ¹⁶ Te doloba pai bidi hauwa sogo tulalubadi digi tagala, te sesemane sogo aga ma hodaluaibao. Tiali digi, te dwai sogogo te dwai kolesaga ebo bidi dabe gegebaso da, teda augwali mu dolobo dao.

(28) ¹⁷ Te nago boi bidi te dwai sego dolobo subo sogode, te nago homu wiegi yai pemene igio. Tama agai te nai me deli sağade enama, te tulaluainu ebaso da, teda nago gisugu me olamu dao. ¹⁸ Tiyu, nago wiegi yai homu pemene ebo Genuai Bidigo sulama, te agai nageba dwai

haliga eyu, tama agai te boi bidi dali wado po ma wagobeo.

(29) ¹⁹ Nago te dwai kolesaga ebo bidigo kolesaga te nago homu si me elamuo. Tiyu, naga homu kolesaga dolabuo. Tama nago augwaligo ebo kolesaga me te homu godolo me elamuo. ²⁰ Magi baso meni, te bidi dabe augwali te wiegi yai sogo bidibo gegebo usu me egobeo. Menio. Te augwali te lam sole isibo tiwai gilama yaibao.

(30) ²¹ Eno waio, nage te Genuai Bidide wi eyu, aga dologode me bidiyu, te kingde wi eyu, aga dologode me bidao. Nage te Genuai Bidide me kingde te hagoma ebo we bidi augwalide digibulu bidao. ²² Te tama tebo tobage we bidi te dolobo sego polo tama gegaibao. Te Genuai Bidigo me kingo te mena tiwai sege augwaliba maiabo, te dago me konebeo.

Te wiegi yai po mu meba wali

²³ Te wiegi yai homu kolesaga elalubo bidi dabego me te po pusali.

Te bidi dabe te po tuba asobo sogo, te jasgo te meba tau siyu, meba aiyaba elalubo, te dolo me ebeo. ²⁴ Te bidi me deligo dwai se ebaso, augwaligo aga po tu ilali, tiali goli te jasgo aga odolali pomainu tagala palobaso da, teda te tigidali bulu to pedaide bidalubo we bidigo te jas bidi wei homu me isiam, tama augwaligo agaba te i ola mabo po waibao. ²⁵ Tiali digi, te jasgo augwaliba te po weyu, te dwai se ebo bidiba te dene mayao po obaso da, teda te jas bugagia bidiyu, tama God Genuai Bidigo aga dali haniani dwagi yai se yaibao.

26 Te bidigo doloba pai po nageba wei ponobaso da, aga te nago abagi mu dao.

27 Hasia bolo nago te naga t̄o dodolama, tama te gi dabe bulao, tama nosali nago te be s̄e ebaso, te usu dao.

28 Te nage te po t̄u ebode te witnes bidi pedalubaso da, nago tibo po me olama, tama te magi dwai s̄e me is̄awani bidigo nogi aiyaba odolali me aiyaba elalugio. 29 Nago te tiwai po weyu, “Megi da, eno te agai dwai s̄e yali wei ponaibao,” po wagio. “Te eno agai ena dali te yali tobage s̄e tiwai kolesaga te aga dali yaibao,” po me olamu dao.

30 Eno biliyu, tama eno te bidi me deligo gi suali. Te bidigo homu te wiegi yai elalusīawai, te hagela bidi dao. 31 Te sesane yai bonogo, me te dwai dosago te gi mesega sai elaluai. Tama te gi bagulali masigi obo te degasa pai yalio. 32 Eno te gi sulama, tama eno homu hauwa elama, tama eno te wiegi yai kolesaga me salio. 33 Te hagela bidi dabego te po wai, “Tagalao, da godege manu gana piaibao,” wali. “Da te dwasianu sogo naga toma nenama, tama da hodaluai,” wali. 34 Augwaligo te tama tiyu, tama polo tama augwa doado bage tigidali te sia siyu, tama augwali te dwai mu te magi doado bage meni yai bidi pedelaibao. Awe, te nai wi sabo bidi dabego te augwaligo doado bage tigidali sela pai tiwai āo ebo dao. *

Solomongo wiegi yai po

* 24:34: Pro 6:10-11

25

(Daj 25–29)

¹ Te po da, te Solomongo meba ma wali pɛwadage po dao. Te Juda king bidi Hese kaiago kuskus bidi dabego augwaligo te po dabe ma asɛai dao.

² God Genuai Bidi aga homude digi te nai hauwa geme dualaluai. Tama tiyu, dago genuai nogi agaba mayu yali. Tiali goli, kingo te dade geme dualalubo homu kolesaga page hauwa te page hanilainu gegebo sɛ ebo dao. Tama tiyu, dago genuai nogi agaba mabo dao.

³ Dago te kingo homu kolesaga tigidali me koneainu ebaso, usu me egobeo, te dago te mena nai te dagalude elalubo konesiabo tiwai, me tama mena nai te tamu aɪ page dologode elalubo konesiabo tiwai ebo gilama ebo dao.

⁴ Te augwaligo silva kakali sela sɛbaso da, teda te silva wiegi yai pedelama, tama bidigo te wiegi yai pou plet nigibo dao. ⁵ Tama tiwai naga, te augwaligo te dwai kolesaga ebo bidi dabe sela sɛyu, tama augwali te king dali munu ma bididali weyu tibaso da, teda te kingo doloba pai kolesaga mu eyu, tama te bulu tɔ pedai kantri te bomai bulu pedelaibao.

⁶ Te nage king dali bidibaso da, teda nago te nage genuai bidi da homu eyu, tama nago te genuai bidi dabego ebo kolesaga tobage me igio.

⁷ Tiyu, nage te genuai bidi dabe dali bidibadi, tama nosali te genuai bidi me deli sabolama, tama augwaligo nage sela sɛyabuo. Te tiwai pedalidali weyu, hasia bolo nage olo bidi dabe

dali bidibaso, tama nosali te augwaligo nagebolo weyu, te genuai bidi dabe dali bidigi pao waibao.

Te bidi me deligo te kolesaga me deli ebo subaso, * ⁸ nago homugo agai te dwai kolesaga eba homu elama, tama nago asesa polo te aga po tũa sela mugio. Te gasa bidigo te sę ebo mu koneama, tama nosali agai nago po aiyaba elalubaso da, teda nago magi yaibawe?

⁹ Te nago magi nai me delide te naga abagi dali te po elalubaso da, teda nage pelama, naga te abagi dali digi dodolao. Tiali goli, nago te naide te geme wali po odolama, nago te po aga dali me pusugio. ¹⁰ Tiyu, te bidi dabego nosali odoyu, nago te geme dualubo po wabo meni da po obaso, te augwaligo nage hale ebo sę ilabuo. Tama augwaligo homu dwai nage dali sesemane yabuo.

¹¹ Te bidigo te wiegi yai homu kolesaga me deli te hanilama, mu pusubaso da, teda agai po te wiegi yai piksa te augwaligo te golgo nigilama, tama te silvago au ilali tiwai ebo dao.

¹² Te wiegi yai homu elalubo bidigo, agai te aga abagi dodolobo sę ebaso, tama te abagigo homugo te wiegi yai po da homu ebaso da, teda te abagigo te wiegi yai au ebo gol sabo tiwai ąq ebao.

¹³ Te po selasa asobo bidi, agai te aga tonalubo bidi dabego agabolo mani po dolo pusubaso da, teda agai augwali te wiegi yai pemene ilibao, te kedau yai węgo te bidi te augwa gide te nai sabo sę ebo sogo te pemene ilibo tiwai ebao.

* 25:7: Luk 14:8-10

14 Te bidi dabego te nai me deli mawainu te po me deli daɗu wali, tama augwaligo te nai masiɓbaso da, teda augwali te pɔ me wali asobo tiwai yali, tiali goli te tulubage me tulubeo.

15 Te nago po dua digi weyu, tama nago wado po polo wasiɓbaso da, teda nago te nago po odisɓbo homu ebo bidi dabego haliga begelaibao. Tama nago te hagoma ebo bidi dabego homu hasegelibaso me, te usu yaibao.

16 Nago te tubo nai bunu ge hani meba te nide elalubo subaso da, teda nago te naga usu naga tuao. Tiyu, nago nai hauwa tuyu, te nage haliga paɗana pelama, tama nage bugabuo. 17 Tama nage te naga abagigo beba sesemane sogo me pidugio. Tiyu, agai nage hagela eyu, tama agai nage wei homu me egobeo.

18 Te bidigo aga abagiba te tibo po kodilama obaso da, teda te bidigo te abagi te bainatgo me sesemonego enebaso, ma aga te wabi dagego elibo tiwai ebo dao.

19 Te nago koneani, bidi me deli aga te tibo po wabo bidi, tiali goli nago homugo te dwai sogode agai nage tau saiba homu yali da, teda nage te kele dwai bidigo nai tuainu ebo te tiwai ebao, ma te nage saɗa dwai bidi bilibo te tiwai yainu homu ebao.

20 Te nage pelama, te homu seɗe mu elalubo bidi sugi peyu, tama nago te wiegi yai homu pemene ebo balia po wagi pobaso da, teda nago te bidi dwasianu me tau sabeo. Mu menio. Nage te agai holobo ugwa te kedau sogo nago peda sabo tiwai ebao. Ma, nago te aga tigi selali elalubadi te bidigo te selali keniba tamu gelibo

tiwai ebao. Nago agai homu seḡe ma gininibo tiwai ebao.

²¹ Te naga boi bidi nasi ebaso da, teda nago aga nai mao. Te aga wẹ nogone ebaso da, teda nago aga aḡi mao. ²² Te tiwai nago ebaso da, te nago aga yali kolesagade hale mu ilibaso, tama te Genuai Bidigo te nageba wiegi yai seḡ mu bugagia ilaibao.
*

²³ Te posobo po wabogo te bidigo gesabidi tuluga siyu yaibao, te waligo te tulubage sela asobo tiwai ebo dao.

²⁴ Te bidi agaduba deli te be pedude dugulalu-ali da, te kolesagago te be tomode te wado po me po hauwa wabo we dali bidibo kolesaga te aiyaba elaluali.

²⁵ Te wiegi yai po odali bidi me deli te digibulu badu asai baso da, teda aga te wiegi yai pemene eyu, te bidi te bulu pali madi te tigi mu poma pobaso, te kedau yai aḡi tubo tiwai ebo dao.

²⁶ Te doloba pai bidi aga te dwai bidigo te dwai seḡba kekemainu eyu da, teda te wiegi yai ulu wẹ dunugu pedalubo tiwai ebao.

²⁷ Te bidigo te tubo nai hani hauwa mu tubaso da, te wiegi yai mu me ebeo. Tama te bidi dabego te genuai nogi agaba momainu ebo seḡ dene ebaso me, te kolesaga me te wiegi yai me ebeo.

²⁸ Te bidigo aga haliga seḡbe ebo te pania sisabaso da, teda te gasa bidi dabego aga aiyaba elaluaibao. Te tobage bidi te obo bagulisiḡwai elalubo hanu me deli tiwai elalubaso, tama te boi bidi dabe te tomoba pelama, tama dolaibao.

* 25:22: Rom 12:20

26

¹ Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidiba te genuai nogi mawainu ebaso, usu dolo me egobeo. Te talua ge tulubage te poi pibo sogo tulubo tiwai si, ma te tau yali nai te tulubage tulubo sogo sabo tiwai ebo dao.

² Te bidigo dwai se isabadi, tiali goli te bidi dabego po weyu, te i ola mabo po obaso da, teda te po dolo mu me pedalugobeo. Te po te ba meba sesemane bola pidu geyu, te gasaba me duagi pisabo tiwai ebo dao.

³ Te bidi dabego te hos dabe dila pai bigo eliyu, tama te donki dabego pedauwalide te ain munama, te augwali pabo dolasa pomainu ebo dao, tama augwaligo te dobo kolesaga ebo bidi dabe augwali te keloago elaibao.

⁴ Te wiegi yai homu elalusiabo bidigo, agai te geda mubo po nage dali obaso da, teda nago agai po wei me ponogio. Tiyu, nage aga tiwai pedelabuo.

⁵ Te wiegi yai homu elalusiabo bidigo, agai te geda mubo po nageba obaso da, teda nago agaba dodolabo po wei ponao. Tiyu, agai homugo, te aga koneani kolesaga te genuai mu da homu yabuo

⁶ Te nago te wiegi yai homu elalusiabo bidibolo te gasa bidiba po selasa pomainu tagala palobaso da, teda naga digi naga te dolobao, te naga saqa naga digi togolama sela sabo tiwai ebao.

⁷ Te wiegi yai homu elalusiabo bidigo te wiegi yai po me deli wainogo ebaso da, teda aga usu me egobeo, te saqa dwai bidi te bilabo usu isabo tiwai ebo dao.

⁸ Te bidigo te wiegi yai homu elalusiabo bidiba te genuai nogi mawainu ebaso da, teda te agai te gumi katapelde te dwasianu masigi munama enainu tama te daꝝ ola sabo tiwai ebao.

⁹ Te wiegi yai homu kolesaga elalusiabo bidigo te wiegi yai po me deli pusainogo eyu da, teda aga te bomai aꝝ tulama, te geꝝ eyu, te wabo pabo bidigo te sesane yai bonoba te nogogo tola sigi pabo tiwai ebao, tama te sesanego aga nogode dolobo dao.

¹⁰ Te seꝝ tonalubo bosman bidigo te homu kolesaga elalusiabo bidi dabeba, me te subigila bidi dabeba te seꝝ mobaso da, teda te bidigo enesigi balibi dolama, tama te ene dabe subigila enebo tiwai eyu, tama te bidi hauwa dolobo tiwai ebo dao.

¹¹ Te wiegi yai homu kolesaga meni yai bidigo te aga polasa yali esela pabo bidigo ebo kolesaga tobage me iduaibao, te yowigo bogulai bogu te ma begasa pelama, tugi pabo tiwai gilama ebao.
*

¹² Te bidi me deli aga wiegi yai homu elalusiabaso da, teda dago aga te konemainu tau sobaso, te usu yaibao. Tiali goli, te bidigo homugo te aga tigidali nai koneani homu ebaso da, teda te dago aga tau sabo seꝝ te dene mu yaibao.

¹³ Hagela bidi te be tomode olo dugulalu bidaibao. Agai te tama po waibao, "Te laion me deli te sunumide bidibao," wabo. "Tama tibaso, ena te buluba me teda soagobeo," wabo dao.

* 26:11: 2 Pi 2:22

14 Te hagela bidi aga betde pila mudu te tigi bebegeludaibao. Aga te hinsic muai be sunumi me deli ugwa peyu, eda asiyu ebo tiwai ebo dao.

15 Hagela bidigo nogo te pou pletba muyu, te nai sainu yai. Tiali goli, aga te nogo ugwaba selama, te pedauwaliba nai muabo te bomo meni yaibao.

16 Hagela bidigo te homu yai, te agai koneani kolesagago te nogo a naga olama, me badu nogo si wali bidigo te augwa bugagia konea pai te hania mu pusubo wiegi yai homu kolesaga te agai aiyaba elaluali homu ebo dao.

17 Te bidi si wado po wabo se ebadi, tiali goli te gasa bidi me pelama, te augwali sigo po wabo tau sabo po obaso da, teda te bidigo te yowi pabo sulama, tama aga pelama, te yowigo olo tola sigi pabo tiwai gilama ebao.

18-19 Te bidigo aga abagi te tibo po ola mayu, tama nosali agai te po wali, "Eno te gagali po naga wali da," po obaso da, teda te homu kolesaga meni yai bidi me deligo te ene dabe te subigila enebo tiwai eyu, tama te sia dabo sia dage dabe elalubadi, te subigila sasabo tiwai ebao.

20 Te augwaligo siaba te sia munama nogosiabaso da, teda te sia disama, sula saibao. Tama te tiwai me te bidi dabego te posobo po wasiabaso da, teda te tigidali wado po wabo te sia saibao.

21 Te sia nogobaso, te sia bugagia domainu ebao, tama te tiwai me te konila po wabo bidigo te hwibo kolesaga genuai pedalumainu ilibo dao.

²² Te bidigo gasa bidiba posobo po wabo odobo te dago godolu mu yaibao. Te tobage po te pusu ebo nai tiwai ebaso, tama polo mu tama dago tubo dao.

²³ Te bidigo wiegi yai kolesaga yaibao wabo po bomo elama wali, tiali goli aga homude elalubo page, te dwai kolesaga naga yainu ebaso da, teda te t̄go nigali sospen sene me deli augwaligo te silvago haluama, tama te tonobo sawi yai mu tiwai ebo dao.

²⁴ Te gasa bidi dabe wei homu is̄abo bidigo, agai te augwali homu bega sabo po weyu, te augwaligo homugo te agai augwali wei homu eba homu emainu tiaibao. Tiali goli, agai te augwali tibo po naga ola maiabo homu ebo dao. ²⁵ Te tobage bidigo po dabe te nago olode pusu yaibao, tiali goli nago agai po nago homuba d̄ā me ola sigio. Magi baso meni, te gasa tobage dwai homu dabe te agai haligade paḡanalubao. ²⁶ Agai aga te homu geme dualubaso, usu yaibao wali, tiali goli te we bidi dabego agai te dwai kolesaga konea pabo dao.

²⁷ Te bidigo dwai kolesaga yabo homu ebaso da, teda aga digi dolaibao. Awe, te bidigo t̄o dedage dogolama, te gasa bidi teba tulalumainu yali, tiali goli te bidi aga digi aga teba ma tulaluai. Tama te bidigo te masigi te bulu du bageba ugwaba hogogobebe pabo tiwai ebadi, tama te masigi edaba ma hogobeasa dulu, tama aga mesega sigulaibao.

²⁸ Te bidigo te gasa bidi dabeba tibo po obaso da, teda te tiwai ola mobao, agai augwali wei homu is̄abaso, tama augwali dolainu ebao. Tama

te bidigo homu bega sabo po sesemane sogo obaso da, teda tego te gasa bidiba dwai sę mu ilibo dao.

27

¹ Nago te hagoma homu eyu, tama nago te magi sę me deli te do yaibao olama, te po daų me waligio. Magi baso meni, te mena sę te sogode pedelabo te nago me konebe dao. *

² Te gasa bidi dabego nago nogi ugwaba sobaso da, te usu dao. Tiali goli, naga digi te tama tiabuo. Te sę te nago pedauwaligo yabo sę menio.

³ Te wiegi yai homu me elalusiąbo bidigo dobo kolesagago, agai te genuai sęęę dabolo mawaibao, tama te sęęęgo te genuai masigigo sęęę, me te masigi kemi pesage holali te aiyaba elalubo dao.

⁴ Te haliga sębę elama, te wado po wabo bidigo te gasa bidi dabeba odolali te dene mayu, tama augwaliba dwai sę mu ilibo dao. Tiali goli, te mena nai sabo homu eyu, tama te gasa bidiba dwai haliga ebo, te dwai mu elama, tama te haliga sębę me wado po wabo kolesaga aiyaba elalubo dao.

⁵ Te nago abagigo dwai sę ebaso da, teda nago aga dali te dodolobo sę ebo kolesaga yao. Meni baso da, agai te nago agade te abagi homu ebo menio, agai te homu yaibao.

⁶ Te abagi dabe mu dede augwaligo te nageba dene mabo te nage tau somainu ebao. Tiali goli, boi bidi dabego nageba te abagi kolesaga eyu da,

* 27:1: Jer 4:13-16

dua dao, augwaligo te tibo po ola naga ola mayu tebo dao.

⁷ Te bidi aga nai tulama, te haliga pağana peyu, tabia pabo sogo, agai te nai ma tubo hagela homu yaibao, te hani tiwai te pusu mu ebo nai me te tagala homu yaibao. Tiali digi, te bidi nasi ebo sogo, agai te tigidali nai te wiegi yai da homu yaibao. Te ha elalubo nai me tagalao, te me te aga pedauwalide pusu naga ebo dao.

⁸ Bidigo te aga page bulu tagalama, te subigila bilibo, te ba me deli aga be tagalama, tama te subigila bola bilibo tiwai gilama ebao.

⁹ Sanda me te tobage wel dabe te wiegi yai denami elalubo, augwaligo dabolo te wiegi yai pemene ilibao. Tama te abagi dabego dabolo te wiegi yai pemene ilaibao, magi baso meni, augwaligo te da tau sabo homu mu elama, tama augwaligo wiegi yai mobo mabo po dabolo mabo dao.

¹⁰ Nago naga abagi dabe, me naga we wai sibi te homu gegeda palama, tama augwali tudiba me munamuo. Tama te dwai se mego nage gegebaso da, teda naga amago nage tau somai da homu elama, te nage digibulu pelama, agaba munu me hanalugi pelamuo. Te nage pađe bidibo bidigo te nage tau sabo usu yaibao.

¹¹ Eno ogwao, nago te wiegi yai kolesaga konea sabo homu sobaso da, teda ena bugai haliga mu yaibao. Tama te bidi me deligo enaba te kisilibo po obaso da, teda eno agaba te po wei ponobaso, usu yaibao.

¹² Te wiegi yai homu elalubo bidigo, agai te tiwai koneani, te seğe agaba pedelainu ebaso,

tama agai te geda sali. Tiali goli, te wiegi yai homu elalusiabo bidigo, aga te aga sunumide te dwai se edubo sulama digi, tama aga pelama, tama gesabidi si deliba unulama, tama te sege tolobo dao.

¹³ Te bidi me deligo te gasa bidigo dali nai negeli wei ponaibao wai, te gasa bidigo wei ponabo usu meni baso da, teda agai wiegi yai kolesaga me ebeo. Tama te bidi me deligo nageba nai negeli sabo homu elama, tama nago koneani, agai te tobage da wabo po obaso da, teda nago bomo elama, te agai nai me deli siyu, te agai te negeli sali naide wei ponabo te sa mubo tiwai ebo nai sao.

¹⁴ Te nago genuai po da ga olama, tama naga abagiba te kigamu mude te siade dao po obaso da, te nago agaba te po dwai wabo tobage po tiwai obao.

¹⁵ Te bidi me deligo we aga te wado po weyu, po hauwa wabo we yai baso da, teda te be pedudu te dwasianu tulubage tobo sesemane tomoba asobo tiwai ebo dao. ¹⁶ Agai bidigo agai te kolesaga tagalumainu ebo usu me ebeo. Te tiwai te bidigo te wali asobo te panibo tiwai, ma te wel aga nogode sela pabo tiwai ebao.

¹⁷ Augwaligo te ain dulabo nai te aingo nigali. Te tiwai naga, te bidi me deligo te gasa bidigo homu te wiegi yai pedalumainu tau sabo dao.

¹⁸ Te bidigo aga bulali nedu du tuabo homu eyu da, aga te ni te bugagia tonalua. Tama te bidigo aga tonalubo bosman bidi te bugagia tonalubaso da, teda te tonalubo bosman bidigo aga nogi ugwaba sabo dao.

¹⁹ Te bidigo te wẹ geba aiya tonobaso da, teda digi aga gesabidi subo da. Tama bidigo aga homu me, te tigidali homu me, te aga ebo kolesaga bugagia homu kone palali da, teda te aga mena tobage bidi da wabo te agai koneaibao.

²⁰ Te bidi hauwa isibadi goli te tagala, augwaligo te isali bidi dabego bidibo pesage pağana sobaso usu egobeo. Te tiwai gilama naga, te bidigo aga homugo wei ebo te usu nainu ebaso, te usu meni yaibao.

²¹ Siago te gol me silva usu sabo dao. Tama teyu, augwaligo te dwai pobele bage sela şabo dao. Te tiwai gilama naga, te bidi dabego te bidigo ebo kolesaga sulama, te augwa koneainogo yai, aga te wiegi yai bidi, ma dwai bidi yaliwe naga te koneainogo tiaibao. Tama aga te wiegi yai bidi yai baso da, teda augwaligo te aga nogi ugwaba sabo dao.

²² Te nago te wiegi yai homu kolesaga me elalusiğbo bidi me deli te genuai gilama mu elebaso, te pađe isabo homu ebadi goli te tagalao, agai aga te dwai şe ebo kolesaga me tagalogobeo.

²³ Nago te naga sipsip dabe me te meme bugagia tonaluao, ²⁴ magi baso meni, te nago mone te sesemane me elalugobeo, tama te kingo hani me te sesemane sesabi elama, me bidigobeo. ²⁵ Te nosai bobobage igulubo sogo da, teda nago te naga kibu dabego tuabo nai togolama te sisinao. Tama te gesi nosai hogonu ma pedalubo dao.

²⁶ Nago te sipsip dabego nisi selama, tama naga gudabo ugwa dabe nigabo te sao. Tama nago te meme mebade mone selama, te tọ abelainu yao. ²⁷ Tama nago te naga meme ame pe dabe

siyu, tama te naga dali, te nago we wai dabe dali tumainu yao, tama nago te naga sę ebo we dabeba me mayu ebo usu yaibao.

28

¹ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe te odolali wi elama, tama wi paibao. Tiali goli, te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe da, te hasa laion tiwai gilama te bomu elama, dolalubo dao.

² Te bulu tų pedaide bidibo bidi dabego te gavman hasegelibo sęde hwıbo sę ebaso da, teda te gesi tobolu bidi hauwa sesemane pedelaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu kolesaga elalubo tobolu bidigo da, teda agai te bulu tų pedai kantri bugagia bidimainu yaibao.

³ Te bidi me deli aga te doado bage sųą pobaso, tama agai te magi nai doado bage meni yai bidi dabe aiyaba elalubaso da, te da te genuai dwai tulubagego te gide nai dabe dolobo tiwai ebo dao.

⁴ Te bomai po tudiba mubo bidi dabe augwaligo te dwai kolesaga ebo bidi dabe nogi ugwaba saibao. Tiali goli, te bomai po wali pabo bidi dabe, augwaligo te dwai sę ebo bidi dabe aiyaba elalubo sę ebo dao.

⁵ Te dwai kolesaga ebo bidi dabego, te doloba pai kolesaga te magi nai da te homu elama, te augwaligo konesiųyu ebao. Tiali goli, te Genuai Bidi wali pabo homu ebo bidi dabego da, augwaligo te doloba pai kolesaga page mu konebo dao.

⁶ Te bidi te doado bage dabe sųą pobaso da, tiali goli te aga doloba pai bidi, agai te mone hauwa

umabo elalubo bidigo te tobage dwai kolesaga ebo te agai aiyaba mu elaluaibao.

⁷ Te gesi ogwa bidigo te bomai po wali pabo, agai te wiegi yai homu kolesaga elalubao. Tiali goli, agai te sesemane sogo te nai umabo da tubo bidi dabe dali abagi weyu, kisasa bidiyu ebaso da, teda agai te aga aya te hale dwai mu ilibo se ebao.

⁸ Te bidigo te bidi dabego agaba te nai negeli somainu elama, tama agai te augwalide gasa ug-wadu daganobo profet mone genuai dali sobaso da, teda agai te mone tolalubaso, usu me egobeo. Menio. Te mone te magi nai meni yai bidi dabe tau sabo bidigo nogoba pelama, tama te magi nai meni yai bidi dabe tau somainu ebo dao.

⁹ Te bidigo te Godigo bomai po tudiba mubaso da, teda Godigo agai gedu haluasa po wabo me odogobeo. Te Godigo te gedu haluasa po wabo te kukumini ebo nai subo tiwai yaibao.

¹⁰ Te bidigo te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe geagano bilibo tiwai ebaso da, teda aga te dwai kolesagago te aga digi aga dolaibao. Tiali goli, te bidi te nai me delide magi se isiawai bidi da, te aga wiegi yai nai dabe te Godigo nogode saibao.

¹¹ Te mone hauwa elalubo bidi dabego te homu yai, te augwaligo koneani kolesaga te hauwa elalubo homu yai. Tiali digi, te wiegi yai homu elalubo magi nai meni yai bidigo, agai te augwaligo kolesaga page mu konebo dao.

¹² Te doloba pai bidi dabe te bulu to pedai tonalubo bidi pedalubo sogo, te tigidali bulu tode bidibo bidi hani te bugai haliga elama, wiegi

yai pemene mu yaibao. Tiali digi, te dwai bidi te tonalubo bidi pedalubaso da, teda te we bidi dabe augwalide geme wi duala sabo dao.

¹³ Te bidigo aga dwai se yali geme dualabo homu ebo bidi da, teda aga bugagia me bidigobeo. Tiali goli, te bidigo aga dwai se yali tigidali pusulama, tama te dwai se dabe tudiba mubaso da, teda Godigo te olo mu tau sabo wiegi yai kolesagago aga bugagia tau saibao.

¹⁴ Te bidi Genuai Bidide wi eyu, aga dologode sesemane sogo bidibaso da, teda aga wiegi yai homu pemene yao. Tiali goli, te bidigo hagoma elama, tama Genuai Bidigo po sela sabaso da, te agaba dwai se agaba gegagasaibao.

¹⁵ Te bulu to kantri tonalubo bidi aga te dwai kolesaga ebo bidi, tama te bomu meni yai bidi dabe aiyaba elalubo bidi yai baso da, teda aga te laiongo bomonama te gaa weyu, te i wabo tiwai ebao, tama te boma pai bea hasa me deli te nai gegeyu bilibo tiwai ebo dao.

¹⁶ Te bulu to kantri tonalubo bidigo homu te wiegi yai me elalusiabo bidigo da, agai te bulude bidi hani bage te aiyaba agalama dolaibao. Tiali digi, te bulu to kantri tonalubo bidigo te we bidi dabego nai anoma eyu, kekebo homu te hagela homu ebo bidigo da, teda aga te sesabi sogo elama, te aga bugagia bidaibao.

¹⁷ Bidigo te gasa bidi ela mubaso da, teda aga dwai dene mu saibao. Tama aga te bidibo me te bugagia me dugulalusiayu, te aga isibo sogoba usu naibao. Bidigo aga tau selamuo.

¹⁸ Te bidigo doloba pai kolesaga wali peyu da, te Godigo aga tonaluyu, aga bugagia bidaibao.

Tiali goli, te bidigo dwai kolesaga yali da, te polo mu tama aga dolaibao.

¹⁹ Te bidigo gi se ebaso da, te agai gide nai hauwa elaluaibao. Tiali goli, te bidigo te aga page elalusiabo haniani se yali da, teda aga magi doado bage meni yai dwai mu bidaibao.

²⁰ Te bidigo doloba pai kolesaga wali pobaso da, teda te Godigo agaba wiegi yai se mu yaibao. Tiali goli, te bidi aga polo mu tama te mone hauwa elalubo bidi pedelabo homu ebaso da, teda te Genuai Bidigo aga odolali me pomainu egobeo. Menio. Te agaba te dwai dene mabo se yaibao.

²¹ Te bidigo bidi me deli te po tude tau siyu, te gasa bidi aiyaba elalubo te dolo se me ebeo. Tiali goli, te dwasianu homu bega sabo monego naga te bidi meba te dwai kolesaga ebo seba kekebo dao.

²² Te aga doado bage yogo ela sabo bidigo, aga te mone hauwa elalubo bidi pedalubo se bomo polo yaibao. Tiali goli, aga te magi nai meni yai dwai mu pedelabo te agai me konebeo.

²³ Nago te bidi me deligo kolesaga dodolobaso da, teda agai nagede wiegi yai pemene mu yaibao. Te kolesagago agabolo te homu bega sabo ili po wabo kolesaga te aiyaba mu elaluaibao.

²⁴ Te bidigo aga aya idago doado bage wi selama digi, tama te po weyu, "Eno te dwai kolesaga me ebeo," po obaso da, teda aga te doado bage dabe dolobo tobage bidi tiwai dao.

²⁵ Te bidigo homugo te doado bage hauwa sabo homu ebo bomu ebaso da, teda agai kolesagade

te bidi hauwago te wado po omainu ilibao. Tiali goli, te Genuai Bidiba konealubo homu bomu eyu daꝓ wabo bidi da, te aga bugagia bidiyu, tama doado bage hauwa elaluaibao.

²⁶ Te bidigo te homu eyu, te aga koneani kolesagago digi te aga tau selama, te tigidali se ebo usu yaiba homu yali da, teda agade te wiegi yai homu kolesaga me elalubeo. Tiali goli, te bidigo te wiegi yai homu ebo kolesaga wali pobaso da, teda aga bugagia mu bidaibao.

²⁷ Te magi doado bage meni yai bidi dabe nai mabo bidi da, te agade te doado bage dabe te munu me saꝓ pogobeo. Tiali goli, te bidigo te magi doado bage dabe meni yai bidi dabe sulama, tama augwali tau sabo homu meni yai da, teda te bidi dabego te aga dwai bidi da po waibao.

²⁸ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe te bulu kantri toꝓ pedai tonaluabo tobolu bidi te pedalubo sogo, te we bidi dabe augwalide geme duala saibao. Tiali goli, te bidi dabe isai madigi da, te doloba pai bidi dabego hani te genuai bidi pedelaibao.

29

¹ Te bidi me deli augwaligo hauwa sogo dodolali, tiali goli te aga hagoma ebo se te umabo pedaludubaso da, teda polo tama mu te aga dolama, tama augwaligo aga tau sabo sunumi menia saibao.

² Te doloba pai bidi dabe te bomai hani pedalubo sogo, te tigidali we bidi wiegi yai homu pemene yaibao. Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidigo te gavman se ebo polalubo bidi bidiyu, te

tõ tigidali tonaluali da, teda tigidali we bidi te haliga seęę mu eyu, tama dwai gela wabo dao.

³ Te wiegi yai homu kolesaga sainu homu ebo bidi, agai te aga aya wiegi yai homu pemene ilibao. Tiali goli, te penani we wali pabo bidi da, agai te aga mone tigidali besela şana silaibao.

⁴ Te gavman polalubo bidi kingo te doloba pai kolesagago te tigidali we bidi bidibo tõ tonubaso da, teda te tõ kantri bomo elaluaibao, tama te we bidi dabe bugagia bidaibao. Tiali goli, te gavman bidi kingo te we bidigo mone sabo homu naga eyu da, teda agai te aga tonalubo tõde bidibo we bidi te aiyaba mu elaluyu, augwali dolaibao.

⁵ Te bidigo tibo homu bega sabo po obaso da, te tiwai agai te wa kekelama, te aga abagi tola somainogo ebo tiwai ebao.

⁶ Te dwai kolesaga ebo bidi da, te aga tola somainu te aga digi te wa me deli mubo tiwai ebao. Tiali goli, te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe, augwa te wiegi yai pemene elama, tama te balia po dabe wabo dao.

⁷ Te doloba pai bidi dabego te magi nai meni ebo bidi dabe tau sabo homu ebo dao. Tiali goli, te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwaligo te kolesaga ebo hagela mu ebo dao.

⁸ Te hagoma ebo bidi dabego te taun bidi dabego te hale seęę ilama, tama augwade digi te dwai wado homu emainu yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidi dabe, augwaligo te bidi dabego wado homu ebo te isilama, tama te bidi dabe augwa haliga nagame ma igulubo dao.

⁹ Te wiegi yai homu elalubo bidigo te wiegi yai homu elalusiabo bidi me deli te po tũ ilibaso da,

teda te wiegi yai homu elalusiabo bidigo, agai te wado po me weyu, te posobo po naga waibao, tama te pedauwali me pania sogobeo.

¹⁰ Te gasa bidi ela mubo bidi, agai te doloba pai kolesaga ebo bidi dabe te wei homu mu me egobeo. Tiali goli, te doloba pai kolesaga ebo bidi dabego homugo da, te gasa doloba pai kolesaga ebo bidi dabe te bugagia bidimainu homu eyu, augwali seselalubo se ebo dao.

¹¹ Te wiegi yai homu kolesaga meni yai bidigo te aga haliga sebe ebo te hanilama pedalumainu yaibao. Tiali goli, te wiegi yai homu elalubo bidigo da, te aga haligade sebe ebo te palia sabo dao.

¹² Te kantri tonalubo tobolu bidi aga te bidi dabego tibo po ola momainu eyu da, teda te dwai kolesaga naga ebo bidi dabe te aga se ebo ofisa bidi naga bidaibao.

¹³ Genuai Bidigo te gedu tigidali we bidiba mawai, tama augwa tonobaso, usu yaibao. Agai te magi nai meni ebo bidi dabeba me mayu, tama me agai te magi nai meni ebo bidi dabe aiyaba elalubo bidi dabeba me mayu yalio.

¹⁴ Te kingo te magi nai meni ebo te bidi dabego po tu dolo dagalobaso da, teda te sesemane te king te aga hani sibide pedelama elaluaibao wali.

¹⁵ Te nago naga wai dodoliyu, te keloago elibaso da, teda aga wiegi yai homu sabo kolesaga koneaibao. Tiali goli, te waigo aga homu kolesaga digi te sesemane sogo wali pidubaso da, teda agai te aga ida hale emainu te ebao.

¹⁶ Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwaligo te bulu to kantri pedai tonalubo sogo, te dwai

kolesaga mu ela pabo te i badu mu igi paibao. Tiali goli, te bidi dabe te sesabi sogo elama me bidigobeo, tama te doloba pai kolesaga ebo bidi dabego te augwali dolobo sueibao.

¹⁷ Te nago naga ogwa dodolobaso da, te agai wiegi yai kolesaga ebaso, tama nago homu nagame igulama, tama nage wiegi yai homu pemene yaibao.

¹⁸ Te Genuai Bidigo po te we bidibolo masiawai menigi sogo da, teda augwaligo te haniani dwai kolesaga igi da. Tiali goli, te bidigo Godigo bomai po wali pali da, teda aga wiegi yai homu pemene eyu, bugagia bidaibao.

¹⁹ Te nago naga se bidi dali te pogo naga po obaso da, teda nago te agai kolesaga me dodolobaso, usu me egobeo. Agai nago te po odali digi te tagalao, agai wali me pogobeo.

²⁰ Te bidi me deli aga te wiegi yai homu me elalusiabo bidi yai baso da, teda dago aga tau selama, te aga wiegi yai kolesaga konea somainu homu yao. Tiali goli, te bidigo po homu kone palama, bugagia po wasiabo bidi yai baso da, teda dago aga tau sabo se ebo dene mu yaibao.

²¹ Te nago naga se bidiba te aga dwasianu elalubo sogo gagalasa, te doado bage madubadi geai baso da, teda nosali te aga nago ogwa mu tiwai pedelaibao.

²² Te haliga sebe polo ebo bidigo te gasa bidi dabego te wado po omainu ilibao, tama aga digi te dwai se hauwa ebo dao.

²³ Te bidigo hagoma homu eyu, tama aga digi aga nogi ugaba sobaso da, te augwaligo aga nogi aiyaba elaluaibao. Tiali goli, te bidi aga digi

aga nogi aiyaba elalubo bidi da, te genuai nogi saibao.

²⁴ Te bidigo te nai wi sabo bidi tau sobaso da, teda agaba digi te boi bidi ebao. Te agai te augwali sigo ebo kolesaga hanilibaso da, te augwaligo aga po tų ilaibao. Tiali goli, te agai geme dualubaso da, teda Godigo aga dolaibao.

²⁵ Te aga gasa bidi dabede wi ebaso da, te wa me deli kekelama, tama aga digi te tubo te tiwai ebao. Tiali goli, te bidigo homu Genuai Bidiba bomo elama daų obaso da, te aga bugagia bidaibao.

²⁶ Te bidi hauwago te bulu tų kantri tonalubo tuni bidi dali te homu bega sabo po weyu, te agai augwali wei homu emainogo tebao. Tiali goli, Genuai Bidi agaduba deligo naga te dago po dolo dagaluyu, tama da tau sabo dao.

²⁷ Te doloba pai kolesaga ebo bidi dabego te dwai kolesaga ebo bidi dabe wei homu me egobeo. Tama te dwai kolesaga ebo bidi dabego te wiegi yai doloba pai kolesaga wali pabo bidi dabe wei homu mu me egobeo.

Gasa bidi dabego dwagi yai po

30

(Daj 30–31)

Agurgo po meba wali

¹ Godigo te po Agurba mawai, te Jakego og-wabolo, agai te Itiel me Ukal te bulu side te seųę yai po pusumainogo yai dao.

² Agurgo te tama po wali, “Ena te bidi tiwai isųwai, magi baso meni, eno homu te bidigo

homu tiwai me isawai. Eno homu kolesaga te mu dwai dao. ³ Eno te wiegi yai homu kolesaga me konea sabeo. God te tedali wiegi yai doloba pai mu dao, tiali goli eno aga me konebeo. ⁴ De te dagaluba ugwa holama, te t̄ba aiya ma dulaliwe? Tama dego te asobo wali te nogogo tola saliwe? Tama dego te p̄de w̄ muani, te bidigo nai me deli te name ugwade munama, tama halubo tiwai yaliwe? Dego te t̄ habu ununani tigidali d̄a walama, tama meḡi t̄ elalubawe? Aga nogi, me aga ogwago nogi de dawe? Te nago koneba, agawe?"

⁵ "Godigo po te mu po naga dao. Te agai yaibao po wali s̄ tigidali, te mu pedelai. Tama agaba pabo bidi tigidali te agai bugagia obo elaluyu, te hw̄ibo sogo te ami bidi te sabelego bugagia tigi bea sabo tiwai ebo dao. ⁶ Naga po digi nago te po weyu, te po te Godigo po dao me wagio. Tiyu, agai nage wado iliyu, tama nosali tigidali we bidigo koneyu, nage te tibo po wabo bidi da po wabuo," wali.

⁷ "God, eno te nai si po nageba hanaluabo homu ebao, tama eno homugo nago enabolo momainu homu ebao, te ena t̄de bidibo tigidali sogo ⁸ nago ena tau somainu eyu, tama eno te tobage tibo po wabo kolesaga dabe te tudiba munama, tama nago ena te mone hauwa elalubo bidi pedalumainu eyu, ma te magi nai meni ebo bidi tiwai pedalumainu eyu me egio. Menio. Nago te ena usu nama nai tama mobaso, te usu dao. ⁹ Tiyu, eno doado bage hauwa mu elalubaso, tama eno nage tudiba muyu, tama eno te po waidalio, 'Genuai Bidi de dawe?' Tama

tiyu, ena te magi nai meni yai bidi pedaluyu, tama eno te nai dabe wi siyu, tama eno God nago nogi aiyaba elaluidalio,” wali.

¹⁰ “Nage te se tonalubo bosman bidiba pelama, tama agai se ebo bidiba posobo po me wagi pelamuo. Tiyu, te se bidigo nageba te dwai se emainu i ola mabo po obaso da, tama te nage sege elaluabuo.”

¹¹ “Te meba bidi dabego te po wabo dao, Godigo te augwa aya idabolo te dwai se emainao wabo dao. ¹² Te meba bidi dabego te homu ebo dao, augwa te magi nai me delide te magi dwai se me ebeo homu yali. Tiali goli, augwa sege te elalubadi, tama augwali te God gedude meda mu yai bidibao. ¹³ Te meba bidi dabego homugo augwali te wiegi yai mu da homu elama, tama gasa bidi dabe te olo bage te olo tiwai da homu ebo dao. ¹⁴ Te meba bidigo te magi nai meni yai bidi dabeba te dwai se mu ilaibao. Te hwa bainat me ge hwa me te augwa pedauwalide paganalubo tiwai eyu, tama augwaligo te magi nai meni yai bidi dabe tulama, tama tigidali silabo homu ebo dao.”

¹⁵ “Te bidi kaneme sabo dwasianu hasamani te benago te wegi si elalubao. Augwa si nogi sabi si tobage elalubao, te tiwai, Ena Mao.”

“Te nai selago te augwa sabo naide te usu dao po munu me wagobeo. Awe, te nai me si me sigo te augwa homu wei ebo, te siminabo me elalubao. Augwali e dao: ¹⁶ Te isali bidi dabego gu page dao, me te bidigo sali te wai ame nisiawai we, me tama togo te we sali, tiali digi aga te we hauwa mu sabo homu ebao, me te

siago te nai dabe dela siliyu, tiali digi te nai dabe te agade usu meni yaibao.”

¹⁷ “Te aga aya idago po sela s̄abo bidigo, tama te posobo po augwali siba obaso da, teda aga te isibo sogo te aga tigi me pubalugobeo. Teda te gedeli dabe, me te genuai kemodage ba dabe aselama, aga gedu gudulama, tama aga tigi mi tuaibao.”

¹⁸ “Te ena midigi sabo ilibo nai sela te elalubao. E, sela naga meni, te gasagi yai nai mu me si me si te eno augwali konesīabo nai te elalubao.

¹⁹ Te ugwadu bola soabo kemodage bago kolesaga, tama te mone masigi daide ugwadu soabo hasamanigo kolesaga me, tama te genuai tamu āidu bilibo sipgo kolesaga me, tama te bidigo we wei homu ebo kolesaga me, te tama te eno augwali konesīabo nai me si me si elalubao,” wali.

²⁰ “Te wego te we sabo togobo penani ebo kolesaga te tiwai. Aga nai tulama, tama pedauwali tedelama, tama nosali agai te po wai, ‘Eno te magi dwai s̄e me ebo,’ wabo dao.”

²¹ “Te kolesaga sela, woo, te me si me si te t̄ode pedelama elalubao. Te kolesaga dabe te dwai mu elama, tama te t̄o aga digi te kolesaga dabe wei isīabo homu elama, tama te didibili umabo mu ebao. ²² Te kolesaga dabe te tama telalubao. Te olo s̄e bidigo aga te king pedalubo sogo ebo kolesaga me, tama te homu kolesaga menis̄awai bidigo te aga nai hauwa tubo sogo ebo kolesaga me, ²³ tama te bidi me deligo te we bidi dabego wei menis̄awai we siyu, te we aga dali bidibo kolesaga ebo, tama te s̄e ebo wego

te aga tonaluali wego se yali pesage hasegelama sabo sogo ebo kolesaga, te tama telalubao.”

24 “Te e tode te tobage hasa me si me si tama dwasianu hasamani me elalubao, tiali goli augwa te homu kolesaga te wiegi yai mu elalubo dao. Augwali e dao.

25 Te sagado dabego bomo me elalubeo, tiali goli augwa te nai soq pabo sogo tuabo nai te sabobo dao.

26 Te gesia dabe te masigi gabalode bidibao, augwaligo me te bomo meni yai, tiali goli augwa te genuai masigi dabe tomode te bidabo be nigilama bidibao.

27 Te kuli mano dabe augwa tobolu bidi king te menibadi goli, tiali te augwa lain bugagia wasilama bilibo dao.

28 Te dwasianu yalawai yoganu dabe, dago nogogo sabo usu goli, tiali digi augwa te kingo genuai bede bidibo dao.”

29 “Te gasa boma pai mu bilibo nai te sela, ma me si me si elalubao. Augwali e dao. 30 Te laion dabe te boma pai mu elaluyu, te gasa hasa sibi aiyaba elalubo dao. Te augwali bilibo sogo, augwali te magi nai me delide wi me eyu me egobeo. 31 Me te omai ba kakaruk dabego te tobolu ugwaba dodolama bilibo dao, tama te omai kibu meme dabe me tama tibo dao. Me te kingo te aga bomo mu eyu ebo sogo te boi bidi dabego agai aiyaba elaluainu ebaso, usu me egobeo.”

32 “Te nago dobo se ebo kolesaga eyu, tama nago hagoma eyu, naga digi nogi ugwaba siyu, ma nago dwai kolesaga yabo homu ebaso da,

teda nago pedauwali pania selama, tama te kolesaga tagalao. ³³ Te nago bulmakaugo ame tola selama, tama nago pepegane da, teda te ame pe bata pedelaibao. Tama te tiwai me nago te bidi me deligo guniba elibaso da, teda te kaneme pedelaibao. Te tama tiwai naga, te nago te bidi dabe wado po omainu ilibaso da, teda te hwibo dao,” wali.

31

¹ Godigo te sege yai po te king Lemuel aga idabolo olama, tama agai te po te kingba pusali. ² “Eno ogwao, ena digi nage ame nani, tama eno nage wei homu mu ebao. Eno Godiba hanalubaso, tama nage enaba mawai dao. ³ Nago te we dabede gagali me isiayu, tama nago bomo tigidali me tagalabuo. Magi baso meni, augwaligo te king dabe me dolomainu ebo dao. ⁴ Lemuel, te king dabego te wain we tulamuo. Ma, augwaligo te bomai ai bia tuabo homu bomonama ebaso da, te dwai mu dao. ⁵ Tiyu, augwaligo te we tubaso, tama augwa te bomai po dabe, me tama augwaligo te doloba pai kolesaga te magi nai meni yai bidibolo ebo, te kolesaga dali homu kone tua peyu, tagalabuo. ⁶ Te bomai ai me wain ai te isabo homu ebo bidigo dabego tubo ai, ma te genuai sege elalubo bidigo tubo ai dabe dao. ⁷ Te augwa tuabo homu wei ebaso da, augwa te tumainu eyu, tama augwa te magi nai meni yai bidabo te homu kone me isiayu, tama augwa te genuai sege elalumainogo eyu, te tama tebo dao.”

⁸ “Te bidi dabego augwa sege po pusisabo bidi dabe te nago augwali tonaluyu, tama nago te augwali tau sabo po weyu yao. Tama nago te magi nai meni ebo bidi dabede te po tu ebo tau sabo po weyu, te doloba pai kolesaga ebo se bomo yao. ⁹ Tama naga digi te po tu odobo sogo, nago te doloba pai kolesaga eyu yao. Tama nago te magi nai meni yai te hobedagia bidibo bidi dabe tau sao,” te po wali.

Te wiegi yai we mugo ebo kolesaga po

¹⁰ Te bidigo te wiegi yai kolesaga mu ebo we sabo homu ebo da, agawe? Teda aga gegebo se dene mu yaibao. Te tobage tiwai wego te tobage te gasa sawi yai masigi dabe te aiyaba elalubo tiwai ebo dao.

¹¹ Te tobage we aga bidigo te wego wiegi yai kolesaga sesemane sogo wali pabo te bugagia koneaibao, agai tede homu si ebo menio. Tama wego aga tau siyu, te aga doado bage hauwa elalubo dao.

¹² Te wego te wiegi yai kolesaga naga aga bidiba sesemane sogo ebo dao.

¹³ Te agai te sipsip nisi dali, gasagi yai nisi dali siyu, tego haniani hobi nigilama, tama agai te tobage haniani ugwa hobolobo se eyu, te aga wiegi yai homu pemene ebo da.

¹⁴ Te aga wai dali, aga bidi dali, augwa te tobage nai hauwa elalubao, magi baso meni, aga te nai sigi peyu, te digibulu mu peyu ebo dao, te genuai sip dabego ebo tiwai gilama tama tibo dao.

15 Te wiegi yai wego da, te be posisabadi digi hodaluama, tama aga wai me bidi te nai ulama, tama aga tau se ebo we dabe seba dobabo dao.

16 Te bomai wego da, te agai abelainu ebo to te hasia bolo bugagia osola sulama da, tama nosali aga bisnis yali se de te mone selama, tama te gesi ni wain wai abelama bulaibao.

17 Te deli sogo aga hagela me ebeo. Aga te bomai we me ebaso, tama aga bomo deliba sisina siyu, tama te se yaibao.

18 Te aga lam sole habude te wel ai paganaluyu, te ula edubao, tama aga se ela pidubadi te be huli tomoba mu igi peyu, te aga dobu si ebo bisnis se ebo te bugagia ebo subo sogo tiaibao.

19 Te tobage tiwai wego te aga digi te hobi dabe nigilama, tama te ugwa dabe hobolobo dao.

20 Te agai suali, te bidi dabe te doado bage menia siyu ebo sogo, agai augwaliba te doado bage mabo dao. Awe, agai te nai soa pai bage tau sabo dao.

21 Te talua ge tulubage tulubadi digi, agai te aga wai puluba me bidide te homu si me isiama te se yaibao, magi baso meni, agai te augwaligo ugwa dabe te wiegi yai name ugwago nigibo dao.

22 Tama aga digi te aga bede selama piabo blanket dabe me nigaibao. Tama agai te wiegi yai tedela yai name ugwa, me te mama yai name ugwa wiegi yai me selama, tama aga gudubo ugwa dabe nigaibao.

23 Te bulude bidalubo polalubo bidi dabego te genuai nogi agai bidiba mawai. Tama aga bidi te polalubo bidi dabe bidalubo digi te aga me te polalubo bidi bidibo dao.

²⁴ Hauwa sogo te wego te wiegi yai ugwa dabe me, te kukulu dabe me nigiyu ebo dao, tama te bisnis bidi dabe aselama, abelagasu ebo dao.

²⁵ Te aga sę eyu, mone sabo te genuai nogi te aga ugwago sę tiwai elaluyu, tama aga bomo elaluai. Agai te agaba nosali pedelabo sęde te homu si me isiawaibao.

²⁶ Agai te we bidi ola mayu, agai po dua digi naga wabo dao. Tama agai tigidali po wabode te wiegi yai homu me kolesaga pedaluyu yai.

²⁷ Te aga bedo doado bage dali, sę ebo dali si tonalubo sogo, aga hagela me egobeo. Menio. Agai sę bomu eyu, tama wiegi yai sę ebo dao.

²⁸ Te wego wai dabego te we bidi dabego gesabidide augwa idago ebo kolesagade dwagi yai po wabo dao. Tama aga bidigo me aga nogi ugwaba mu siyu, tama po wali, ²⁹ “Te da bidibo bulude te wiegi yai kolesaga mu ebo we elalubadi, tiali goli nago augwali aiyaba elaluama, te nage uganu mu ela holalio.” Aga bidigo te po wai.

³⁰ Te we me deligo dabolo te pusu yai po waibao, tiali goli agai kolesaga te gasagi yai tedali elaluai. Te gasa sawi yai we mu subo, aga sesemane sogo te tiwai me bidigobeo. Tiali goli, Genuai Bidide wi eyu, aga dologode bidibo wego nogi te dago ugaba sabo usu yaibao.

³¹ Dago te wego ebo wiegi yai kolesaga, me te agai ebo wiegi yai sę ebo, tede te dago homugo koneama, tama agaba genuai nogi mao. Te tigidali we bidi te sisinibo pesageba aselama, tama aga nogi uganu sao.

**Godigo dwagi yai po buku
The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New
Guinea**

Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 9 Oct 2020

f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362